

**KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MİMARLIK EĞİTİMİNİN MİMARİ TASARIMA GİRİŞ
STÜDYOLARI ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ:
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ DENEYİMİ**

EMRE DEMİRTAŞ

KOCAELİ 2013

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

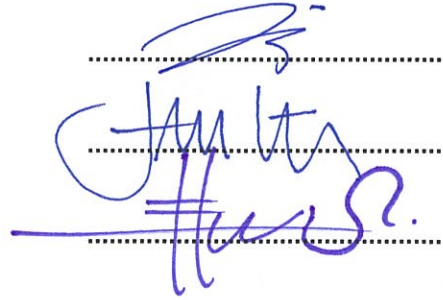
MİMARLIK EĞİTİMİNİN MİMARİ TASARIMA GİRİŞ
STÜDYOLARI ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ:
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ DENEYİMİ

EMRE DEMİRTAŞ

Prof.Dr. Kamuran ÖZTEKİN
Danışman, Kocaeli Üniv.

Yrd.Doç.Dr. E.Yeşim Özgen KÖSTEN
Jüri Üyesi, Kocaeli Üniv.

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin KAHVECİOĞLU
Jüri Üyesi, İTÜ

Tezin Savunulduğu Tarih: 28.02.2013

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

İzmit kentinde 2003 yılında temelleri atılan Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ilk öğrencilerinden biri olarak kişisel gelişimimde çok önemli bir yer oluşturmaktadır. Dört yıllık lisans eğitimimi tamamladıktan sonra ilişkilerimin devam ettiği bu ortamdan her anlamda beslendiğime inanıyorum. Bu gelişimin odak noktası ise ilk günden itibaren hayata bakışımı büyük ölçüde değiştiren Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ve ortamıdır. Önce öğrenci olarak bulunduğum bu ortamda her ne kadar yürütücü sıfatı ile devam ediyordum da, stüdyonun doğası gereği hala öğrenci kalabildiğim için çok büyük keyif alıyorum. Beni bu tezi yazmaya doğru götüren en önemli sebebin de bahsettiğim bu deneyimden kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Öğrenci/Takipçi/Yürütücü olarak içerisinde bulunduğum bu stüdyoya ilgili bildiğim, gördüğüm kısacası deneyimlediğim her durumu 'yazmak' ve mimarlık ortamına küçük de olsa bir katkı sağlamak en büyük hedefimdi diyebilirim.

Bu anlamda öğrenci olduğum yıllardan bu çalışmayı gerçekleştirdiğim bugüne kadar hep destekçi ve yol gösterici olan tez danışmanım sayın hocam Prof. Dr. Kamuran ÖZTEKİN'e, mimarlık ortamındaki ilk karşılaşmalarımın belirleyicisi, tezde ele aldığım konunun yaratıcısı, her zaman örnek aldığım ve yakınında olmaya çalıştığım sayın hocam Yrd. Doç. Dr. M. Murat ULUĞ'a, tez konumun şekillenmesinde ve yürütülmesinde bilgi, görüş ve desteklerini esirgemeyen, sürekli olarak çalışmaların yön ve hız kazanmasını sağlayan, kısacası tezimin gerçekleşmesinin en önemli faktörü olan, bir arkadaş ya da dost kadar sevdiğim sayın hocam Yrd.Doç.Dr. E.Yeşim KÖSTEN'e, tez sürecinde eleştiri ve yönlendirmeleriyle önemli bir kılavuzum olan sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KAHVECİOĞLU'na, tezimin kurgusunu oluştururken doktora çalışmasından ilham aldığım ve samimiyetle yardımcı olan sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Nurbin Paker KAHVECİOĞLU'na, mimarlığa bakışımı büyük ölçüde değiştiren sayın Kenan GÜVENÇ'e ve tüm hocalarıma, süreç içerisinde hep yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen servis müdürüm Siber TAŞ'a, yardımlarıyla tezin ilerlemesini ve sonlanmasını sağlayan Ar. Gör. İrem USLU ÖZTÜRK'e, arkadaşlarım Ar. Gör. Gulhis DUYGUN ve Ar. Gör. Doğanca DEMİR'e, Kevser DAĞDELEN'e ve süreç içerisinde stresimi azaltan, her zaman yanımda olan arkadaşlarım Adil Tufan MENEKŞE, İbrahim ÖZSAKALLI ve Hazal KALFA'ya, tezim ile ilgili teknik dokümanların hazırlanmasında tereddüt etmeden yardımına koşan ve zaman kazanmamı sağlayan öğrenci arkadaşlarım, Ceren KIVANÇ, Aslı CALIN, Ayşegül ÇAKIR, Nur Reyhan BEREN'e ve son olarak emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim, her zaman yanımda olan annem Ayşe DEMİRTAŞ, babam Halis DEMİRTAŞ, kardeşim Erdem DEMİRTAŞ, arkadaşım ve iş ortağım Yücel KATAR'a teşekkürlerimi sunar, minnet duygularımı ifade etmek isterim.

Nisan – 2013

Emre Demirtaş

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iii
TABLolar DİZİNİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
GİRİŞ.....	1
1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
1.1. Mimarlık Eğitimi ve Mimari Tasarım Stüdyosu	6
1.1.1. Mimarlık eğitiminin kısa tarihçesi.....	6
1.1.2. Türkiye’de mimarlık eğitiminde ilk yıl	7
1.1.3. Mimarlık eğitiminde ilk yıl mimari tasarım stüdyosu	7
1.2. Mimari Tasarım Stüdyosunda Yaratıcı Düşünce ve Tasarım Süreci.....	8
1.2.1. Mimari tasarım stüdyosunun tasarım üzerine düşünme, yaratma ve üretme durumu.....	8
1.2.2. Mimari tasarım stüdyosunun deneyselliği.....	10
1.2.3. Mimari tasarım stüdyolarında tasarlama ve ifade araçlarının kullanımı	11
2. MODEL: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ MİMARİ TASARIMA GİRİŞ STÜDYOSU.....	12
2.1. KOÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi MTG Stüdyosunun İçeriği	12
2.1.1. Birinci yarıyıl	14
2.1.2. İkinci yarıyıl.....	19
2.2. KOÜ MTG Stüdyosunun Yöntemi.....	22
3. MODELİN PRATİK KARŞILIĞININ İNCELENMESİ	30
3.1. Bütün Ürünler Üzerinden Değerlendirme.....	30
3.2. Uygulamaların Ses Kaydı ve Fotoğraflama Yöntemiyle İncelenmesi	56
3.2.1. Örnek model olarak “boşluk” kavramına ait sürecin incelenmesi.....	56
3.2.2. Stüdyoda yıllara göre gözlenen farklılıklar.....	67
3.2.3. Öğrenci/Yürütücü sayısı farklılığının sürece ve sonuç ürünlere etkisi	73
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	78
KAYNAKLAR	82
EKLER.....	83
ÖZGEÇMİŞ	124

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1.	Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Kavram Şeması.....	13
Şekil 2.2.	Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Kavramlar Arası İlişki Şeması.....	14
Şekil 2.3.	Teorik Bölüm Stüdyo Ortamı.....	23
Şekil 2.4.	Standart Stüdyo Düzeni - Teorik Bölüm Stüdyo Düzeni	23
Şekil 2.5.	Atölye Ortamı	24
Şekil 2.6.	Atölye Ortamında Kritik.....	24
Şekil 2.7.	Teorik Bölüm Stüdyo Düzeni-Atölye Çalışması Stüdyo Düzeni.....	25
Şekil 2.8.	Stüdyo Ortamında Ürünler Üzerinden Kritik Yapılırken	26
Şekil 2.9.	Atölye Çalışması Stüdyo Düzeni- Ürünler Üzerinden Kritik Bölümü Stüdyo Düzeni	27
Şekil 2.10.	Mevcut tasarımlar üzerinden ikinci atölye çalışması yapılırken.....	27
Şekil 2.11.	Tasarımlar Değerlendirilirken	28
Şekil 3.1.	Boşluk Tasarımları.....	33
Şekil 3.2.	Zemin Tasarımları	35
Şekil 3.3.	Zemin/Yüzey Tasarımları.....	37
Şekil 3.4.	Zemin/Yüzey/Örtü Tasarımları.....	39
Şekil 3.5.	Gezinti Duvarı Tasarımları	41
Şekil 3.6.	Tabure Tasarımları	43
Şekil 3.7.	Gezinti Duvarı- Kapsam/Bağlam Tasarımları.....	45
Şekil 3.8.	Sokak Tasarımları	47
Şekil 3.9.	Kule Tasarımları	49
Şekil 3.10.	Yeraltı Kulesi Tasarımları	51
Şekil 3.11.	Köprü Tasarımları.....	53
Şekil 3.12.	Birleşik Çalışma Tasarımları	55
Şekil 3.13.	Teorik Bölümde Stüdyo Ortamı.....	57
Şekil 3.14.	Teorik Bölümde Şematik Anlatım.....	61
Şekil 3.15.	Stüdyoda ürünler üzerinden kritik yapılırken	65
Şekil 3.16.	2008/2009 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları	68
Şekil 3.17.	2009/2010 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları	69
Şekil 3.18.	2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları	70
Şekil 3.19.	2011/2012 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları	71
Şekil 3.20.	2012/2013 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları	72
Şekil 3.21.	2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Kapı Tasarımları.....	75
Şekil 3.22.	2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Kıyı Tasarımları	76
Şekil 3.23.	2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Gökyüzü Odası Tasarımları.....	77

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Mekan, Zaman, Özne Tartışmaları Ses Kayıt Çözümleri	16
Tablo 2.2.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 1. Ses Kayıt Çözümleri	18
Tablo 2.3.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Sokak' Tartışmaları Ses Kayıt Çözümleri	20
Tablo 3.4.	Boşluk Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi	32
Tablo 3.5.	Zemin Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi	34
Tablo 3.6.	Zemin/Yüzey Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi	36
Tablo 3.7.	Zemin/Yüzey/Örtü Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	38
Tablo 3.8.	Gezinti Duvarı Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	40
Tablo 3.9.	Tabure Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	42
Tablo 3.10.	Gezinti Duvarı- Kapsam/Bağlam Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	44
Tablo 3.11.	Sokak Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi	46
Tablo 3.12.	Kule Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	48
Tablo 3.13.	Yeraltı Kulesi Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi	50
Tablo 3.14.	Köprü Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	52
Tablo 3.15.	Birleşik Çalışma Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	54
Tablo 3.16.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 2. Ses Kayıt Çözümleri	56
Tablo 3.17.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 3. Ses Kayıt Çözümleri	57
Tablo 3.18.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 4. Ses Kayıt Çözümleri	58
Tablo 3.19.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 5. Ses Kayıt Çözümleri	59
Tablo 3.20.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 6. Ses Kayıt Çözümleri	60
Tablo 3.21.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 7. Ses Kayıt Çözümleri	62
Tablo 3.22.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 8. Ses Kayıt Çözümleri	63
Tablo 3.23.	KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'Boşluk' Tartışmaları 9. Ses Kayıt çözümleri	64
Tablo 3.24.	Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Eğitim Öğretim Yıllarına Göre Yürütücü-Öğrenci Sayısı Değişim Tablosu.....	74

MİMARLIK EĞİTİMİNİN MİMARİ TASARIMA GİRİŞ STÜDYOLARI ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ DENEYİMİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı mimari tasarıma giriş atölyeleri bağlamında mimarlık eğitiminin dönüştürücü gücünü bilgi, deneyim, düşünce ve yöntemler üzerinden açığa çıkarmak ve ilgili herkesle paylaşmaktır. Bu noktada Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde yürütülmekte olan Mimari Tasarıma Giriş stüdyosunun tüm sürecini model, video, ses kaydı gibi belgelerle görünür kılmak ve bu eğitimin dönüştürücü etkilerini aramak bu tezin dikkat alanı olacaktır.

Bu çalışma Doç. Dr. Nurbin Paker Kahvecioğlu'nun 'Mimari Tasarım Eğitiminde Bilgi ve Yaratıcılık Etkileşimi' adlı doktora tezinin yöntemi üzerinden kurgulanmıştır.

Bu nokta da mimari tasarım eğitiminde yaratıcılık olgusu, 'bilgi', 'deneyim', 'karşılaşmalar' bağlamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada özellikle incelenen konu; tasarım probleminin genel özelliklerine bağlı olarak, tasarımcının tasarım süreci boyunca izlediği yolun, bilgi ve yaratıcılık kavramları bağlamında mercek altına alınması oluşturmaktadır. Konunun odaklandığı alan içinde ele alınan 'bilgi', tasarım probleminin çözümüne hizmet eden her türlü bilgi ve tasarımcının zihninde biçimlenerek şekillenmiş 'deneyimler' ve süreç içerisindeki dinamiklerin kaynağı olan 'karşılaşmalar'dır.

Çalışmada izlenen yol genel olarak dört adımda ele alınmıştır. Bunlardan ilki konu ile ilgili teorik alanın incelenerek ortaya konan düşüncelerin kuramsal altyapısının oluşturulmasıdır. İkincisi kuramsal altyapının sentezi üzerine kurgulanan mevcut bir 'modelin' kavramsal yaklaşımının ortaya konmasıdır. Üçüncü adım mevcut modele ait kavramsal yaklaşımın pratik alandaki karşılığının, dokuz eğitim öğretim yılı (2004/2005-2012/2013) boyunca kayıt altına alınmış bütün öğrenci projeleri üzerinden değerlendirilmesidir. Dördüncü ve son adım ise modele ait çalışmadan elde edilen sonuçların ışığında genel olarak ortaya konan yaklaşımın değerlendirilmesi ve bilimsel anlamda elde edilebilecek "sonuçların" tartışılması şeklinde sıralanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Atölye, mimari tasarım stüdyoları, mimarlık eğitimi, tasarım, yaratıcı düşünce.

THE INTERROGATION OF ARCHITECTURAL EDUCATION THROUGH INTRODUCTION TO ARCHITECTURAL DESIGN STUDIOS: THE CASE OF KOCAELI UNIVERSITY

ABSTRACT

This study aims to expose the transformative power of education of architecture by means of introduction to architectural design studios in informational, experimental, conceptual and methodological context and to share these inferences with architectural medium. Therefore, it will be interrogated through Introduction to Architectural Design Studios conducted in Kocaeli University, Faculty of Architecture and Design, Department of Architecture with all its documents as photographs, models, videos, recordings, etc in order to present and search for the transformative power.

This study is mounted over the Phd thesis of Associate Professor Nurbin Paker Kahvecioğlu named as 'Interaction of knowledge and creativity in architectural design education'.

At this point, the fact of creativity in architectural design is handled within the context of 'knowledge', 'experiences' and 'confrontations'. Accordingly, it is focused on the examination via the concepts of knowledge and creativity of the way the designer follows in accordance with the general features of design problem. Knowledge in this context is composed of each kind of knowledge that provides solution to the design problem, experiences formed in designer's mind and confrontations as the sources of dynamism in the process.

The course of the study is composed of four steps. Firstly, theoretical basis is constituted by investigation of existing theoretical approaches on the subject matter. Secondly, conceptual approach of an existing model mounted on the synthesis of this theoretical basis is exposed. Then, the conceptual approach of the model through the practice of all student projects recorded within 9 academic years (2004/2005-2012/2013) is evaluated. Finally, the scientific consequences of the approach in light of the outcomes gathered from the study on the model is evaluated and discussed.

Keywords: Architectural education, creativity thinking, design, studio, introduction to architectural design studios.

GİRİŞ

Bir yandan tasarım girdileri ve bunlar üzerine yapılan işlemlerin günlük etkileri kadar gelecekteki etkileri ile de önemli olmaya başlaması, diğer yandan da kalite ve verimliliğin dünya üzerinde yayılmasına paralel olarak, tasarımın en önemli rekabet aracı haline gelmiş olması ile eğitim amaçlı tasarım gerçekten bir “kara delik” niteliği almıştır. Bu bilgi ve girdi yoğunlaşması ile baş ederek geleceğe dönük öneriler geliştirecek enerjik zihinlerin oluşturulması eğitimin temel amacı olmak durumundadır. Bu ortamda mimarlık eğitiminin temel hedefi meslek adamı yetiştirmekten, gerçek entelektüeller yetiştirmeye kaymak zorundadır. Ancak ve yalnızca entelektüel zihinler işlevsellik-güzellik-sağlamlık üçlüsü ile yeni koşullardaki, yeni hesaplaşmaları deneyebileceklerdir [1].

Böyle bir ortamda ilkokuldan başlayan eğitimin ve beraberinde mimarlık eğitiminin gelişimi de önem kazanmaktadır. Bu noktada Türkiye’deki eğitim sistemini kısaca değerlendirecek olursak, “Okuma-Yazma” ikilisi ile başlayan öğrenme hayatı “ezberleme” ritüeli ile varlığını devam ettirmektedir. Bu süreç kişinin meslek seçimini de doğrudan etkilemekte ve bu anlamda nitelik sorunu yaratmaktadır.

Bu anlamda ilk yıl mimari tasarım stüdyosunun mimarlık eğitimindeki yeri oldukça önemlidir. Çünkü mimarlık eğitiminin ilk karşılaşmaları burada yaşanmaktadır ve öğrencinin mimarlık hayatının temelleri bu ortamda atılmaktadır. Bu noktada her ne kadar alt yapı açısından sorunlu olsa da farklı kültürlerle ait bir aradılığın bulunduğu stüdyo ortamının potansiyellerinin inceleneceği bu çalışma Kahvecioğlu’nun “Mimari Tasarım Eğitiminde Bilgi ve Yaratıcılık Etkileşimi” [2] adlı doktora tezinin yöntemi üzerinden kurgulanmıştır.

Bu yöntem kapsamında mimari tasarım eğitiminde yaratıcılık olgusu, ‘bilgi’, ‘deneyim’, ‘karşılaşmalar’ bağlamında ele alınmaktadır. Mimarlık eğitiminin mimari tasarıma giriş stüdyoları aracılığıyla incelenmesi” başlıklı çalışmanın, kuramsal çerçevesinin genel araştırma kapsamını ‘mimari tasarım eğitiminde yaratıcılık olgusu’ oluşturmaktadır. Bu genel kurgu içinde yaratıcılık olgusuna, mimarlık bilgisi özelinde bir bakış açısı getirilmeye çalışılmaktadır [2]. Bu bağlamda, çalışmada özellikle incelenen konu; tasarım probleminin genel özelliklerine bağlı olarak,

tasarımcının tasarım süreci boyunca izlediği yolun, bilgi ve yaratıcılık kavramları bağlamında mercek altına alınması oluşturmaktadır. Konunun odaklandığı alan içinde ele alınan 'bilgi', tasarım probleminin çözümüne hizmet eden her türlü bilgi ve tasarımcının zihninde biçimlenerek şekillenmiş 'deneyimler' ve süreç içerisindeki dinamiklerin kaynağı olan 'karşılaşmalar'dır.

Bu ortamda tasarım süreci boyunca tasarımcının stüdyo ortamındaki karşılaşmalar aracılığıyla beliren tartışmalar ve kendi deneyimleri içinden seçip kullandığı kavramlar arasında kurduğu, mental ilişkilendirme ve sıçrayışların oluşum evreleri, yaratıcılık açısından ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Çalışmada izlenen yol genel olarak;

- . Konu ile ilgili teorik alanın incelenerek ortaya konan düşüncelerin kuramsal altyapısının oluşturulması,
- . Kuramsal altyapının sentezi üzerine kurgulanan mevcut bir "modelin" kavramsal yaklaşımının ortaya konması,
- . Modele ait kavramsal yaklaşımın pratik alandaki karşılığının yedi yarıyıl boyunca kayıt altına alınmış bütün öğrenci projeleri üzerinden değerlendirilmesi
- . Modele ait çalışmadan elde edilen sonuçların ışığında genel olarak ortaya konan yaklaşımın değerlendirilmesi ve bilimsel anlamda elde edilebilecek 'sonuçların' tartışılması, şeklinde sıralanabilecek adımlardan oluşmaktadır.

Bu dizim içinde ele alınan çalışmanın biçimsel kurgusu beş bölüm altında oluşturulmuştur. Birinci bölümde, çalışmanın konusu tanıtılmakta ve konuya giriş yapılmaktadır. İkinci bölüm ise teorik alanın ele alındığı bölümdür. Bu bölümde teorik çerçeve iki başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar sırasıyla; 'mimarlık eğitimi ve mimari tasarım stüdyosu' ile 'mimari tasarım stüdyosunda yaratıcı düşünce ve tasarım süreci' başlıklarıdır. İlk başlıkta mimarlık eğitiminin gelişimi üzerine bilgiler verildikten sonra çalışmanın çıkış noktası olan mimarlık eğitiminde ilk karşılaşmaların yaşandığı birinci yıl mimari tasarım stüdyosu üzerine düşünceler ortaya konmaktadır. Kuramsal çerçevenin bütünü oluşturma yolunda bir başlangıç noktası olarak ele alınan 'mimari tasarım stüdyosunda yaratıcı düşünce ve tasarım süreci' bir zihinsel aktivite olarak ve yaratıcı düşünce üretme eylemi ile paralellik kurularak ortaya konmaktadır. Bu bölüm altında; yaratıcı düşünce ve tasarım

sürecine yönelik bilgilere kısaca yer verilmektedir. Ayrıca tasarım sürecine ait durumların incelendiği stüdyonun deneyselliği ve stüdyoda tasarlama ve ifade araçlarının kullanımına ait bilgiler ortaya konarak kuramsal çerçeve sonlandırılmaktadır.

Tezin üçüncü bölümü, teorik altyapı üzerine kurgulanmış mevcut bir modelin (Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu) incelendiği kısımdır. Bu bölüm ise iki başlık altında ele alınmıştır. Bunlar sırasıyla 'Modelin İçeriği' ve 'Modelin Yöntemi', 'başlıklarıdır. Tezin 'Modelin İçeriği' adlı alt başlığı; 2004/2005 eğitim öğretim yılından itibaren süregelen stüdyonun kurgusunun aktarıldığı ve buna bağlı kavramsal şemasının incelendiği kısımdır. İkinci alt başlık olan 'Modelin Yöntemi' kısmında ise stüdyonun nasıl gerçekleştirildiği ve sürecin alt parçaları incelenmiştir.

Tezin dördüncü bölümünde modelin pratik karşılığını incelenmektedir. Bu bölüm 7 yarıyıl (2009/2010 iki yarıyıl, 2010/2011 iki yarıyıl, '2011/2012 iki yarıyıl, 2012/2013 bir yarıyıl) boyunca stüdyoda gerçekleştirilen tasarım çalışmalarının fotoğraf, video ve ses kayıtlarının incelenerek açığa çıkarılmasıyla oluşmaktadır.

Beşinci bölüm ise gerek teorik altyapı üzerine geliştirilen kavramsal yaklaşımların, gerekse alan çalışmaları sonunda elde edilen sonuçların genel bir değerlendirme ve tartışmasının yapıldığı sonuç bölümüdür.

Çalışmadaki kuramsal yapının sistematik strüktürünün temelinde;

- . Tasarım, yaratıcı bir zihinsel düşünme aktivitesi;
- . Bu zihinsel aktivitenin gerçekleştiği ortam olan tasarım alanı, problem alanı;
- . Tasarım süreci ise problem çözme eylemi olarak ele alınmaktadır.

Bu alanda tasarım bilgisinin yeri de tasarımcının zihnindeki tasarım sürecine ait kurgu ile ilişkilendirmekte ve süreç boyunca seçilen ve kullanılan bilgilere bağlı olarak, soyut fikirlerin somut ürünlere nasıl dönüştüğü gözlenmektedir.

Tezde ortaya konan ve kuramsal altyapı üzerine kurgulanan düşüncelerin sınanabilmesinin yanı sıra, konu ile ilgili yeni ipuçları da elde etmeye yönelik olarak geniş kapsamlı sayılabilecek bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu alan çalışması 2009-2013 yılları arasında KOÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari

Tasarıma Giriş Stüdyosu mimarlık birinci sınıf öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiş tasarımların kayıt altına alınıp incelenmesinden oluşmuştur. Yaratıcı düşünce üretme sürecinde, tasarım probleminden kaynaklanan asgarilerin sınırlayıcılığına ait etkileri ortadan kaldırmak amacıyla birden çok sayıda tasarım çalışması incelenmiştir.

Ele alınan tasarım problemlerinin ölçek ve kapsam açısından farklılık gösterdiği on iki tasarım çalışması bulunmaktadır. Bu konular sırasıyla;

- . Boşluk,
- . Zemin,
- . Zemin/Yüzey,
- . Zemin/Yüzey/Örtü,
- . Gezinti Duvarı,
- . Tabure,
- . Çevresel verileri belirlenmiş gezinti duvarı,
- . Sokak,
- . Kule,
- . Yeraltı Kulesi,
- . Köprü,
- . Bütün başlıkların bir arada kurgulandığı birleşik çalışma tasarımlarıdır.

Alan çalışmasında tasarımcının, tasarım sürecinin sonsuz bilgi uzayı içerisinde hangi bilgileri seçtiği ve kullandığı yolundaki bireysel tavrı, süreç içerisindeki düşünsel gelişimleri ve karşılaşmalara bağlı deneyimleri incelediği için, ortaya konan çözümlere ait aşamalar, bir gözlemci olarak yazılı ve sesli olarak kaydedilmiş, sonuçta ortaya konan ürün olarak da modellerden yararlanılmıştır.

Alan çalışmasının değerlendirilme aşamasında, objektif sonuçlar elde edebilmek amacıyla, öncelikle öğrenci-tasarımcılar tarafından stüdyoda tasarım çözümlenmeleri

modellemeler aracılığıyla sunulmuştur. Daha sonra yürütücüler tarafından değerlendirilen bu modellemeler incelenmiştir.

Bu noktada stüdyo ortamında, teorik ve uygulama bölümlerinde asistanlar tarafından alınan notlar da veri olarak ele alınmaktadır. Yürütücülerin seçim ve değerlendirmeleri sonucunda, her bir tasarım problemine karşılık daha yaratıcı olduğu düşünölen çözümlerin hangileri olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise alan çalışmasının bulguları ve çalışmanın genel sonuçları ele alınmakta ve konuyla bağlantılı olarak ileride ele alınabilecek öneriler yapılmaktadır.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Mimarlık Eğitimi ve Mimari Tasarım Stüdyosu

1.1.1. Mimarlık eğitiminin kısa tarihçesi

Mimarlık, genel olarak sanat ve tekniğin bir sentezi; kuram, tasarım ve uygulamanın bütünlüştüğü bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Mimar prototipinin, M.Ö 3000 yıllarında kentleşme ve toplumsal iş bölümü ile birlikte sofistike bir çevre isteği oluşmasıyla ortaya çıkmasına rağmen, mimarlığın bir meslek olarak tanımlanması ve inşaatla ilgili diğer mesleklerden ayrılması, mesleğin yasal olarak tanınması ve mesleğe girmek isteyen kişilerin resmi olarak eğitimi oldukça yeni kavramlardır. İlk mimarlık okulu 1671 yılında Fransa'da kurulan Royal Academy of Architecture'dır. Bu okulda ve yine Fransa'da 1797 yılında açılan Ecole des Beaux-Arts'da uygulanan, klasik Yunan, Roma, Rönesans ve Barok dönemlerine ait önemli eserlerin eklektik olarak uyarlanmasına dayalı, özgünlük yerine gelenekselliği ön plana çıkaran eğitim sistemi, 20. yüzyıl başlarına kadar dünyadaki pek çok mimarlık okulunda benimsenmiştir [3]. Bu sistemin etkileri 20. yüzyıl başlarında Osmanlı'da da görülmüştür.

Geçmiş dönemlerin mimari stillerini kopya etmeye ve uyarlamaya dayalı Beaux-Arts mimarlık eğitim sistemine bir reaksiyon olarak 1919'da Almanya'nın Weimar kentinde Walter Gropius önderliğinde saf ve temiz bir gelecek için deneyler yapmayı mimarlık eğitiminin ana ilkesi olarak benimseyen Bauhaus Okulu'nun kurulmasıyla birlikte modern tasarım anlayışı dünyada giderek yaygınlaşmıştır. Heykel, resim, el işçiliği gibi sanat dallarının mimarlıkla bütünlüşmesini amaçlayan felsefi bir merkez olan Bauhaus'ta eğitim, yaparak öğrenmek üzerine temellendirilmiştir [4].

Böylece endüstrinin yarattığı yenedünya ile stillerin hâkim olduğu sistemden dinamik bir sisteme geçilmiştir. Bauhaus ile başlayan bu değişim günümüz mimarlık eğitimine kadar da devam etmektedir. Bu bağlamda artık mimarlık bir meslek olmaktan uzaklaşıp bir "alan" haline gelmiştir.

Mimarlık eğitiminin kapsamının mimarlık pratiğini aşması gerekliliği günümüzde daha iyi kavranmaktadır. Giderek pekişen bu durum, yeni mimarların güncel

uygulama olanaklarını öğrenmekten önce, bir entelektüel olarak dünyayı ve sonra da mesleklerini sürekli değerlendirmek üzere donanım elde etmelerini kaçınılmaz kılmaktadır.

1.1.2. Türkiye’de mimarlık eğitiminde ilk yıl

Türkiye’de Mimarlık Bölümlerinin eğilimleri doğrultusunda eğitim programları zaman içinde farklılık göstermiş, özellikle ilk yıl mimarlık eğitimi konusunda değişik kuram ve yöntemler uygulamıştır. Türkiye’de ilk yıl mimarlık eğitimi, ezber ve tekrara dayalı ilköğretim ve lise ortamından sorgulama ve yaratıcı düşünce sistemini amaçlayan yüksekokul programına geçiş aşamasıdır. Türkiye’deki ilköğretim kurumları ve liselerin ders programları Batılı ülkelerin benzer kurumlarıyla karşılaştırıldığında görsel malzemelerin eksikliği hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca batılı ülkelerde üniversitede mimarlık eğitimi almak isteyen öğrencilerin gidebileceği sanat ve teknik konularda uzmanlaşmış liseler bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tür liselerde okuyan öğrenciler, mimarlık okullarına, uygun bir altyapıya sahip olarak gelebilmektedirler. Oysa Türkiye’de üniversite sınavına endeksli olarak verilen lise eğitiminden mimarlık bölümlerine gelen öğrenciler genel olarak mimarlık eğitimine uyum sağlamakta zorluk çekmektedirler [5].

Bu anlamda ilk yıl mimarlık eğitimi ve mimari tasarım stüdyosunun mimarlık eğitimindeki yeri oldukça önemlidir. Çünkü mimarlık eğitiminin ilk karşılaşmaları burada yaşanmaktadır ve öğrencinin mimarlık hayatının temelleri bu ortamda atılmaktadır.

Bu bağlamda ilk yıl mimarlık eğitiminin odak noktası olarak görülen ilk yıl mimari tasarım stüdyosundan bir sonraki bölümde bahsedilmektedir.

1.1.3. Mimarlık eğitiminde ilk yıl mimari tasarım stüdyosu

Mimarlık eğitimlerindeki tüm tasarım stüdyoları gibi ilk yıl tasarım stüdyosu da akademik yıl içinde diğer derslerden elde edilen biçimsel, mekânsal ve strüktürel bilgilerin özümsemek, tasarım çözümleri yaratmak için kullanılmasını amaçlar. Bu süreçte, tasarım stüdyosunun amacı yaratıcılığın ortaya çıkarılması, akıl, göz ve elin birlikte çalışma yeteneğinin geliştirilmesi olmalıdır. Çünkü mimarlık eğitimi diğer bilim alanlarından farklı olarak öğrencinin tüm duyu ile çalışmasını gerektirir [6].

Whitehead'in belirttiği gibi "... *Güneş hakkında, atmosfer hakkında, evrenin dönüşü hakkında her şeyi anladıktan sonra, insan gün batışının ışıltısını yine görmeyebilir*" [6]. Bu bağlamda, mimarlık eğitiminde akıl ve sezginin birlikte değerlendirilerek yaratıcılığın ortaya çıkarılması ise "öğrendiklerini unutma" (unlearn) süreci [8] ile mümkün olabilmektedir. Başka bir deyişle, ilk yıl stüdyo yöneticisinin görevi, öğrencilere daha önce öğrendiklerinden yeniden gözden geçirmeyi, sosyal ve fiziksel çevreyi yeni bir bakış açısıyla görmeyi, kendi yaratıcı potansiyellerini keşfedip geliştirerek mimarlığın alfabesini öğretmek olmalıdır.

Kısacası, ilk yıl mimari tasarım stüdyosunun amacı, "öğrencilere tasarımın, kavramların oluşturulduğu ve sonunda mimari mekana dönüştüğü bir düşünme süreci" [8] olduğunu kavratmaktır. Bu tanım, düşünmenin yalnız stüdyo mekanı ve zamanı ile sınırlanacağı anlamını taşımaz. Algılama, çözümlenme, birleştirme ve değerlendirme boyutları olan tasarım sürecinde öğrenci tasarımıyla birlikte yaşamayı öğrenmeli, günlük yaşamının her aşamasında tasarımı üzerinde düşünmelidir. Bu yaklaşım, eğitimin 'Lorenz', 'Piaget', 'McLuhan' gibi yazarlar tarafından tanımlandığı biçimiyle oyunda, sokakta, her yerde oluşabilen estetik yapıda bir olgu olmasıyla da örtüşmektedir [6].

Bu bağlamda stüdyo ortamındaki karşılaşmaların öğrencilerin kişisel gelişiminde önemli rol aldığı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu karşılaşmalar tezin dikkat alanlarından biridir.

1.2. Mimari Tasarım Stüdyosunda Yaratıcı Düşünce ve Tasarım Süreci

1.2.1. Mimari tasarım stüdyosunun tasarım üzerine düşünme, yaratma ve üretme durumu

Mimarlık eğitiminin temelinde deneme ve sorgulama süreci bulunmaktadır. Özellikle tasarım stüdyoları özelinde öğretim üyeleri ile öğrenciler arasında sürekli bir tartışma ve bilgiyi sorgulayarak yeniden üretme çabası ön plandadır. Bu karşılıklı eleştiri ve deneysellik stüdyo ortamının özgürleştirici gücünü göstermektedir. Doğru diye bir şeyin olmadığı, bilginin ortak bir kabulden ibaret olduğu, bilgiyi öğrenmenin değil, nasıl yeniden üretilceğinin araştırmasının öğrenci ve yürütücünün beraber yapması gerekliliği oldukça önemlidir.

Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu alt yapısı sorunlu öğrenciler için sert bir karşılaşma alanıdır. Çünkü öğrenci, yıllardır öğretmenin anlattığı, öğrencinin dinlediği ve not

olarak ders zamanını geçirdiği bir süreçten gelmiştir. Tek kaynaktan öğrenilen bilgi, yine tek bir biçimde sınava tabi tutulur. Ancak Mimari Tasarıma Giriş Stüdyolarının her hangi bir kaynağı, ders kitabı ya da tanımlanmış bir sınavı bulunmamaktadır. Bu stüdyo, bilgiyi aktarıp öğrencileri ikna etmek yerine ortamlarda bir şeyi tartışmak ve orada yeniden bir durum üzerine düşünceleri öne sürerek ikna olmak ya da tartışmayı devam ettirmek üzerine kuruludur. Yani “anlatım” odaklı değil “tartışma ve deneyim” odaklıdır. Mimarlık öğrencisi aktarılmış olan bilgileri ezberlemek yerine bunları sınamak, başka bilgileri -dış dünyayla ilgili- başka koşulları hem de bunların oluşum koşullarını sorgulayacak düşünceleri atölye yürütücüleri ile beraber üretmeye çalışmaktadır. Bu durum öğrenciler için başlangıçta bir belirsizlik yarattığı görülmektedir. Bu belirsizlik, öğrenciyi öncesinde hiçbir bilgi ve deneyimi olmayan mimarlık eğitimine bağlayan enerjiyi doğurmaktadır. Bu enerjinin adı ise “merak”tır. Yürekli bu durumu Sokrat üzerinden açıklamaktadır [9].

“Sokrat’a göre bir soru bin yanıtta daha güçlü olabilir. Günümüz mimarlık dünyasında görülen problemlere çözüm peşinde koşmaktan önce gizli problemleri bulmak gerektiğine inanıyoruz. Bu durumda mimarlık eğitiminde de soru sorma yeteneğini geliştirmenin asıl amaç alınması önem kazanıyor. Sokrat, “bir filozof, öğrencileri ile birlikte ‘anlamaya’ çalışır” diyor. Mimari proje dersinde de artık, ustanın çözüm önerilerinin öğrenciye aktarılması, hatta empoze edilmesi yerine, ikisinin koşulları birlikte anlamaya dolayısıyla sorunları bulmaya ve çözümlerini sağlayacak bilginin üretilmesine çalışması benimseniyor. Sokrat ders vermiyor, konuşuyor. Kendisine düşen şeyin insanların doğrusu “doğurmasına” yardımcı olmak olduğuna inanıyor. Çünkü gerçek kavrayış insanın içinden gelir. Başkaları tarafından öğretilemez. İnsanın içinde kavradığı şeydir gerçek “bilgi”. Mimarlık okulundaki tasarım stüdyosunda da artık ders verilmiyor, tasarımın teorisinin, stüdyo yöneticisi ile öğrencisi arasındaki konuşma olduğuna inanılıyor. Gerçek bilgi insanın içinde olduğu için onun temeli olarak mantık yani akıl asıl oluyor. Sokrat, “bir kölenin de bir soylu kadar mantığı olabilir” diyor. Stüdyo yöneticisi de bugün, öğrencisinin de mantığı (aklı) olduğunu kabul ediyor. Böylece mimarlık eğitimi stüdyosunda çalışma monolog değil diyalog oluyor” [9].

Bu bağlamda stüdyo ortamında herhangi bir tasarım problemiyle karşılaşan öğrencinin çözüm üretme sürecinin başlangıcının merak ve buna bağlı gelişen soru ve sorunsallar olduğu görülmektedir. Problemin ne olduğu kavrandıktan sonra stüdyodaki ve sonraki çalışmalar benzer güzergâhta ilerlemektedir. Bu anlamda öğrenciyi ve yürütücüyü her zaman heyecanlı tutan sonuç ürünün belirsizliğidir. Çünkü bu belirsizlik yeni ve farklı bir şeyler yapma heyecanı doğurmaktadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi bu heyecanın temelinde merak olgusu vardır.

1.2.2. Mimari tasarım stüdyosunun deneyselliği

Tasarım stüdyosu genel anlamda kavramlar üzerinden yeni durumların modeller üzerinden arandığı bir yerdir. Bu bağlamda Uluğ'un bir laboratuvar olarak tanımladığı stüdyoyu tasarımın deney alanı olarak görebiliriz.

Deneysel olan, mimarlığın kuramı ile pratiğinin etkileşim ve iletişim alanıdır. Dolayısıyla her ikisinden bağımsız ama her ikisinin alanından bilgiyi kullanarak gelişir. Bu alan bulanık su gibidir. Gelişimsel düşünce bu suyu berraklaştırma yöntemleri üzerine kafa yorar ve düşünce üretir. Her hangi bir kabul üzerinden bir sonuç aramaktansa tartışılan kavramlar üzerinden yeni durumlar ve sonuçlar üretme çabası yaratıcılığı artıran önemli bir etmendir.

Bu noktada öğretim üyesi ile öğrencinin karşılıklı iletişimi ve birlikteliği hem öğrenci açısından hem de yürütücü açısından daha besleyici olmaktadır. Yürütücü açısından bir noktaya vurgu yapmak gerekmektedir. Her ne kadar mimarlık eğitiminin başlangıcında donanım olarak eksik öğrencilerin varlığı bir gerçek ise de her biri abartılan bilgilerle donatılmamış, mimarlık denen yapının statik unsurlarını ezberlememiş engin zihinler olarak da görülebilir. Bu nedenle her an mimarlığın kalıpları ile ilgili hınzır ve samimi sorular sorarak yürütücüyü özgürleştirebilirler. Bu durum her iki taraf için önemli bir deneyim alanı olarak görünmektedir.

Stüdyonun eğitimsel yaklaşımının başka deyişle stüdyonun sürecine dair içeriklerinin yapılandırılması deneyseldir. Deneysel yaklaşım, tartışmanın ve sorgulamanın önemsendiği stüdyo ortamlarında geniş yorumlama olanaklarını ve çeşitlenme potansiyelini barındıran çalışmalar geliştirilmesini sağlar. Stüdyonun deneysel ortamı önyargısızdır. Var olan olguları sorgulama alanı sunar ve çelişkili, dalgalanan ilişkilerin arasındaki gerilimin sürmesine izin verir. Deneysel süreçler karmaşa ve belirsizlikten beslenir, değişime ve gelişime ilişkin farklı yaklaşımların karşılaşacağı tartışmalara olanak sağlar, açık uçludur, olasılıkları ve potansiyelleri göz önünde bulundurarak stüdyo eğitiminde çeşitliliği ve çok sesliliği arttırır, yaratıcı düşünce ile çalışmaların potansiyelini genişletir [10].

Deneysel stüdyoda yürütücüler mekân ya da nesnenin tasarımına yönelik bir beklentiden ziyade tasarımın sürecine ait izleri ve deneyimleri aramaktadırlar. Sürecin saklı durum ve kurgusu tasarımı bir mimarlık konusu olmaktan çok problem yaratma ve karşılaşılan problemlere her defasında yeni bir çözüm üretme alanı olarak görünmektedir. Yalnızca belirli bir soruna olası çözümler üretmez, ama

sorunu genel mimarlık kavramlarıyla açıklar. Bu nedenle Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, tasarımı deneyerek tecrübe etme ortamı sunmaktadır.

1.2.3. Mimari tasarım stüdyolarında tasarlama ve ifade araçlarının kullanımı

Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosunda tasarım alıştırmaları ve deneyleri aşamasında genel olarak analog ve dijital yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler aynı stüdyo içinde beraber kullanılmaktadırlar.

Eskiz /çizim, maket, video, fotoğraf, bilgisayar ve sanatsal çalışmalar stüdyolarda etkin olmaktadır. Konvansiyonel araçlarla yapılan çalışmalar kalem ve kağıtla üretilen eskizlerdir. Üç boyutlu modellemelerle yapılan fiziki araçlar maketlerdir. Dijital yöntemlerle yapılan araştırmalar fotoğraf ve videoların bilgisayarda işlenmesi, grafik tasarım ya da sunumların hazırlanması, sanatsal araştırmalar ise öğrencilerin ilgi ve heyecanını yüksek tutan enstalasyon çalışmalarıdır.

Stüdyo sürecinde tasarım anlayışı en başından planlanan ve adım adım ilerleyen bir sistem değil kendi içinde devingenliği olan ve deneyimleme yoluyla eşzamanlı olarak gelişen bir ortamı oluşturmaktadır. Bu nedenle bu süreçte üretilen tasarımlar deneyseldir ve ilk bakışta anlaşılacak ya da gündelik hayatın beklentilerine karşılık veremeyecek yoğunluktadır. Tasarım fikri üzerine deney yapan stüdyo ortamı yeni bilgi üretme laboratuvarları olduğu için mimarlığın pratiğine ya da gündelik yaşamın beklentilerine doğrudan cevap vermek zorunda değildir. Bu noktada Mimari Tasarıma Giriş Stüdyoları tasarımın üretilmesinde kullanılan yöntemler ve araçlarla deneyselliğin ön planda olduğu, sonuç üründen ziyade bütün sürecin önem kazandığı çok katmanlı bir yapıdır.

Mimarlık eğitimi ve mimari tasarım stüdyolarına ait yukarıdaki değerlendirmelerden sonra model olarak ele alınan Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde 2003/2004 Eğitim Öğretim yılından itibaren süre gelen 'Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu' üzerine değerlendirmelerin yapılacağı bölüme geçilmektedir.

2. MODEL: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ MİMARİ TASARIMA GİRİŞ STÜDYOSU

Model olarak incelenecek olan Kocaeli Üniversitesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 2004/2005 eğitim öğretim yılından itibaren Yrd. Doç. Dr. M. Murat ULUĞ ve Yrd. Doç. Dr. E. Yeşim Özgen Kösten yürütücülüğünde sürdürülmektedir. 2004/2005 güz yarıyılından itibaren stüdyoya zaman zaman misafir yürütücüler de dâhil olmuştur. Genel olarak iki ya da üç öğretim görevlisi, yine iki ya da üç araştırma görevlisi dâhilinde yürütülen stüdyoda tüm sınıfa blok olarak eğitim verilmektedir.

Kavramsal çerçevesi ve buna bağlı kurgusu ULUĞ tarafından oluşturulan bu model iki başlık altında ele alınmıştır. Bunlar sırasıyla 'Modelin İçeriği' ve 'Modelin Yöntemi' başlıklarıdır. Tezin 'Modelin İçeriği' adlı alt başlığı; 2004/2005 eğitim öğretim yılından itibaren süregelen stüdyonun kurgusunun aktarıldığı ve buna bağlı kavramsal şemasının incelendiği kısımdır. İkinci alt başlık olan 'Modelin Yöntemi' kısmında ise stüdyonun nasıl gerçekleştirildiği ve sürecin alt parçaları incelenmiştir.

2.1. KOÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi MTG Stüdyosunun İçeriği

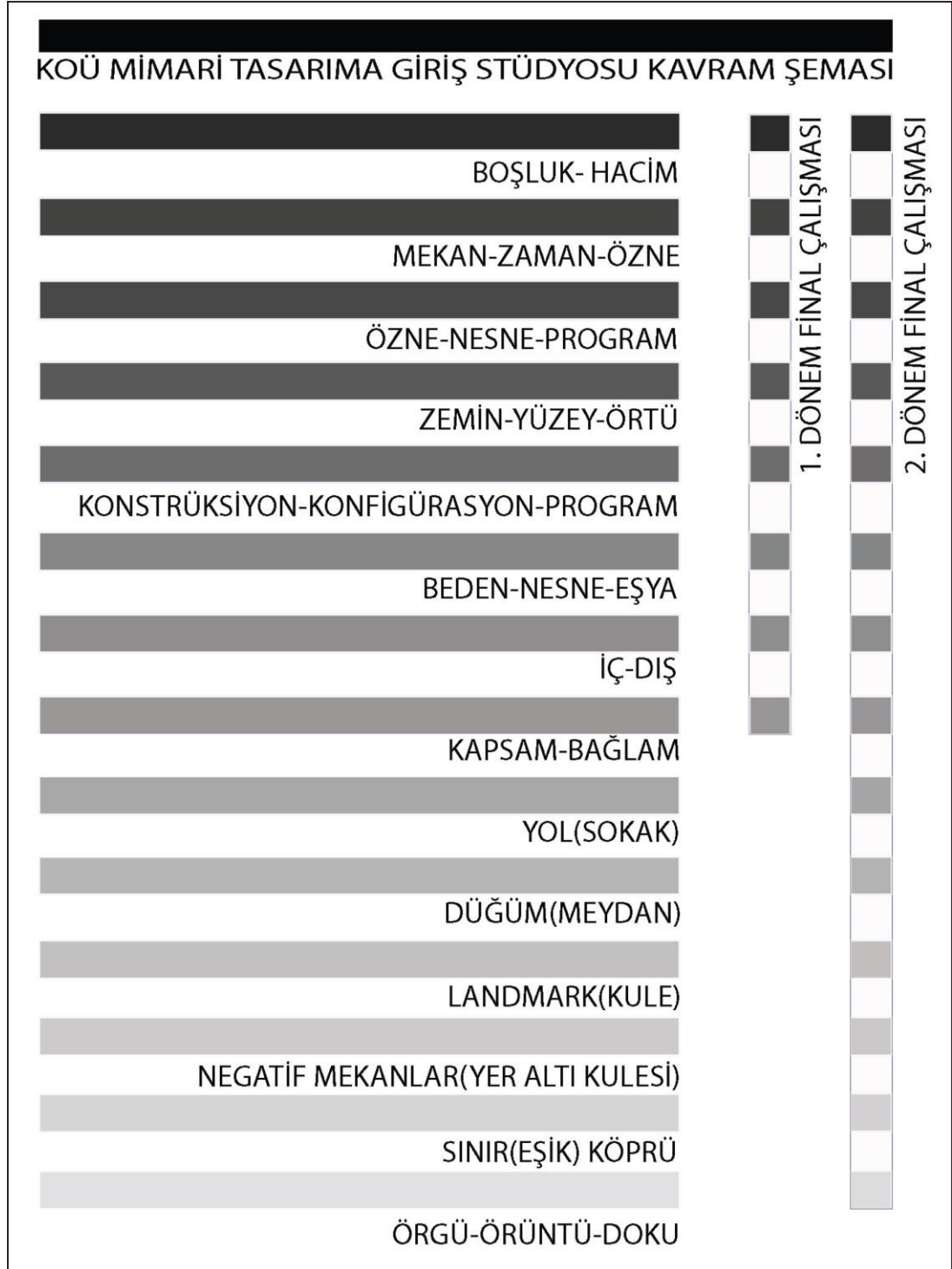
KOÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu teori ve pratiği bünyesinde barındırmaktadır. Sekiz saatlik dersin 1. bölümü belirli üst başlıklar üzerinden tartışmaların yapıldığı ve tartışılan kavramlar üzerinden yeni kavramların sorgulandığı kuramsal kısımdır. Stüdyoda öğrencilere sorular sorulur ve bu sorulara beraber yanıtlar aranır. 2. bölüm ise 1. bölümde yapılan tartışmalar üzerine bir tasarım çalışmasının yapıldığı atölye kısmıdır.

Teori kısmında her hangi bir kabul üzerinden bir sonuç aramak yerine tartışılan kavramlar üzerinden yeni durumlar ve sonuçlar üretme çabası söz konusu olmaktadır. Bu noktada yürütücü ile öğrencinin karşılıklı iletişimi ve birlikteliğinin hem öğrenci açısından hem de yürütücü açısından daha besleyici olduğu görülmektedir.

Stüdyonun genel işleyiş şeması ve kavramlar üzerine bir kurgusu bulunmaktadır.. Ancak bu kurgu, öğrenciyi bir müfredatın içine sığdırıp sabit sonuçların kalitesini aramak niyetiyle değil yeni sorunlar üzerinden yeni kavramları sorgulatmak ve bu

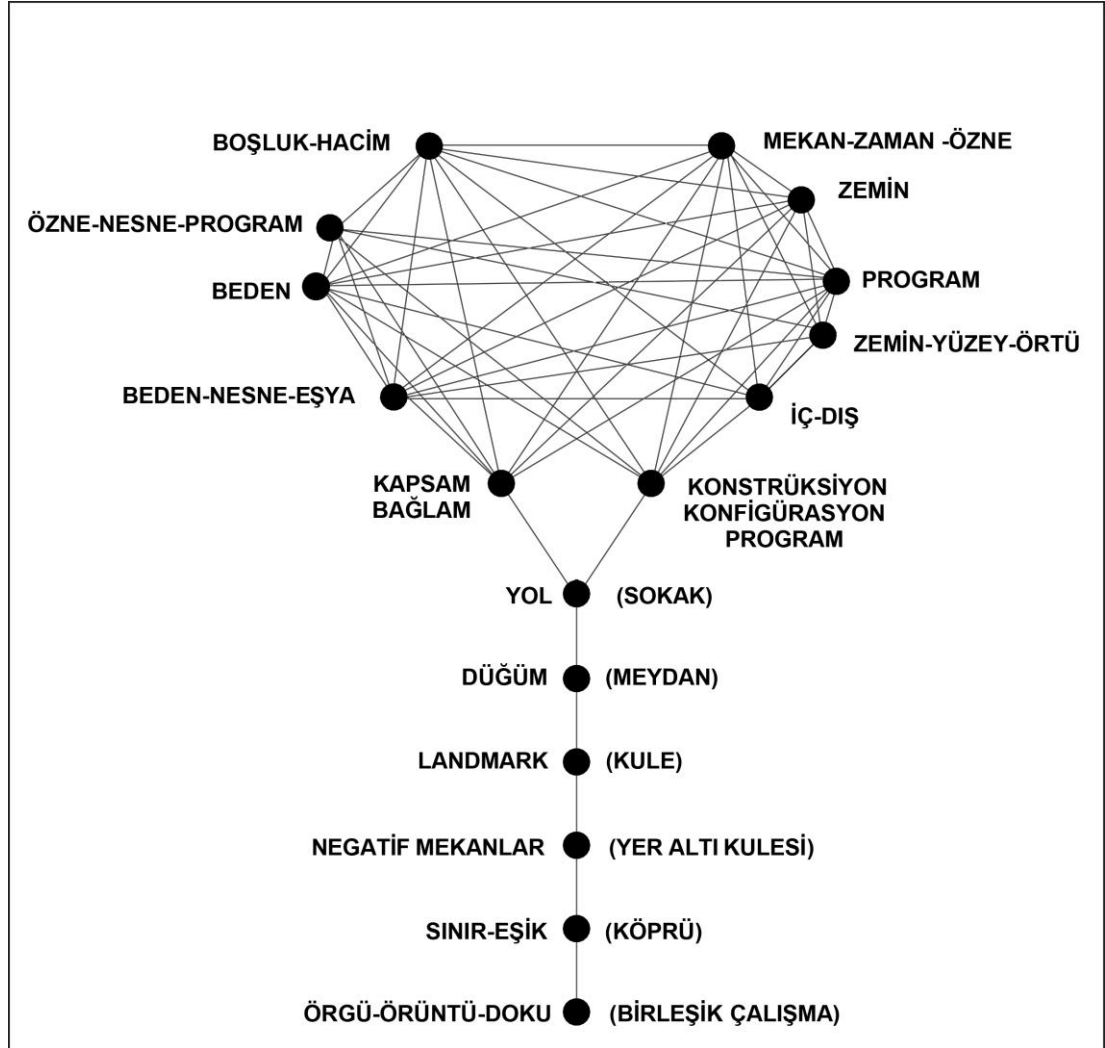
unsurların model aracılığıyla tezahürünü aramak üzere kurgulanmıştır. Her bir üst başlık içerisinde kendi alt başlıkları/kavramları barındırmaktadır.

İki yarıyıldan oluşan bu eğitim programının kronolojik sıralaması Şekil 2.1.'de gösterilmiştir.

Şekil 2.1. Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Kavram Şeması

Kurguya ait üst başlıkların her biri bütünün parçaları olarak düşünülmektedir. Her bir başlık bir önceki ve sonraki ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili görünmektedir. Kavramlar değiştikçe ve süreç ilerledikçe önceki tartışmalar daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle geriye dönüşlerle süreç gözden geçirilmekte ve bu bakışla tartışmalar süreklilik kazanmaktadır (Şekil 2.2.).

Şekil 2.2. Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Kavramlar Arası İlişki Şeması

2.1.1. Birinci yarıyıl

Birinci yarıyılıda mimarlığa ait yapısal ve elemanter sorunlarla ilgilenilmektedir. Mekânın bünyesini oluşturan alt parçalar, fiziki unsurlar ve kavramlar ele alınarak bu bağlamda çalışmalar yapılmaktadır. Bu parçalara aşağıda kısaca değinilmektedir.

. Boşluk;

Mekâna ait durumları arkaik olandan itibaren yeniden tartışmaya açmak bu programın odak noktalarındandır. Bu nedenle ilk başlığın Boşluk/Hacim olduğu düşünülmektedir.

Boşluğun kavranabilirliği üzerine başlayan tartışma, ne şekilde kavranabildiği, nasıl tezahür ettiği ya da kendini nasıl gösterdiğine ait sorularla devam etmektedir. Karşılıklı diyaloglarla beslenen tartışmalarda boşluk kavramı ile birlikte ona zıt ya da yakın kavramlardan da söz edilmektedir. Boşluğun hacimle olan ilişkisinin irdelenmesinde ise yine karşılıklı soru ve cevaplarla yol çizilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada hacmin boşluğun neresinde olduğu, bir büyüklüğünün olup olmadığı, nasıl betimlenebileceği gibi sorular tartışmanın yönünü belirlemektedir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi teori kısmında üst başlığa bağlı olarak birçok kavram tartışılmakta ve süreç devam etmektedir. Tartışmaların sonunda boşluğun tezahürünü aramak üzerine bir model çalışması verilmektedir. Bu duruma ait örnekler “Modelin Pratik Karşılığının İncelenmesi” başlığı altında verilecektir.

. Mekân, Zaman ve Özne;

Mekân, Zaman ve Özne kavramları bir önceki Boşluk ve Hacim tartışmalarına bağlı olarak sürdürülmektedir. Bu noktada mekânın ne olduğu, nasıl karşımıza çıktığı sorgulanmaktadır. Özne ile var olan mekânın izlerinin zaman aracılığıyla kavranabilirliği ve bu üçlü yapının bir biriyle ilişkisi sorgulanmaktadır. Tablo 2.1.’deki ses kaydı çözümü bu tartışmaların kısa bir kesiti olarak değerlendirilebilir.

Tablo 2.1. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Mekan, Zaman, Özne Tartışmaları Ses Kayıt Çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2011/2012 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
25 Ekim 2011, 10:00 - 12:30	Murat Uluğ
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Mekân, Zaman, Özne
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“Aslında öznenen bahsediyorsak nesneden de bahsediyoruz, nesneden bahsediyorsak zaten orada özne olarak bulunuyoruz demektir. Yani bizim mevcut yaşam kültürümüz şimdiye kadar edindiğimiz bilgiler, donanımlarımız bunun böyle olup olmadığını söylüyor mu diye araştırıyoruz. Bunu biz söyleyip sizi ikna etmek yerine ortamlarda bir şeyi tartışmak ve orada yeniden bir durum üzerine düşünceleri öne sürerek ikna olmak ya da tartışmayı devam ettirmek temel prensibimiz oldu. Böyle yol almaya çalışıyoruz. Size aktarılmış olan bilgileri ezberletmek yerine bunları sınavarak, başka bilgileri ve dış dünyayla ilgili başka koşulları sorgulayacak düşünceleri birlikte üretmeye çalışacağız. Böylece yol alacağız. Öğrenmek, bilgilenmek böyle daha kalıcı oluyor çünkü. Her ezber sonuçta unutuluyor. Ya da hafızamızın gücü kadar ezberleyebiliyoruz. Sonuçta ezber gücü olanlar var, ezber gücü olmayanlar var. Aynı hafızaya sahip değiliz ama aynı şeye farkı zamanlar, farklı zaman yoğunluklarında ulaşabiliriz. Kimimiz kısa sürede ulaşabiliyoruz, kimimiz daha uzun sürede. Ama kısa sürede ulaşmış olan zamansal olarak avantajlı görünse de uzun zaman yani yayılmış bir zaman dilimi içerisinde ulaşanlar çok daha avantajlı olabiliyor. Sindirilmiş, hazmedilmiş bilgi her zaman mekânsal olarak çok daha büyük genleşmelere uğratabiliyor. Hem kendi özelinde hem de onun yansımaları aracılığıyla. Bunu zaman içinde görmek ve kendimizi tanımlamak daha önemlidir”.</p>	

. Özne, Nesne, Program;

Boşluk, hacim, mekân, zaman ve özne kavramlarına ait tartışmalardan sonra özne ve nesne ilişkisi aracılığıyla program kavramı tartışılmaktadır. Bu noktada öznenin tek başına var olup olamayacağı, öznenin çevresiyle kurduğu ilişkiye ait sorular sorulmaktadır. Yani “program nedir?” sorusunun cevabı özne-nesne ilişkisi ile keşfedilmeye çalışılmaktadır. Program kavramına ait açılımlar güncel mimarlık söylemlerinin yerine gündelik hayat pratikleri ile tariflenmeye çalışılmaktadır.

Bu noktada öznenin boşlukta varlığını belirten ve mekanı açığa çıkaran zemin kavramından söz edilmektedir.

Bu tartışmaların sonrasında ise yürüme, gezinme gibi gündelik hayata ait en temel eylemlerin karşılığını aramak amacıyla öğrencilerden “zemin” tasarımı yapmaları beklenmektedir.

. Zemin, Yüzey, Örtü;

Zemin tasarımları ve tartışmalarının ardından, mekâna ait diğer bileşenlerden yüzey ve örtü kavramları ele alınmaktadır. Zemin, yüzey ve örtü kavramları kendi içlerinde ayrı ayrı irdelenirken bir arada bulunma koşulları da tartışılmaktadır.

Teorik bölümün ardından mekânın alt parçaları olarak ele alınan bu kavramların özne ile ilişkisi, boşlukta var olma koşulları ve programa verdiği karşılıkların arandığı “zeminden yüzey ve örtü” tasarım çalışması yapılmaktadır.

. Konstrüksiyon, Konfigürasyon, Program;

“Zeminden yüzey ve örtü” çalışmasından sonra mimari tasarımda yapma biçimini oluşturan üç temel kavram ele alınmaktadır. Yapı, yapım anlamındaki konstrüksiyon, düzenleme, bütünü oluşturma koşullarını belirten konfigürasyon, öznenin zorunluluklarını belirten program kavramları tartışılmaktadır. Bu noktada bu üçlü yapının mimari tasarım sürecinin neresinde yer aldıkları, her hangi birinin daha önemli olup olmadığı ve mekânı oluşturma koşulları irdelenmektedir.

Teorik bölümün ardından öğrencilerden, yapma biçimine dair yapılan tartışmaların izini sürerek ‘gezinti duvarı’ tasarımı yapmaları beklenmektedir.

. Beden, Nesne, Eşya;

Gezinti Duvarı tasarımlarından sonra ‘beden’, ‘nesne’, ‘eşya’ kavramları tartışılmaktadır. Bu başlıkta daha önceki beden ve nesne tartışmalarına eşya kavramı dâhil olmaktadır. Bedenin nesneyle, dolayısıyla eşya ile kurduğu ilişki ve büyüklükler tartışmanın odak noktası olmaktadır. Bu tartışmalara ait ses kaydı çözümlemesinden bir kesit tablo 2.2’deki gibidir:

Tablo 2.2. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'boşluk' tartışmaları 1. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
1 Kasım 2011, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>"Mimarlık aslında boşluğu organize etmekte diyebiliriz. Mimarlar o boşluğu önce örgütlerler sonra kullanırlar. Ama o boşluğun alt parçaları da vardır. Örneğin ölçek. Ölçek aslında kıyaslamadır. Yani tüm ölçekleri oluşturan şey de bunun kıyaslama ve ilişkilerinden doğar. Boşluğu anlamlandır bilmemiz için beden devreye girer. Beden olduktan sonra mekândan söz edebiliriz. Ondan önce sadece tekil kavramlardan söz edebiliyoruz. Boşluğu algıya bilmek için bir takım büyüklükler kullanılır. Büyüklükler duruma bağlı ölçeklerle oluşur. Yani kalıplara göre değişir. Örneğin; Japonlar 60x900 cm mekânlar yapabiliyorlar. Mimarlıktan beklenen toplum açıkça talep etmese de mekânsal kaliteyi yükseltmektir. Mekânsal kalitenin yükselmesi toplumsal yaşantıyı geliştiren bir olgudur. Düzenlenmiş mekânların bütün ilişkileri organize etme ve örgütleme gibi bir gücü vardır. Aynı zamanda kontrol mekanizmasını kurar. Mekândaki boşluğun büyüklüğü değişebilen bir olgudur. Bu boşluğu organize eden parçalar vardır. Bir takım araçlar mekânı organize etmemize yardımcı olabilirler. İnsanların bu araçlarla sınırsız ilişkileri vardır. Bunların en temel hali masa sandalyelerdir. Bütün mekânsal ilişkiler bunun üzerine kurulmuştur. Ama asıl olan bu mekânsal parçalar değil mekânın kendisidir. Boşluk ya da zemin mekânsal parçaları oluşturabilir.</p> <p>Mekânın bir üst ölçek büyüklüklerini anlayabilmek için alt parça ilişkilerini kurmak gerekir. Beden ve ölçek temel birer kavramdır. Bunlara en tabii alan endüstriyel tasarımdır. Çünkü endüstriyel tasarımda her şey insan bedeninin bir parçası olarak türer. Mimarlık ve içmimarlık ise dolaylı, yansımali olarak ilgilenir. Mimarlık mobilya tasarımı değildir. Fakat bütün bir mekân organize edildiği için, tüm bu alt parçalarla ilgilenilir. Çünkü bedeninin bir parçasıdır. Bu yüzden bu parçalara olan hâkimiyet aracılığıyla ancak mekânsal ilişkileri daha büyük rahatlıkla örgütleyebiliriz. Yani bir şehre ait bir fikrimiz olduğu gibi bir kahve fincanına ait düşüncelerimiz de vardır".</p>	

Bu tartişmaların ardından öğrencilerden beden-nesne-eşya ilişkisi üzerinden ‘tabure’ tasarımı yapmaları istenmektedir. Taburenin yapısı gereği taşınabilir, katlanabilir, hızlı ilişki kurulabilir bir bünye olması beklenmektedir.

. İç, Dış;

Tabure tasarımlarından sonraki stüdyo konusu mekânı tanımlayan unsurlardan “i” ve “dış” kavramlarıdır. Atölye çalışmasında yüzey etkileri, açıklık ve ışık kavramlarının mekânsal etkileri araştırılmaktadır. Bu bağlamda içi ve dışı yaratan unsurların kontrol edilebilirliği ve mekâna etkileri sorgulanmaktadır.

. Kapsam, Bağlam;

İ ve dış kavramlarından sonra ise bütünü oluşturan unsur olarak ele alınan “kapsam” kavramı ile bütünün bünyesi dışında ama var olan zorunluluklar olarak değerlendirilen “bağlam” kavramlarının bir birleriyle ilişkileri tartişılmaktadır. Bu başlığa kadar olan tartişmalarda genel olarak bütünün kendi i koşulları tartişilmakta, bütünün ya da bünyenin dış koşullarla olan ilişkisi tartişilmaya başlanmaktadır.

Tartişmalardan sonra 1. yarıyılın final çalışması olarak çevresel verileri belirlenmiş ‘gezinti duvarı’ tasarımı öğrencilerden beklenmektedir. Bir nceki gezinti duvarı tasarımında duvarın kendi bünyesi, bedenle kurduğu ilişki ve yapısı üzerine araştırma yapılırken bu çalışmada duvarın var olduğu ortam, çevresel veriler ve beden bu durumlarla karşılaşmasının araştırılması yapılmaktadır.

2.1.2. İkinici yarıyıl

İkinici yarıyıl da ise mimarlığa ait yapısal ve elemanter meselelerle ilgilenilmektedir. Mekânın bünyesini oluşturan alt parçalar, fiziki unsurlar ve kavramlar açılıp tartişılarak buna bağlı tasarım çalışmaları ve araştırmalar yapılmaktadır. Uluğ’un bu konuda ikincii yarıyılın ilk stüdyosunda öğrencilere olan aktarımı aşağıda gösterildiği gibidir (Tablo 2.3).

Tablo 2.3. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'sokak' tartışmaları ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2012/2013 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
19 Şubat 2013, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş II	Sokak
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>"Bu dönemde tartışmalarımızı mimarlığın asli ortamı olan kentin içinde konumlandırmaya çalışacağız. Bağlamda bitirdik ya meseleyi, işte mimarlığın en büyük bağlamı kenttir. Kent yoksa aslında mimarlık da yoktur.</p> <p>Kır da mimarlık var mıdır? Yapı tabii ki vardır. Ancak mimarlığı 'bir öznenin yeniden tasarlama eylemi' olarak tarif ediyorsak kırdaki mimarlık yoktur. Söylenildiği gibi mimarsız mimarlık diye bir şey olamaz. O bir yapı, bir mekân kültürüdür. Mimarlıktan daha da önemli olabilir. Ancak mimarlık olması için ortada mutlaka bir öznenin olması gerekir. Onun dönüştürücü rolünün olması gerekir. Kır da bu durum yoktur. Yani bir tasarım faaliyeti yoktur. Aynı şekilde yapı üretmek zaman içinde oluşmuş o kültürel kalıpların bir parçasıdır. Onun için bu durumu mimarlığı anlama yöntemi olarak kullanınız</p> <p>Şehirler içinde mimarlığında olduğu bir kurgudur. Biz de o kurgunun bir şekilde parçasıyız. Ya da kurguya müdahale eden, o kurguyu oluşturan parçalardan biriyiz. Çünkü fiziksel çevreye olan müdahalelerin büyük bir bölümünü (en azından batı) yapıyoruz diyebiliriz. Bizim için (Türkiye) tam olarak bunu söyleyemesek de. O nedenle hala büyük kasabalar diyoruz kentlerimize. Mimarlığın çok ağır bir rolü olmadığı için. Başka ilişkilerin belirlediği, başka ilişkilerin müdahalesiyle oluşmuş daha çok fiziki ortamlar. Mimarlığı anlamak için yine de mimarlığın asli ortamı şehirlerdir. Öyle olunca da kuşkusuz henüz metropole sıçramadan, daha çok kent ölçeğinde tartışmalara gireceğiz bu yarıyıldaki. Şehir bizim işimiz olacağı için de şehrin kendi bünyesine ait parçaların ne olduğunu ve ilişkilerini araştıracağız. Şehrin elemanter ve yapısal unsurlarının ne olduğu üzerine yeniden kavramlar, ilişkiler aktarıp onun üzerine çalışmalar yapacağız. Bu dönem yapacağımız şey de bu olacak. Yani birinci dönem başlamış olduğumuz şeyi hep geliştiriyoruz. İki dönem aslında bütünleşik bir bünye ama dönem yetmediği için ister istemez parçalıyoruz. Bu dönem çalışacağımız mesele bu olacak. Bu bakışla şehirde gezerken önümüzdeki haftaya kadar biraz daha bilinçli gezin. Şehirde neler var ne tür farklılıklar var? Şehri oluşturan şeyler neler? Sosyolojik açıdan değil de bir mimar gözüyle bakarsanız daha iyi olur. Çünkü sosyolojik açıdan bakarsanız işiniz zorlaşır. Bu kadarcık zaman içinde bildiğiniz mimarlık kalıpları aracılığıyla görmeye çalışıp, hangi fiziki farklılıklar bir araya gelip te şehir dediğimiz şeyi oluşturuyor diye gözlemlemeye çalışın. Yürüyün, gezin".</p>	

Bu bağlamda yukarıda bahsedilen tartışmaların kısa açılımları aşağıda belirtilmektedir.

. Yol, Sokak;

Daha önce tartışılan zemin, yüzey, beden, iç-dış, kapsam-bağlam gibi kavramların izleri sürülerek 'yol' ve 'sokak' kavramları sorgulanmaktadır. Yüzeylerin bir araya gelmesiyle oluşan sokağın cadde, bulvar ve strip (hız yolu) gibi diğer durumlarla karşılaştırması yapılmaktadır. Bu noktada araç-yaya ilişkisi, sokağın ölçeği ve ilişkileri tartışılmaktadır.

Teorik bölümden sonra öğrencilerden zemin ve yüzeyler aracılığıyla "sokak" tasarımları istenmektedir.

. Düğüm, Meydan;

Kentin asli unsurlarından olan sokak çalış tasarımlarından sonra stüdyoda yine kent içerisindeki düğüm noktalarının mekânsal değerleri tartışmaya açılmaktadır. Meydanların nasıl oluştuğu, sokak, cadde ve bulvarlarla ilişkileri irdelenmektedir. Öznenin bu noktalarla hangi tür programatik ilişkileri kurduğu tartışılmaktadır.

. Landmark, Kule;

Düğüm noktalarına ait çalışmalardan sonra kent içerisindeki nirengi noktaları olarak da tanımlanan 'Landmark' kavramının irdelendiği ve mekânsal karşılıklarının araştırıldığı başlık altında stüdyo devam etmektedir.

Bu başlıkta atölye çalışması olarak öğrencilerden 'kule' tasarımı yapmaları beklenmektedir. Kulenin imgesel değeri, çevresiyle kurduğu ilişki, ölçeği ve bedenle ilişkisi gibi durumların araştırılması hedeflenmektedir.

. Negatif Mekânlar, Yeraltı Kulesi;

Kule kavramının tartışıldığı ve üzerine tasarım çalışması yapıldı bölümden sonra ise kente ait altyapı ve üstyapı kavramlarının tartışıldığı 'yeraltı kulesi' başlığında negatif mekânların araştırılması ve tartışması yapılmaktadır. Mekânın varlık koşullarından olan ışık kavramının ağırlıklı olarak ele alındığı bu sürecin sonunda öğrencilerden 'yeraltı kulesi' tasarımı yapmaları beklenmektedir. Gündelik hayatta doğrudan karşılığı olmayan bu problemde öğrencilerden kule fikrine ait tartışmaları tekrar

gözden geçirmeleriyle birlikte negatifi olan yeraltı kulesini ışık ve iç kavramları üzerinden ele almaları beklenmektedir.

. Sınır, Eşik, Köprü;

Yeraltı kulesi tasarımlarından sonra 'sınır' ve 'eşik' kavramlarının iki nokta arasındaki durumları ve buna bağlı olarak oluşan ara ve artık alanların mekânsal karşılıkları tartışılmaktadır.

Köprü'nün iki nokta arasındaki kurduğu ilişki ve yarattığı alt parçaların araştırılması amacıyla öğrencilerden fiziki verileri belirlenen bir çevrede 'köprü' tasarımı yapmaları beklenmektedir.

. Örgü, Örüntü, Doku;

Stüdyoda son olarak "örgü" kavramı üzerinden parçaların birleştirilmesi, 'doku' kavramı üzerinden elde edilen şeyin tüm yapısı ve 'örüntü (pattern)' kavramı üzerinden de elde edilen programın araştırıldığı başlıkla süreç sonlandırılmaktadır.

Teorik bölümde yapılan tartışmaların ardından öğrencilere bütünlük bir final çalışması verilmektedir. Bu çalışmada ikinci yarıyılıda yapılan, sokak, meydan, kule, yeraltı kulesi ve köprü kavramlarının bir arada ele alınması beklenmektedir. Bütüne ait kurgunun tasarımı örgü-örüntü-doku başlığı altında yapılan tartışmalarla beslenmektedir.

2.2. KOÜ MTG Stüdyosunun Yöntemi

KOÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu yöntemsel olarak teori ve pratiği bünyesinde barındırmaktadır. Stüdyo haftada bir tam gün gerçekleştirilmektedir. Birinci hafta 9:30-12:30'da; kavramsal açılım ve tartışmaların yapıldığı 'Teorik Bölüm', 12:30-13:30'da; öğlen arası, 13:30-17:00'da belirlenen konu üzerinden 'Atölye' çalışması yapılmaktadır. Bir sonraki hafta ise 9:30-12:30 arasında, öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiş tasarımların eleştirilerinin yapıldığı 'Ürünler Üzerinden Kritik' bölümü, 13:30-17:00'da ise eleştirilerin ardından son ürün için 'Tekrar Atölyesi' yapılmaktadır. Son ürünler bir sonraki hafta öğrencilerden teslim alınmakta ve yürütücü grubu tarafından değerlendirilmektedir.

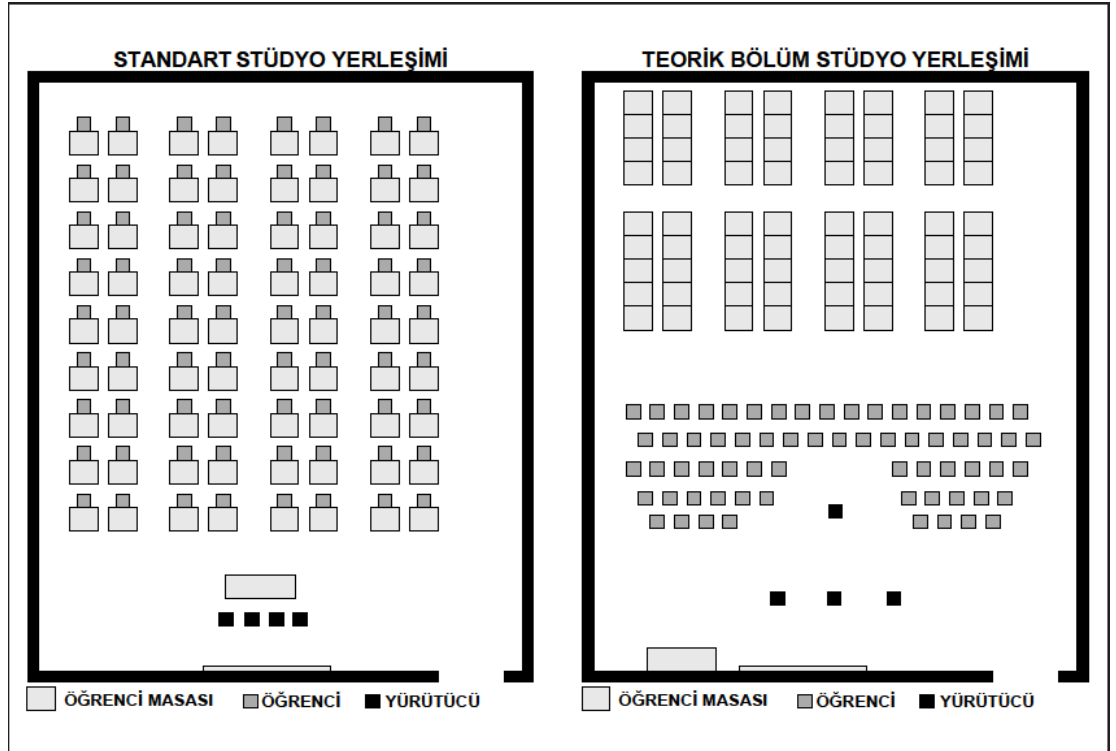
Belirli kavramlar ile tartışmanın başladığı ve bu kavramlar üzerinden yeni kavramların tartışıldığı kuramsal kısım 'teorik bölüm' dür. Her iki ya da üç haftada bir üst başlığın değiştiği bu bölüm atölye süreci için bir alt yapı niteliğindedir. Teorik

bölümde tartışılan kavramlar öğretilmek istenen unsurlar olarak değil, yeni sorulara kapı açacak birer işaret olarak görülmektedirler.

Şekil 2.3. Teorik Bölüm Stüdyo Ortamı (Fotoğraf: Emre Demirtaş)

Teorik bölümde stüdyonun yerleşim düzeni konferans düzenine yakındır. Standart sınıf düzeninde her öğrencinin bir masa ve sandalyesi vardır. Bu gereçler sıralı olarak(yan yana ve arka arkaya) dizilmektedir. Ancak teorik bölümde ağırlıklı olarak konuşma ve tartışma yapıldığı için bu format konferans düzenine, yani sadece sandalyelerin bir arada sıralı olarak dizilmesi şeklinde dönüştürülmektedir.

Şekil 2.4. Standart Stüdyo Düzeni - Teorik Bölüm Stüdyo Düzeni

İkinci bölüm, yapılan tartışmalar sonrası belirlenen problem üzerine bir tasarım çalışmasının yapıldığı atölye kısmıdır. Yöntemsel olarak daha çok model (maket) çalışması yapılmaktadır. Beraberinde eskiz yöntemi de tercih edilmektedir.

Şekil 2.5. Atölye Ortamı (Fotoğraf: Emre Demirtaş)

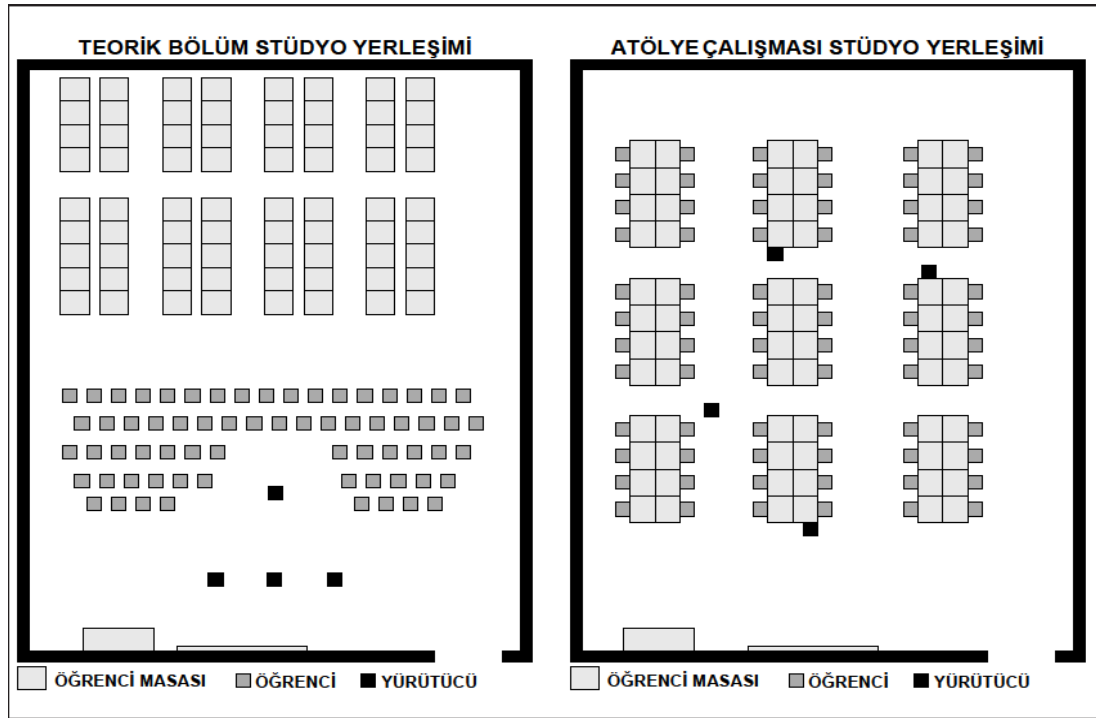
Atölye öğrencilerle yürütücüler arasında bire bir diyalogların kurulabildiği bir üretim alanıdır. Teori kısmında tartışılan kavramlar üzerinden yeni sorular ve problem alanları oluşmaktadır. Bu ortam öğrenciler ve yürütücülerin sorulara ve problemlere birlikte cevap aradıkları bir laboratuvar olarak görülmektedir.

Şekil 2.6. Atölye Ortamında Kritik (Fotoğraf: Emre Demirtaş)

Öğrenci tasarımlarına yürütücü doğrudan müdahale etmemektedir, yani tashih vermek yerine tasarımın dert edindiği meseleler ve gittiği yol üzerine uyarılar yapılmaktadır. Sonuç ürün olarak beklenen bir tipoloji yoktur. Her öğrenci soruna kendi bilgi birikimi ve deneyimleri aracılığıyla yeniden yorum getirmekte ve başka bir durumu aramaktadır. Bu durum her öğretim yılında benzer kavramların tartışılmasına ve benzer tasarım problemlerinin belirlenmesine rağmen; atölyenin her bireyinin farklı sonuçlar ortaya çıkarmasına fırsat tanıdığı düşünülmektedir.

Atölye çalışmasında stüdyo düzeni, teorik bölümdeki düzene göre değişiklik göstermektedir. Konferans düzeninden atölye çalışmasına imkân verecek şekilde masa ve sandalyelerin konum ve ilişkileri değiştirilmektedir. Genel olarak 'öğrenci-yürütücü', 'öğrenci-öğrenci' diyaloglarına imkân verecek grup çalışması düzeni benimsenmektedir.

Şekil 2.7. Teorik Bölüm Stüdyo Düzeni-Atölye Çalışması Stüdyo Düzeni

Bir günlük teori ve atölye çalışmasının ardından öğrencilere tasarımlarını geliştirmeleri için bir haftalık süre verilir. Bu sürede öğrenci atölyedeki aldığı eleştiriler üzerinden kendi yorumunu getirerek tasarımını geliştirmektedir. Ve bir sonraki hafta stüdyoda bu tasarımını yürütücü ve öğrenci grubuna sunmaktadır. Sunumda öğrenci ilk haftadan itibaren problemi nasıl ele aldığını, tartışılan kavramlara getirdiği yorumu ve geldiği son noktayı aktarmaktadır. Bu veriler

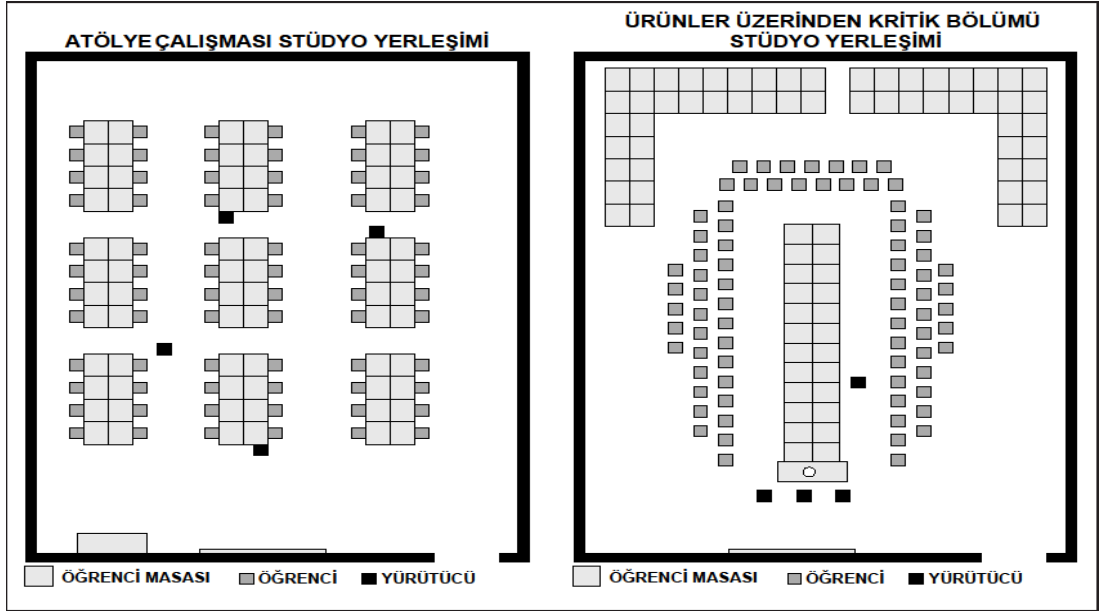
üzerinden tasarım tartışmaya açılır ve bu sürece yürütücü grubunun yanında diğer öğrenciler de dâhil olabilmektedir. Bu çok katımlı tartışma ortamından öğrenciler kadar yürütücüler de beslenmektedir.

Ürünlerin bir arada görülebilmesi ve öğrenci grubunun tasarımlarını daha anlaşılır sunabilmeleri amacıyla stüdyo düzeni teori ve atölye bölüm düzenlerine göre değişiklik göstermektedir. Genel olarak stüdyonun merkezinde masalardan uzun bir platform oluşturulur ve tüm tasarımlar bu platforma yerleştirilir (Şekil 2.8).

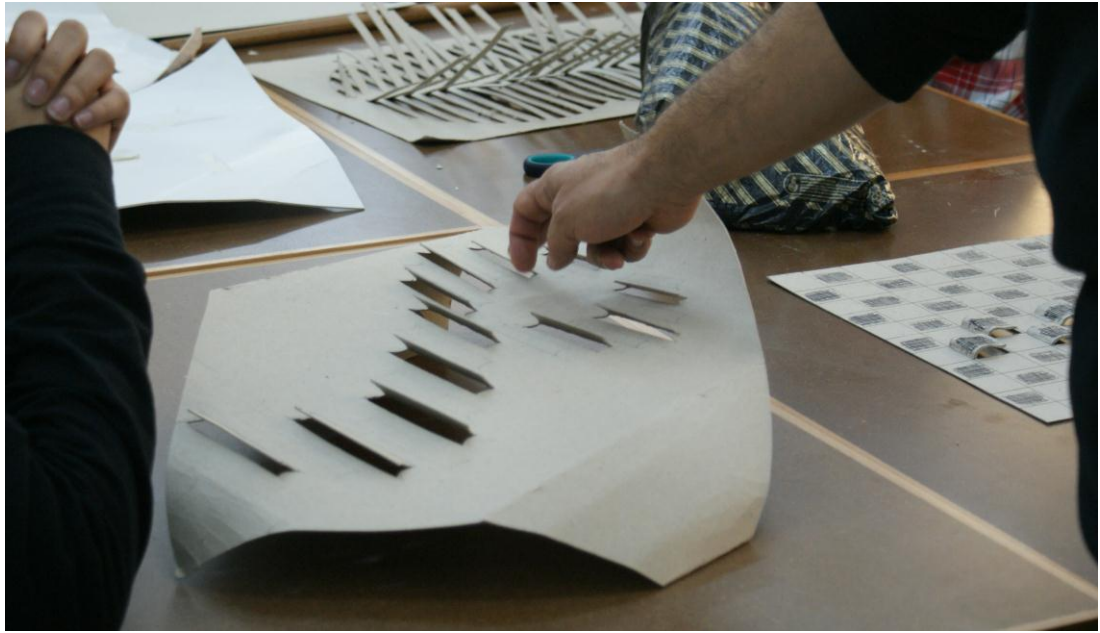
Şekil 2.8. Stüdyo Ortamında Ürünler Üzerinden Kritik Yapılırken (Fotoğraf: Emre Demirtaş)

Öğrenci bu platformun başlangıç noktasına gelerek tüm stüdyoya ses ve görüntü hâkimiyeti sağlanacak şekilde sunuşunu yapmaktadır. Öğrenci projesini aktardıktan sonra yürütücüler tarafından, tüm stüdyo ortamının dâhil olduğu, tartışma süreci gerçekleşmektedir.

Şekil 2.9. Atölye Çalışması Stüdyo Düzeni- Ürünler Üzerinden Kritik Bölümü Stüdyo Düzeni

Öğrencilerin tasarımları üzerinden eleştiri aldıktan sonra projelerini gözden geçirmeleri ve tartışmalarına göre yeniden yorumları için ürünler üzerinden kritik bölümünden sonra ikinci bir atölye çalışması (Tekrar Atölyesi) gerçekleştirilmektedir. Bu çalışma tasarımları sonuç ürüne götüren eleştirilerin ve müdahalelerin yapıldığı son atölye çalışmasıdır.

Şekil 2.10. Mevcut tasarımlar üzerinden ikinci atölye çalışması yapılırken (Fotoğraf: Emre Demirtaş)

Sonuç olarak İlk hafta belirlenen üst başlık ve buna bağlı olarak tartışılan kavramların karşılığı birinci atölyede aranmaya başlanmaktadır. Bir sonraki hafta bu bağlamda geliştirilen çalışmalar ortak bir şekilde eleştirilmektedir. Bu eleştirilerden sonra tekrar atölyesi gerçekleştirilmektedir. Bu süreçten sonra öğrencilere, tasarımlarına son müdahaleleri ve sonuç ürüne ulaşmaları için bir haftalık zaman dilimi daha verilmektedir. Bu süreç sonunda öğrenciler tasarımlarını teslim etmekte ve yürütücü grubu kendi içerisinde tek tek bütün tasarımlar üzerine tartışarak değerlendirmelerini ve not belirlemelerini yapmaktadırlar (Şekil 2.11.).

Şekil 2.11. Tasarımlar Değerlendirilirken (fotoğraf: Emre Demirtaş)

Yukarıda aktarılan süreç ardından yapılan değerlendirmede kıstas olarak sadece sonuç ürüne bakılmamaktadır. Sonuç ürüne kadar olan bütün tartışmalar ve atölyeler önemli bir bütün olarak görülmekte ve değerlendirme bu bağlamda ele alınmaktadır.

Değerlendirme kriterleri genel olarak aşağıda verildiği gibi olmaktadır:

Ürün üzerinden değerlendirme kriterleri;

- Tasarımın problemlere karşı yaratıcı düşünce ve çözüm önerileri getirebilmesi,
- Tasarımın diğer önerilere göre özgünlüğü,
- Tasarımdaki fikirlerin üç boyutlu modeller üzerinden ifade edilme biçimi,
- Üst başlıkta verilen ve sonrasında tartışılan kavramların tasarımda bir arada ve etkin kullanımı.

Süreç üzerinden değerlendirme kriterleri:

- Öğrencinin teori bölümdeki tartışmalara katılımı ve yaklaşımı,
- Öğrencinin süreç içerisinde mimari tasarıma özgü temel kavramları sorgulama ve yeniden yorumlama yeteneği,
- Öğrencinin atölye çalışmalarındaki performansı,
- Öğrencinin süreç içerisinde stüdyo ortamına yaptığı olumlu katkılardır.

KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu'nun içeriği ve yönteminin değerlendirildiği bu bölümde sürece ait yaklaşımlar, tasarım problemlerinin nasıl ele alındığı, kavramsal çerçevenin çözümlenmesi yapılmıştır.

Bu bağlamda bir sonraki bölümde, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu'ndaki teorik tartışmaların ardından gerçekleştirilen atölye ortamı ve öğrenci tasarımlarına ait durumlar irdelenecektir.

3. MODELİN PRATİK KARŞILIĞININ İNCELENMESİ

3.1. Bütün Ürünler Üzerinden Değerlendirme

Bu başlık altındaki alan çalışması 2009-2013 yılları arasında Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu mimarlık birinci sınıf öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiş tasarımların kayıt altına alınıp incelenmesinden oluşmuştur. Ele alınan tasarım problemlerinin ölçek ve kapsam açısından farklılık gösterdiği on iki tasarım çalışmasının, yaratıcı düşünce üretme sürecinde, tasarım probleminden kaynaklanan asgarilerin sınırlayıcılığına ait etkileri ortadan kaldırmak amacıyla birden çok sayıda tasarım çalışması incelenmiştir. Bu konular sırasıyla;

- . Boşluk,
- . Zemin,
- . Zemin, Yüzey,
- . Zemin, Yüzey, Örtü,
- . Gezinti Duvarı,
- . Tabure,
- . Çevresel verileri belirlenmiş Gezinti Duvarı,
- . Sokak,
- . Kule,
- . Yeraltı kulesi,
- . Köprü,
- . Bütün başlıkların bir arada kurgulandığı Birleşik Çalışma tasarımlarıdır.

Alan çalışmasında tasarımcının, tasarım sürecinin sonsuz bilgi uzayı içerisinde hangi bilgileri seçtiği ve kullandığı yolundaki bireysel tavrı incelediği için, ortaya konan çözümlere ait aşamalar, bir gözlemci olarak yazılı ve sesli olarak kaydedilmiş, sonuçta ortaya konan ürün olarak da modellerden yararlanılmıştır.

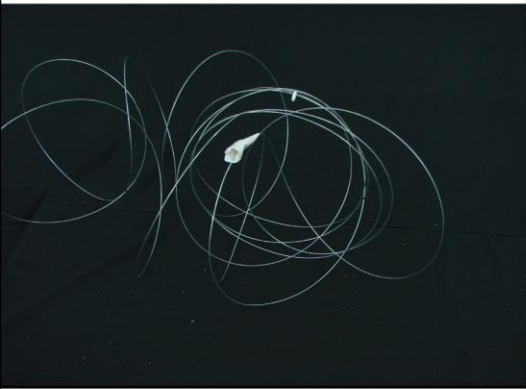
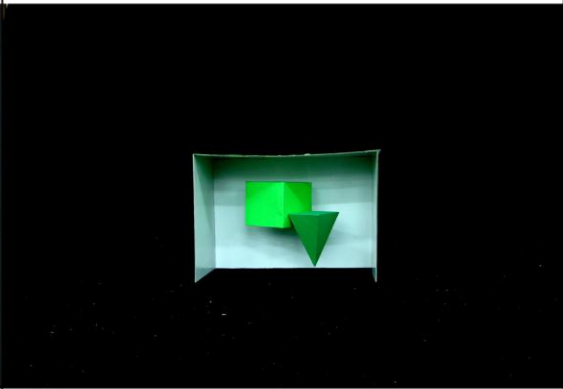
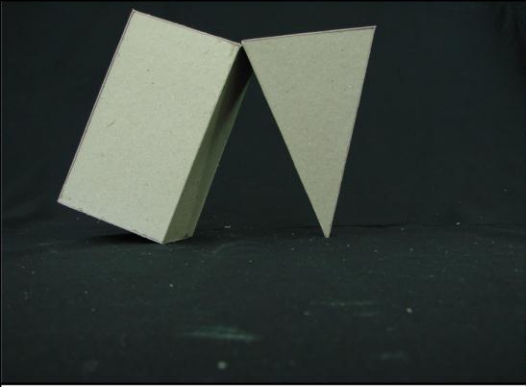
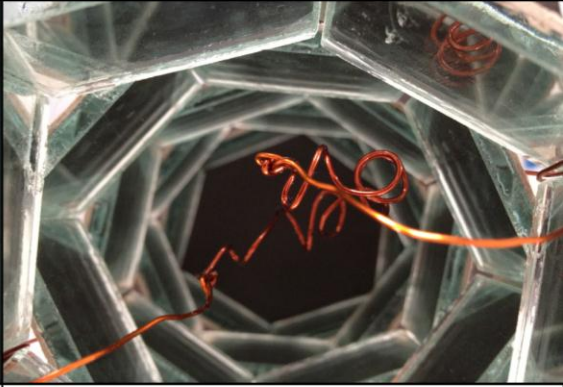

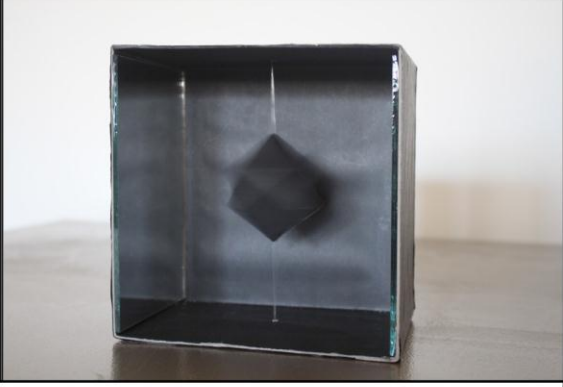
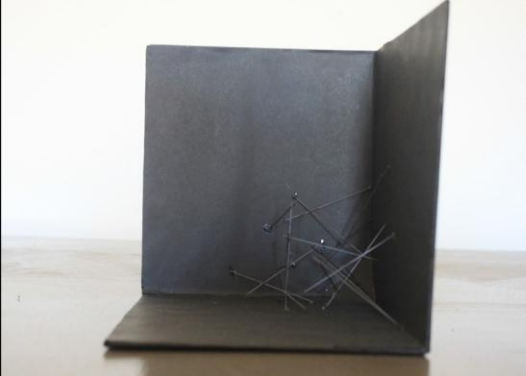
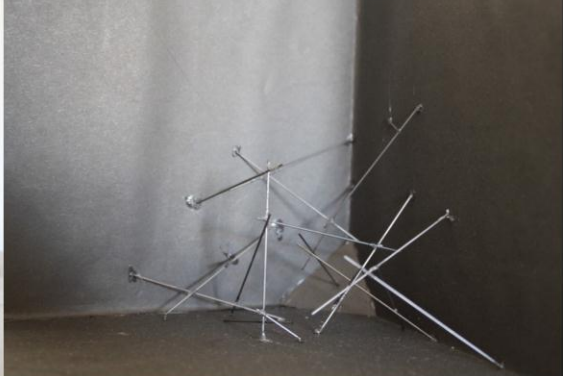
Alan çalışmasının değerlendirilmesi aşamasında, objektif sonuçlar elde edebilmek amacıyla, ilk olarak öğrenci-tasarımcıların stüdyoda tasarım çözümlerini diğer öğrenci ve yürütücülerin karşısında modelleri üzerinden sunumları dikkate alınmıştır. Daha sonra yürütücüler tarafından değerlendirilen bu modellemeler incelenmiştir. Bu noktada stüdyo ortamında, teorik ve uygulama bölümlerinde asistanlar tarafından alınan notlar da veri olarak ele alınmaktadır. Yürütücüler seçim ve değerlendirmeleri sonucunda, her bir tasarım problemi içinde daha yaratıcı olduğu düşünülen çözümlerin hangileri olduğu tespit edilmiştir.

Bu tespitlere göre oluşturulan tablolarda;

- . Konu kısmında: Her bir tasarım probleminin konusu kısaca açıklanmıştır.
- . Kavramlar kısmında: Her tasarım problemine ait stüdyodaki tartışmalara kaynaklık eden kavramlar ve tartışmalarda ortaya çıkan kavramlar,
- . Sorular kısmında: Stüdyoda teori bölümü ve atölye bölümünde tartışmaların yönünü çizen sorular belirtilmiştir.
- . Değerlendirme kısmında: Tasarımları öne çıkaran kısa notların olduğu değerlendirmeler paylaşılmıştır (Tablo 3.1. - 3.12.)
- . Her bir değerlendirmeden bir sonraki tablolarda ise modellerin fotoğrafları değerlendirme tablosundaki numaralandırma sistemine göre yerleştirilmiştir.

Tablo 3.4. Boşluk Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

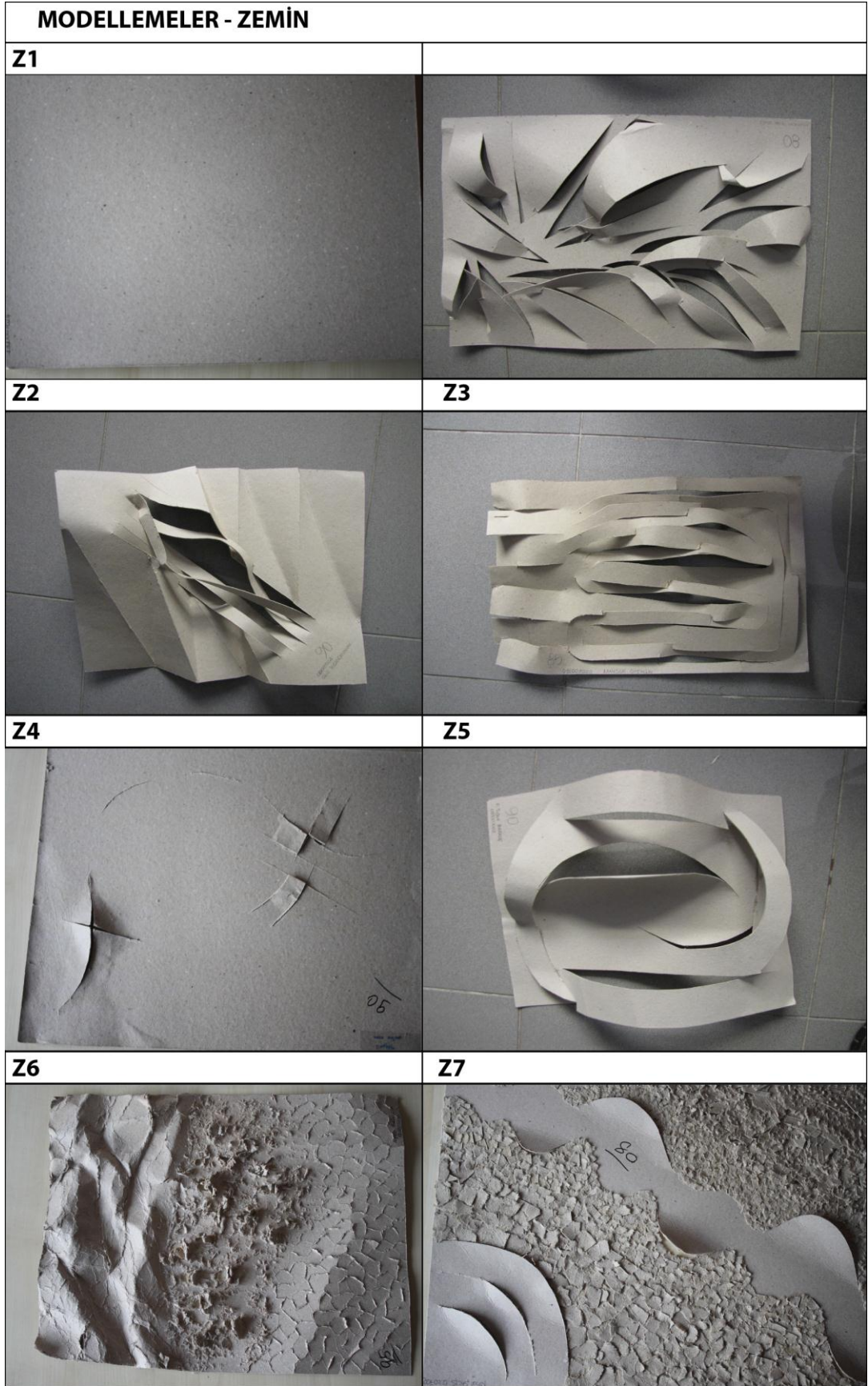
BOŞLUK	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında serbest malzeme kullanarak “boşluk” tasarımı yapılması istenmiştir.</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar BOŞLUK – HACİM – BÜYÜKLÜK - DİL — ÖLÇÜ – ÖLÇEK –SONSUZLUK – MEKÂN – TEMSİLİYET - KÜTLE Tartışmalarda Beliren Kavramlar TEORİ- ÖTEKİ- ÖZNE – BEN – BÜNYE- KAOS- KARIŞIK – KARMAŞIK- KÜP – GÖSTEREN – GÖSTERİLEN- BİÇİM</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>“Boşluk” tasarımlarında karşılaşmalar aracılığıyla boşluğun tezahürünün (B2, B7), ‘hareket’in ve ‘zaman’ etkileşiminin (B6), ‘zemin’sizlik ya da askıda kalma durumunun (B1, B3), sonsuzluk içerisinde belirme (B4, B5) durumlarının arandığı ve ifade edildiği bu çalışmalar aşağıda gösterilmiştir.</p>	<p>Boşluk nedir? Boşluğun tezahürü nedir? Boşluğu dolduran şeyler nelerdir? Boşluğun büyüklüğü var mıdır? Kavramlar bize bir büyüklük verirler mi? Yoksa kavramlar boş şeyler midir? Hacim nedir? Hacim bir büyüklüğe sahip midir? Boşluk bir büyüklüğe sahip midir? Küp nedir? Daha önce bir küple karşılaştınız mı? Küp bir büyüklüğe ya da hacme sahip midir? Ölçü nedir? Bir küpe nasıl ölçü verilir? Küpü kavram olmaktan çıkıp bir nesne olmaya başlayacağı duruma nasıl getirebiliriz?</p>

MODELLEMELER - BOŞLUK	
B1	B2
	
B3	B4
	
B5	B6
	
B7	
	

Şekil 3.1. Boşluk Tasarımları

Tablo 3.5. Zemin Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

ZEMİN	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında 35x50 cm ebadında <u>mukavvayı deforme ederek yapıştırıcı kullanmadan</u> “zemin” tasarımı istenmiştir.</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar BOŞLUK – HACİM - ZEMİN – YER – MEKÂN – ZAMAN- ÖZNE- NESNE- PROGRAM</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - BÜNYE- DEFORMASYON- YÜRÜME – GEZME – HAREKET – EYLEM – OLAY – ALAN – ÖLÇEK – İLİŞKİ</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Yalnızca 35x50 cm ebadında mukavvanın kullanıldığı zemin tasarımlarında; öğrenciler tarafından mukavva deforme edilerek, yürüme, dinlenme, gezinme programlarını açığa çıkaracak öneriler getirilmiştir. Bazı tasarımlarda mukavvanın tümüne yönelik bir deformasyon(Z1, Z3, Z6, Z7) ve buna bağlı konfigüre etme fikri varken, bazı çalışmalarda parça parça (Z2, Z5) müdahale edilerek bütün oluşturulmuştur. Bir diğer çalışma da ise müdahale minimumda tutulup (Z4) bütüne ait etkinin güçlü olduğu görülmüştür.</p>	<p>Zemin nedir? Zemin olmadan beden var olabilir mi? Zamanı açığa çıkaran şey nedir? Zaman gerçekten akıp giden bir şey midir? Karşılaşmalar aracılığıyla zamanı kavrayabilir miyiz? Yer nedir? Zemin ve yer arasında nasıl bir farklılık vardır? Program nedir? Eylem nedir? Olay nedir? Eylem ve olay arasındaki fark nedir?</p>

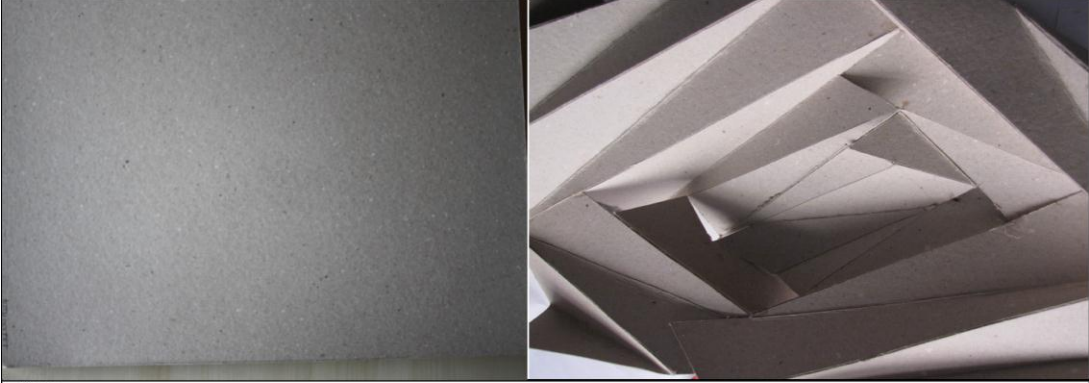
Şekil 3.2. Zemin Tasarımları

Tablo 3.6. Zemin/Yüzey Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

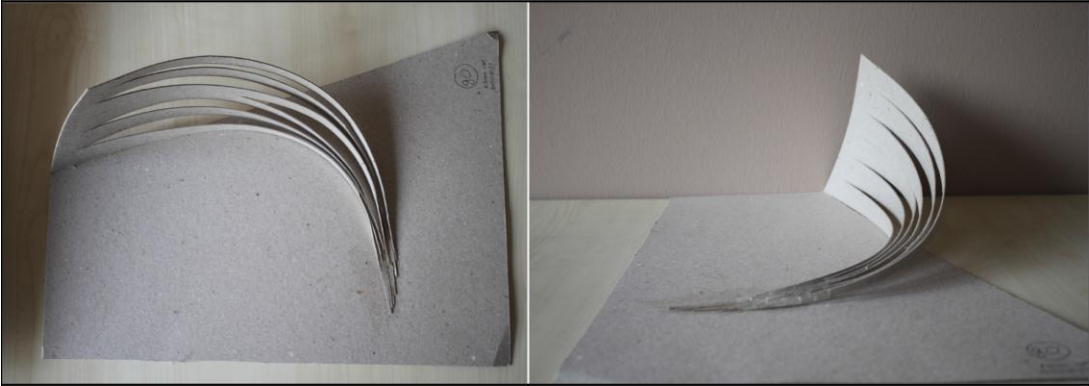
ZEMİN/YÜZEY	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında 35x50 ebadında <u>mukavva</u> ile <u>yapıştırıcı kullanmadan</u> “zemin/yüzey” tasarımı istenmiştir.</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar ZEMİN – YÜZEY – YER – MEKÂN – ZAMAN- ÖZNE- NESNE- PROGRAM</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- ARA - MAHREM – ÖZEL ALAN – İLİŞKİ- İLKELLİK – TABİAT –AHLAK</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Yalnızca 35x50 cm ebadında mukavvanın kullanıldığı zemin/yüzey tasarımlarında; öğrenciler tarafından mukavva deforme edilerek, yürüme, dinlenme, gezinme, tırmanma programlarını açığa çıkaracak öneriler getirilmiştir. Bazı tasarımlarda mukavvanın tümüne yönelik bir deformasyon(ZY1) ve buna bağlı konfigüre etme fikri varken, bazı çalışmalarda parça parça (ZY3, ZY4) müdahale edilerek bütün oluşturulmuştur. Bir diğer çalışma da ise müdahale minimumda tutulup (ZY2, ZY5) bütüne ait etkinin güçlü olduğu görülmüştür.</p>	<p>Yüzey nedir? Zemin-yüzey ilişkisini nasıl tarif edebiliriz? Yüzey bir zemine bağlı mıdır? Yüzey ayırıcı mıdır? Yüzeyler nasıl farklılaşabilir? Yüzeyler iç ve dışı oluştururlar mı? Yüzey ışık ilişkisi nedir? Yüzeyler aracılığıyla ne tür karşılaşmalar yaratılabilir? Yüzeyin bir programı var mıdır?</p>

MODELLEMELER - ZEMİN/YÜZEY

ZY1

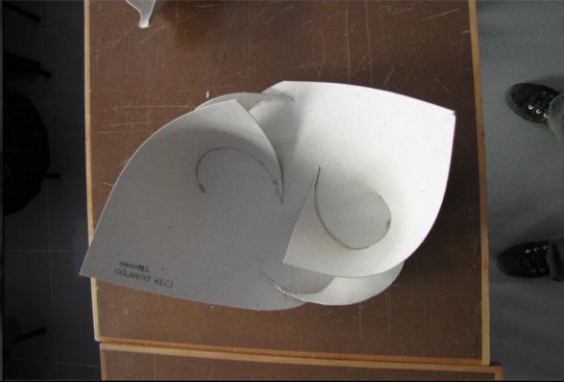
ZY2

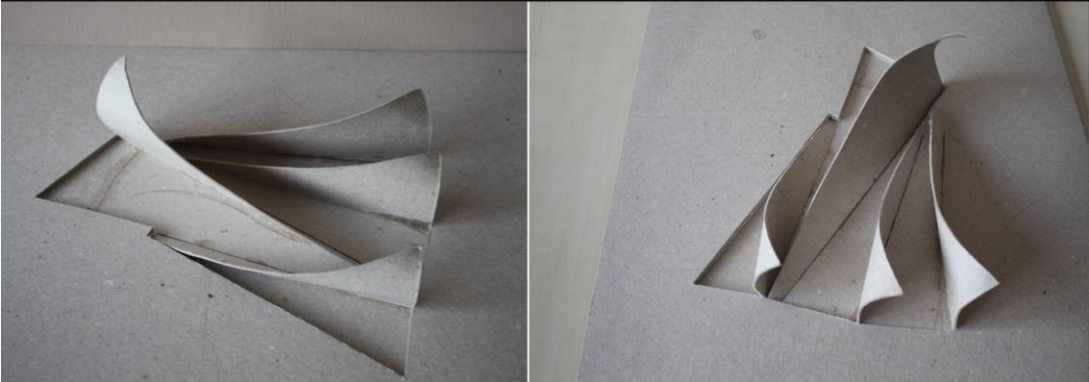
ZY3

ZY4

ZY5

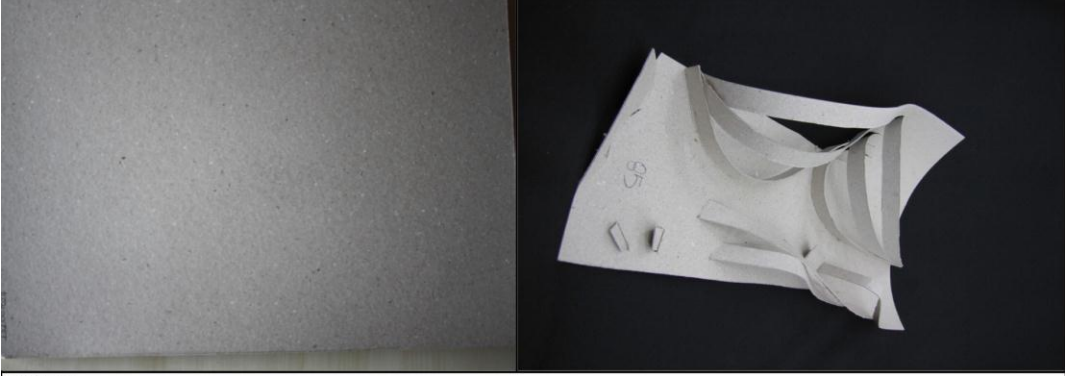
Şekil 3.3. Zemin/Yüzey Tasarımları

Tablo 3.7. Zemin/Yüzey/Örtü Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

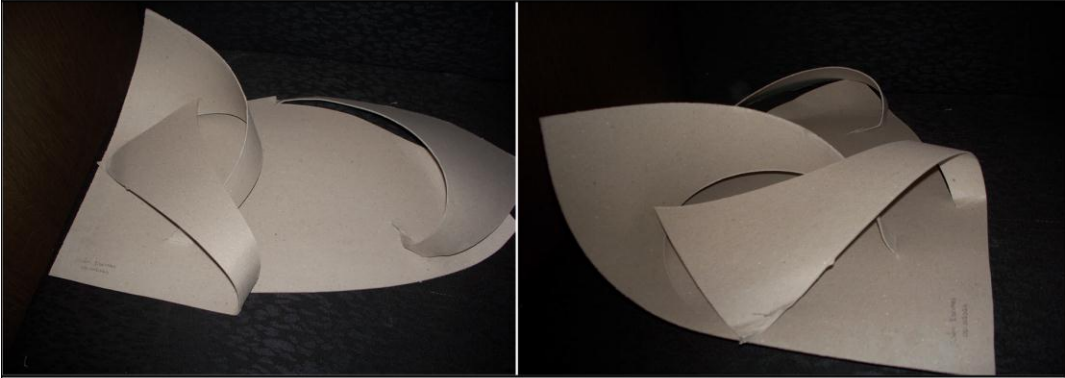
ZEMİN/YÜZEY/ÖRTÜ	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında 35x50 ebadında <u>mukavva ile yapıştırıcı kullanmadan</u> “zemin/yüzey/örtü” tasarımı istenmiştir.</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar ZEMİN – YÜZEY – ÖRTÜ – SAÇAK – MEKÂN – İÇ – DIŞ – ÖZNE - NESNE-PROGRAM</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- IŞIK - HACİM – DURAKLAMA – HAREKET – EYLEM – TIRMANMA – ÖZELLEŞME – ÖLÇEK – İLİŞKİ</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Yalnızca 35x50 cm ebadında mukavvanın kullanıldığı zemin/yüzey/örtü tasarımlarında; öğrenciler tarafından mukavva deforme edilerek, yürüme, dinlenme, gezinme, tırmanma programlarını açığa çıkaracak öneriler getirilmiştir. Bazı tasarımlarda mukavvanın tümüne yönelik bir deformasyon (ZYO1, ZYO2, ZYO3) ve buna bağlı konfigüre etme fikri varken, bazı çalışmalarda mukavva parça parça kullanılarak zeminden yüzeye ve örtüye doğru evirilen bir örgü oluşturulmuştur. (ZYO4, ZYO5)</p>	<p>Örtü nedir? Zemin-Yüzey-Örtü arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır? Örtü zemin ve yüzeyden bağımsız bulunabilir mi? Örtü iç dış ilişkisi yaratır mı?</p>

MODELLEMELER - ZEMİN/YÜZEY/ÖRTÜ

ZYO1

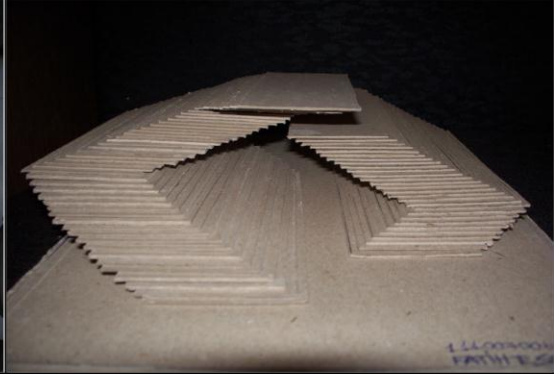
ZYO2

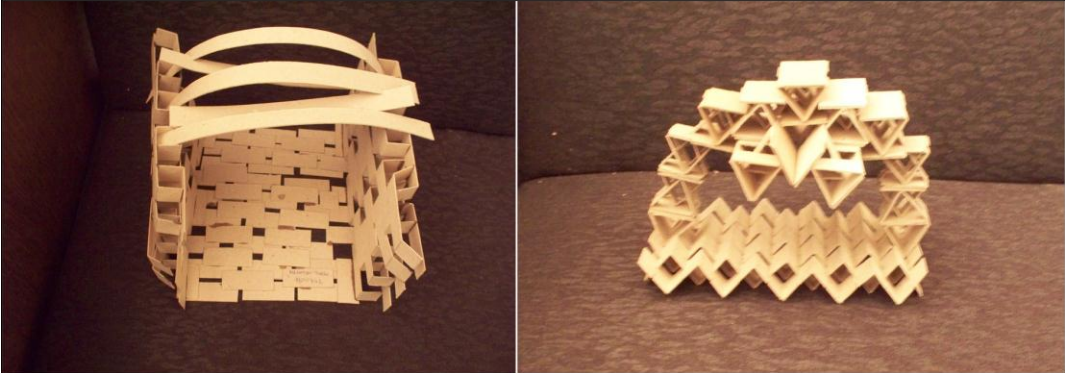
ZYO3

ZYO4

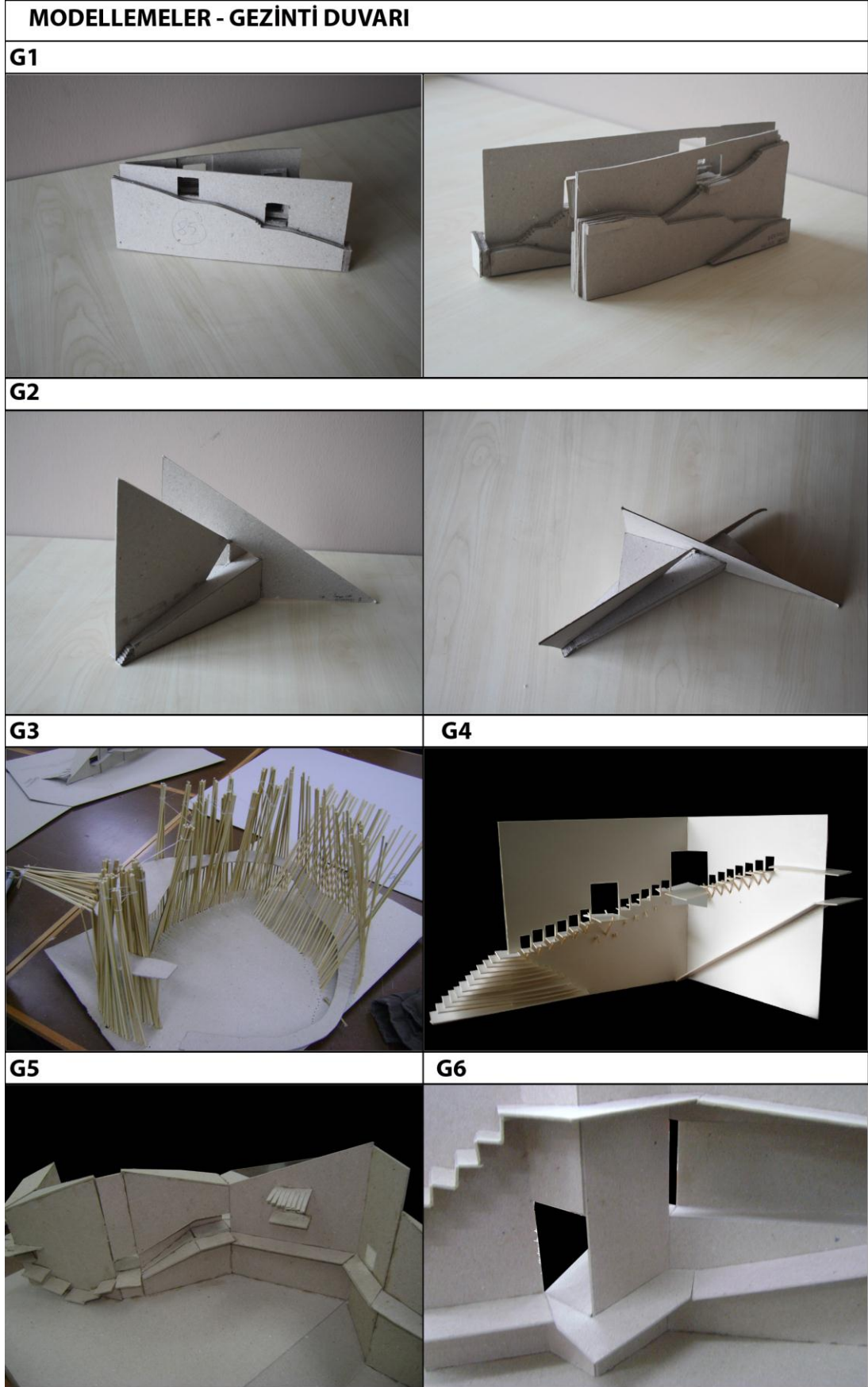
ZYO5

Şekil 3.4. Zemin/Yüzey/Örtü Tasarımları

Tablo 3.8. Gezinti Duvarı Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

GEZİNTİ DUVARI	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva ve tercihe göre çöp şiş kullanılarak “gezinti duvarı” tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: Serbest</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar ZEMİN – YÜZEY – DUVAR-GEZİNTİ - KONSTRÜKSİYON – KONFIGÜRASYON - PROGRAM</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- IŞIK – DURAKLAMA – HAREKET – EYLEM – TIRMANMA – İLİŞKİ – YÜRÜME – GÜZERGÂH - GÖZLEM</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Çöp şiş ve mukavva kullanılarak yapılan gezinti duvarı tasarımlarında, duvarın bir gezinme yüzeyi olarak ele alındığı ve bağlamda hacim ve derinlik kazandığı görülmüştür. Duvarı iki yüzlü ve değişken bir bünye olarak irdeleyen bu tasarımlarda beden aracılığıyla ilişki kurulmaya çalışıldığı ve gezinti programına yönelik alternatif karşılıklar üretildiği gözlemlenmiştir.</p>	<p>Yüzey nedir? Duvar nedir, etkileri nelerdir? Ne kadar tür duvar vardır? Gezinti nedir, ne tür bileşenleri vardır? Duvarın bir programı var mıdır? Konstrüksiyon nedir? Konfigürasyon nedir? Nasıl gözlem yaparız?</p>

Şekil 3.5. Gezinti Duvarı Tasarımları

Tablo 3.9. Tabure Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

TABURE	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva kullanılarak katlanabilir, taşınabilir, hızlı kurulabilir “tabure” tasarımı istenmiştir. Ölçek: 1/1</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar BEDEN – ÖZNE- NESNE- PROGRAM –ARAÇ – EŞYA</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- PRATİKLİK - KONFOR – MOBİLYA – KENT – ENDÜSTRİ – ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Beden-nesne ilişkisinin araştırıldığı ve deneyimlendiği tabure tasarımlarında, mukavva gibi bir malzeme ile kolay taşınabilen, katlanabilir ve pratik bir şekilde kullanılabilir önemli öneriler getirildiği aşağıdaki örneklerde gösterilmiştir.</p>	<p>Beden nedir? Ölçeği belirleyen şey nedir? Araç nedir? Eşya nedir? Bedenimiz araçsız ihtiyaçlarını karşılayabilir mi? Araç bir zorunluluk mudur? Tabure nedir? Sandalye, berjer koltuk ve tabure arasında ne tür farklılıklar vardır?</p>

MODELLEMELER - TABURE

T1

T2

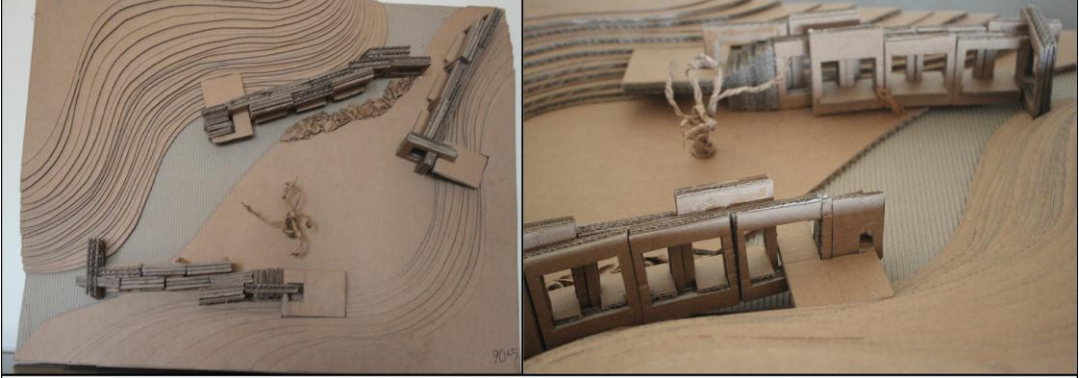
Şekil 3.6. Tabure Tasarımları

Tablo 3.10. Gezinti Duvarı- Kapsam/Bağlam Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

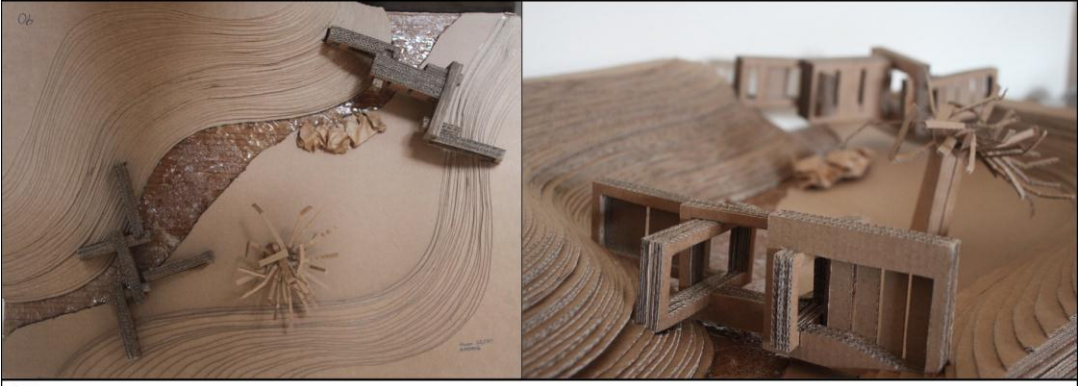
GEZİNTİ DUVARI - KAPSAM/BAĞLAM	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında <u>arazi verileri belirlenmiş bir alanda mukavva ve tercihen çöp şiş</u> kullanılarak “Gezinti Duvarı” tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: 1/100</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar KAPSAM – BAĞLAM –ÇEVRE - YER – MEKÂN – ZAMAN- ÖZNE - NESNE- PROGRAM - GEZİNTİ</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar KARŞILAŞMA- IŞIK - GÜNEŞ – DURAKLAMA – SU – AĞAÇ – İZ – PATİKA - MANZARA – ÖLÇEK – İLİŞKİ – GÖLGE – TOPLULUK – TOPLUM – CEMAAT</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Daha önce gezinti programı kapsamında ele alınan çalışmadan sonra, bağlam kavramı da devreye girmiştir. Bu anlamda çevresel verileri belirlenmiş bir alanda tasarlanan gezinti duvarlarında, suyla kurulan ilişkiler, arazide konumlanma, ışık, ses ve rüzgâr gibi bağlamları gezinti duvarı aracılığıyla deneyimlendiği tasarımlar ön plana çıkmıştır. Bununla beraber manzaraya yönelim sağlayan ve farklı kullanımlar sağlayan gezinti duvarı tasarımları görülmüştür.</p>	<p>Kapsam nedir? Kapsam nasıl oluşabilir? Bağlam nedir? Kapsam ve bağlam arasında nasıl bir ilişki vardır? Bir gözlüğü bağlam nedeniyle mi takarız, kapsam nedeniyle mi? Bağlam ve kapsam hangi ihtiyaçları giderirler? Program nedir? Eylem nedir? Olay nedir? Eylem ve olay arasındaki fark nedir?</p>

MODELLEMELER - GEZİNTİ DUVARI / KAPSAM-BAĞLAM

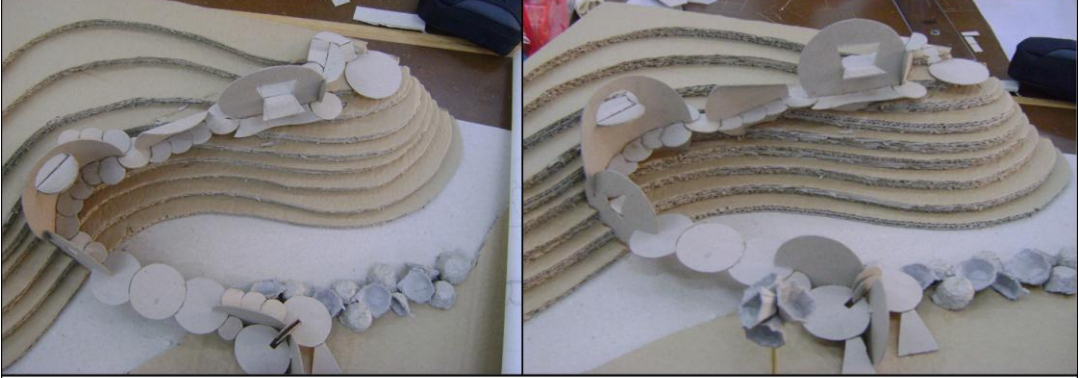
GD1

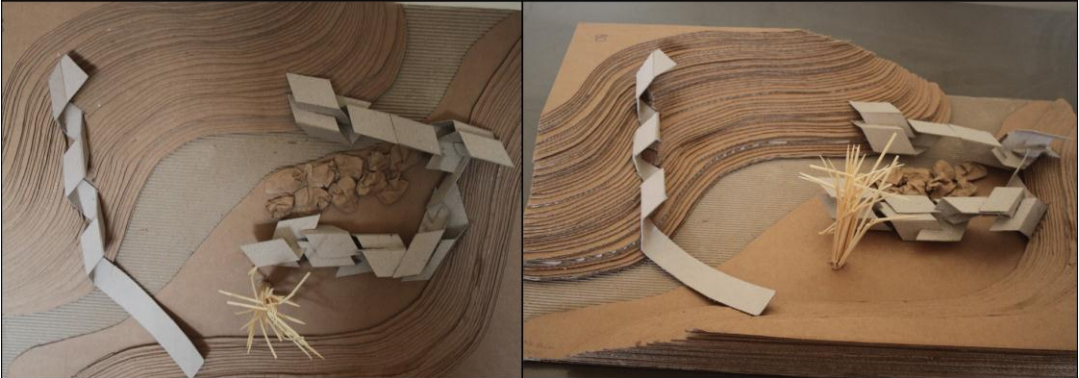
GD2

GD3

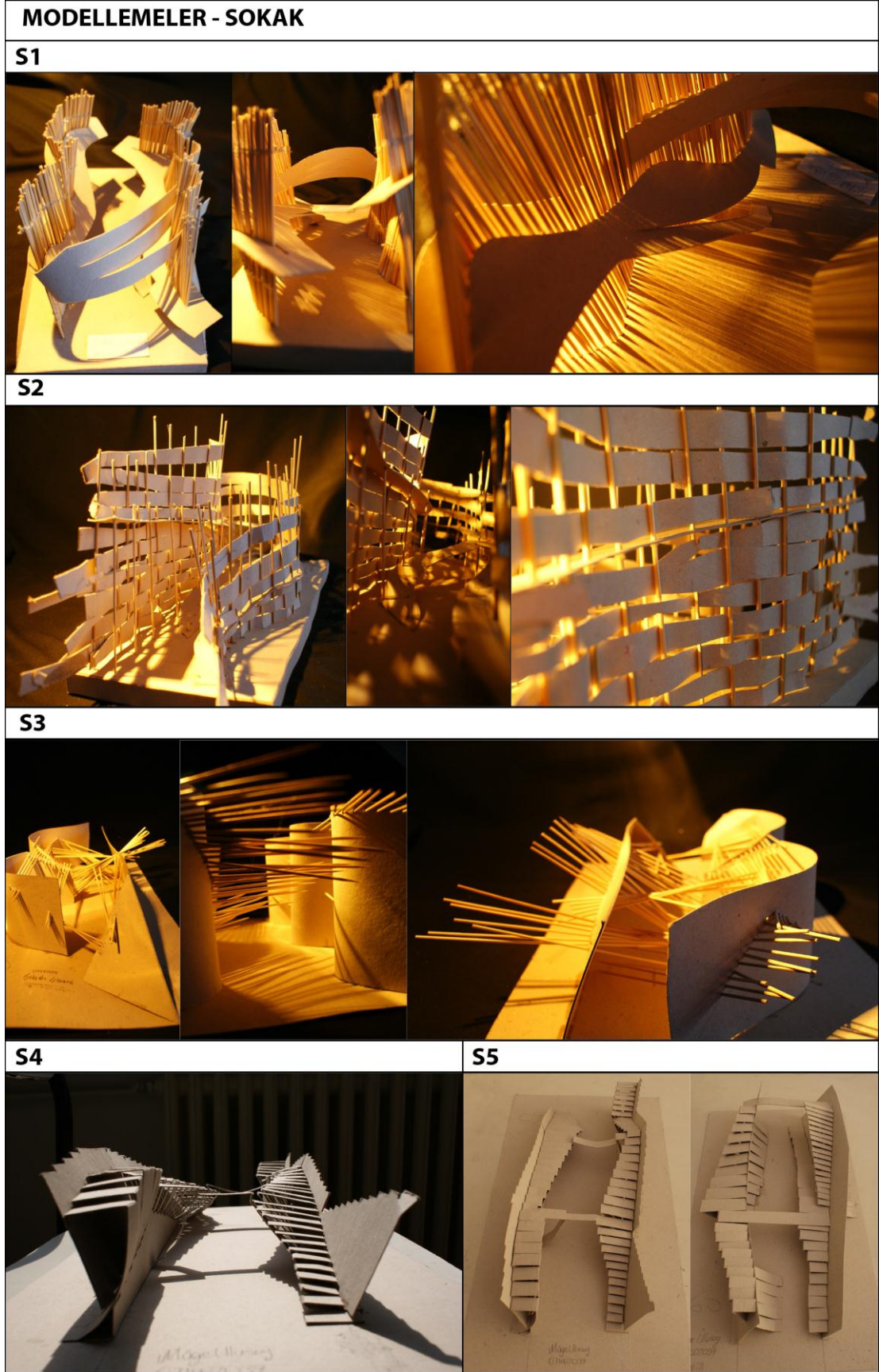
GD4

Şekil 3.7. Gezinti Duvarı- Kapsam/Bağlam Tasarımları

Tablo 3.11. Sokak Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

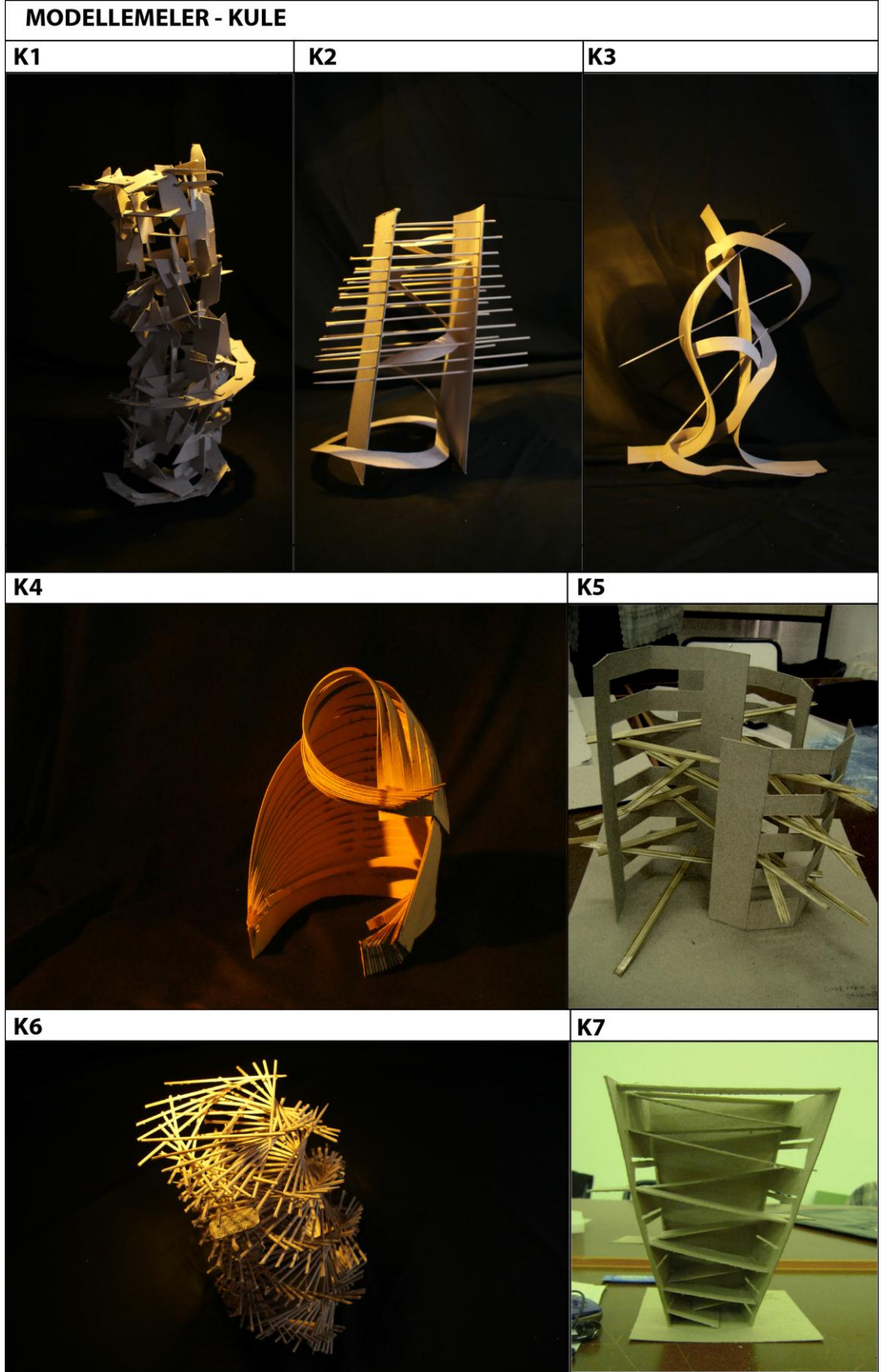
SOKAK	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva ve tercihe göre çöp şiş kullanılarak “sokak” tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: Serbest</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar YOL - ZEMİN - YÜZEY – SOKAK - CADDE – ARALIK – ÖZNE – NESNE</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- ARAÇ - HACİM – DURAKLAMA – HIZ – STRİP – TIRMANMA – ÖZELLEŞME – ÖLÇEK – İLİŞKİ</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Temelinde iki yüzeyin ve aralarındaki zemin aracılığıyla karşılaşması olarak ele alınan sokak tasarımlarında öğrencilerin, yüzeylerin farklılaşması, programatik ilişkiler, sirkülasyon ve duraklama gibi sokak yaşantısına ait durumları yeniden soyutlayarak ürettikleri görülmüştür.</p>	<p>Sokak nedir? Cadde nedir? Sokak neleri barındırır? Sokak yaşamı nasıldır, ne tür ilişkiler doğurur? Sokak yüzeylerden mi oluşur? Sokağı farklılaştıran şeyler nelerdir? Sokak dönüşen bir şey midir, öyle ise nasıl dönüşür? Sokakta hangi tür programatik ilişkiler mevcuttur?</p>

Şekil 3.8. Sokak Tasarımları

Tablo 3.12. Kule Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

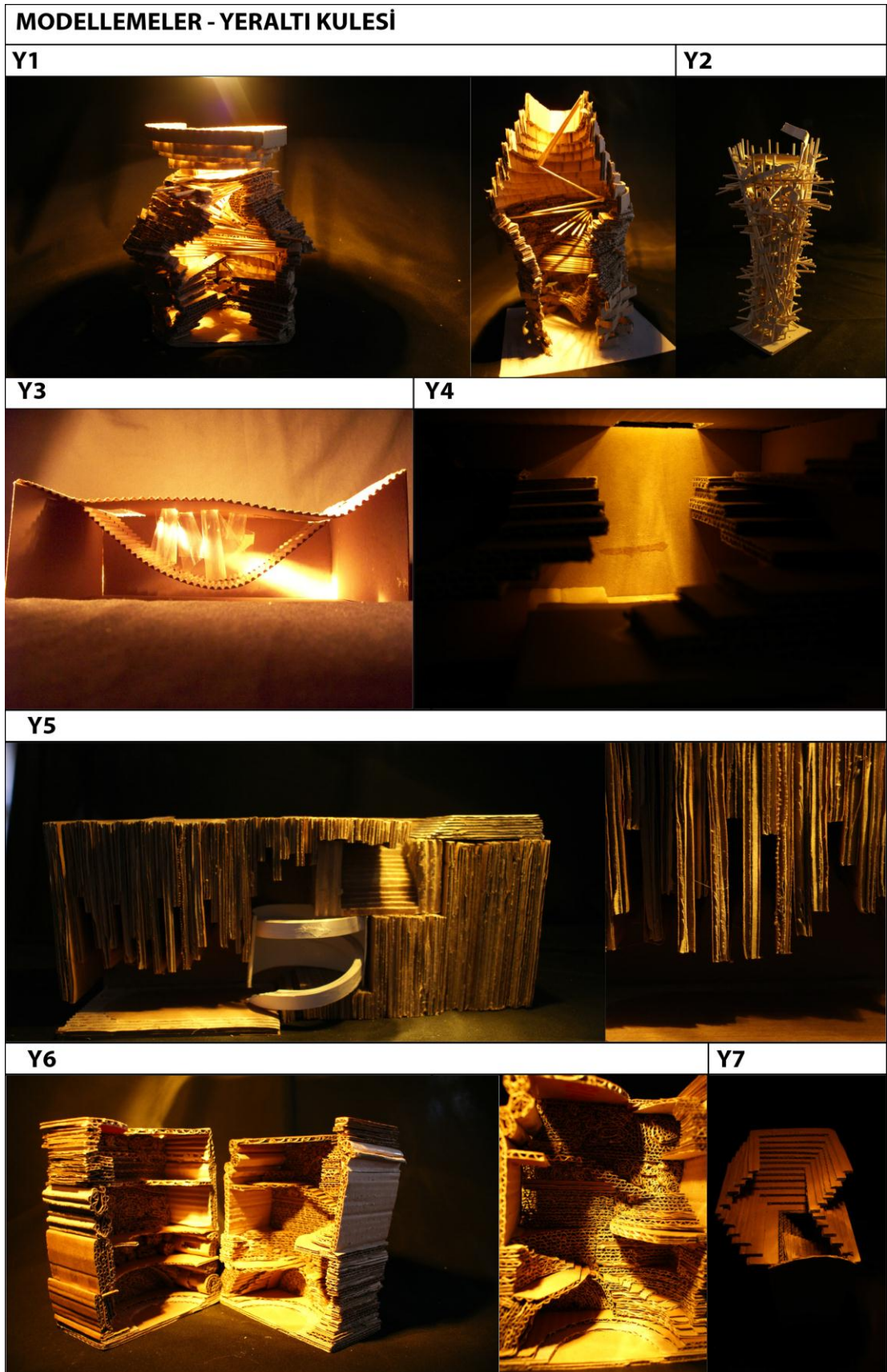
KULE	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva ve tercihe göre çöp şiş kullanılarak “kule” tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: Serbest</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar KULE – YÜKSEKLİK – BÜYÜKLÜK – İÇ – DIŞ – MANZARA – LANDMRK - İMGE –KENT</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - ÖLÇEK – İLİŞKİ – SİMGE – BİÇİM – FORM – SEMBOL</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva ve tercihe göre çöp şiş kullanılarak yapılan kule tasarımlarında kulenin dışa ait durumlarının araştırıldığı, bu bağlamda imge yaratımı odaklı tasarımlar ön plana çıkmıştır. Kulenin dışa ait diğer bir durumu olan manzara hâkimiyeti, kule çeperlerindeki farklılaşmalar aracılığıyla deneyimsel hale getirilmiştir.</p>	<p>Landmark nedir? Kule içe mi aittir dışa mı? Manzara nedir? Kulenin nasıl bir imgesel değeri vardır? İmge nedir? Simge? İmge ve simge arasındaki farklar nelerdir? Eylem nedir? Olay nedir? Eylem ve olay arasındaki fark nedir?</p>

Şekil 3.9. Kule Tasarımları

Tablo 3.13. Yeraltı Kulesi Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

YERALTI KULESİ	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva ve tercihe göre çöp şiş kullanılarak “yeraltı kulesi” tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: Serbest</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden kavramlar YERALTI – KULE – IŞIK - YER – MEKÂN - ÖZNE- İÇ- DIŞ – NEGATİF – TERSİNE ÇEVİRME</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- IŞIK - HACİM – ZEMİN – TOPRAK – DENİZALTI – SU – SERÜVEN – KURGU – İLİŞKİ</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Dış kavramına ait durumların arandığı kule tasarımlarından sonra ‘iç’ kavramına ait durumların tartışıldığı yeraltı kulesi tasarımlarında, ışık etkilerinin araştırıldığı ve iç kavramının ışık aracılığıyla irdelendiği çalışmalar ön plana çıkmıştır.</p>	<p>Kule nedir? Yeraltı nedir? Yeraltı kulesi diye bir şey var mıdır, gösterebilir misiniz? Yeraltı kulesinin mekânsal karşılığını nasıl araştırabilir? Işığın mekândaki rolü nedir? Işıksız mekân var mıdır? Yeraltı kulesi içe ait bir durum mudur yoksa dışa ait bir durum mu?</p>

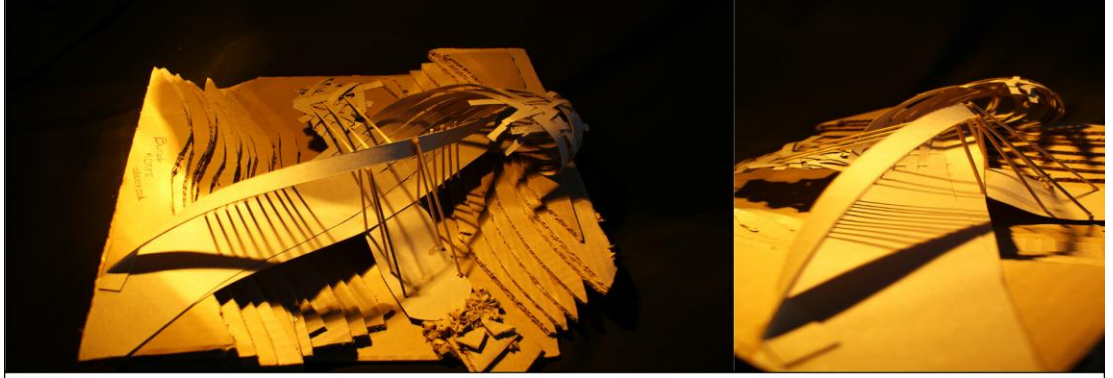
Şekil 3.10. Yeraltı Kulesi Tasarımları

Tablo 3.14. Köprü Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

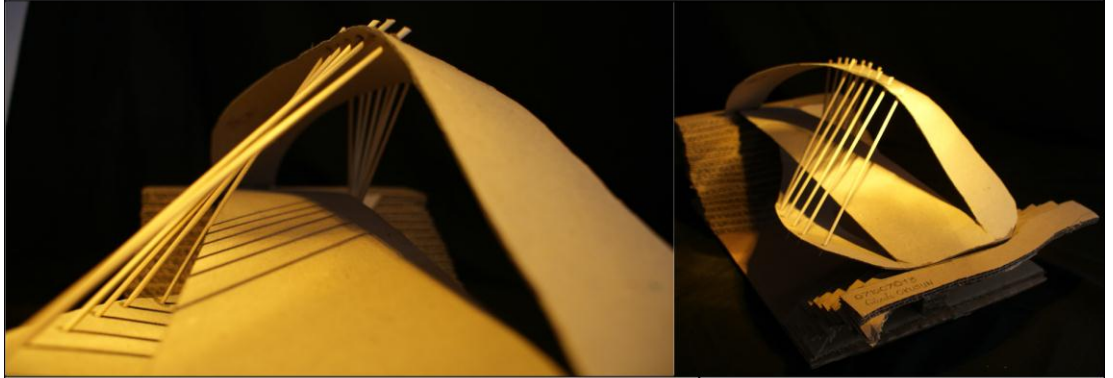
KÖPRÜ	KAVRAMLAR
<p>Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında <u>arazi verileri belirlenmiş bir alanda mukavva, tercihen çöp şiş ve ip kullanılarak “Köprü”</u> tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: Serbest</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar KÖPRÜ – EŞİK – ARA – SINIR - GEÇİŞ – YÜZEY – SU - KIYI</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar BEDEN - KARŞILAŞMA- ARTIK ALAN - SÜREKLİLİK – DURAKLAMA – MANZARA –HIZ – BAĞLANTI – ALT – ÜST</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>Eşik ve sınır kavramlarının tartışıldığı bu çalışmalarda köprünün yalnızca bir geçiş aralığı değil yakın çevresiyle ve suyla kurduğu ilişki aracılığıyla önemli bir mekânsal unsur olduğu görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin, köprüde duraklama, köprü altı ara mekânları ve suyla görsel ya da fiziksel temasların kurulduğu imgesel değeri yüksek tasarımlar ön plana çıkmıştır.</p>	<p>Eşik nedir? Sınır nedir? Köprü nedir? Köprü sadece bir geçiş formu mudur? Köprünün bileşenleri nelerdir? Köprünün alt parçaları nelerdir?</p>

MODELLEMELER - KÖPRÜ

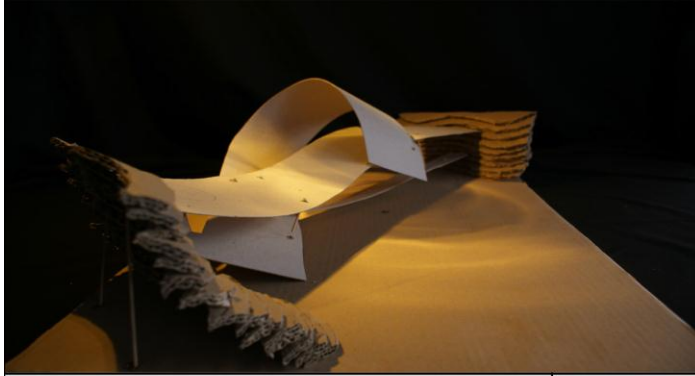
KP1

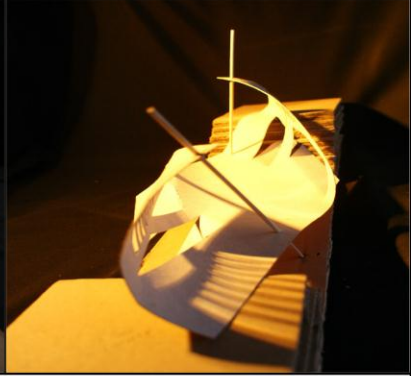
KP2

KP3

KP4

KP5

KP6

Şekil 3.11. Köprü Tasarımları

Tablo 3.15. Birleşik Çalışma Tasarımları ve Sürecin Değerlendirilmesi

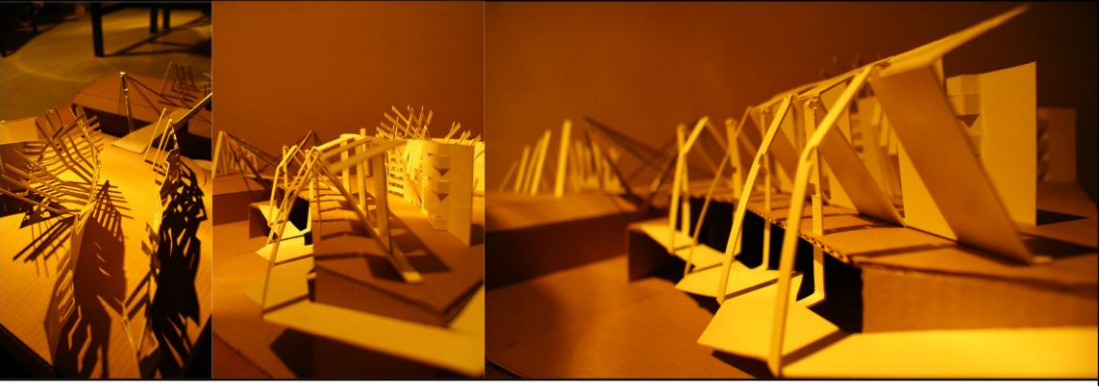
BİRLEŞİK ÇALIŞMA	KAVRAMLAR
<p>İki yarıyıl boyunca stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında <u>arazi verileri belirlenmiş bir alanda mukavva, tercihen çöp şiş ve ip kullanılarak “Yol, Köprü, Kule, Yeraltı Kulesi, Sokak ve Meydanın bir arada bulunduğu bir ortam ”</u> tasarımı istenmiştir.</p> <p>Ölçek: 1/100</p>	<p>Tartışmalara Kaynaklık Eden Kavramlar ÖRGÜ – ÖRÜNTÜ –DOKU - KONSTRÜKSİYON – KONFIGÜRASYON –PROGRAM – KAPSAM – BAĞLAM</p> <p>Tartışmalarda Beliren Kavramlar KIYI – KARŞILAŞMA - IŞIK - SOKAK – MEYDAN – KULE – YERALTI KULESİ – KÖPRÜ – KOMPOZİSYON – KURGU – LANDMARK</p>
DEĞERLENDİRME	SORULAR
<p>İkinci yarıyıl boyunca gerçekleştirilen tüm çalışmaların bir arada çevresel verileri belirlenmiş bir alanda ele alındığı bu birleşik çalışmada, öğrencilerin her bir durumun(köprü, kule, yeraltı kulesi, sokak, meydan) ayrı ayrı kompozisyon içerdiği, programlar arası geçişlerin ve bütüne ait örüntünün etkili bir şekilde ele alındığı çalışmalar aşağıdaki gibi örneklenmiştir.</p>	<p>Örgü nedir? Örüntü nedir? Doku nedir? Parçaları bir araya getirirken nelere dikkat edilmelidir? Ara/Artık mekânlar nasıl oluşur? Yer nedir? Su ve Köprü arasında nasıl bir birliktelik vardır?</p>

MODELLEMELER - BİRLEŞİK ÇALIŞMA

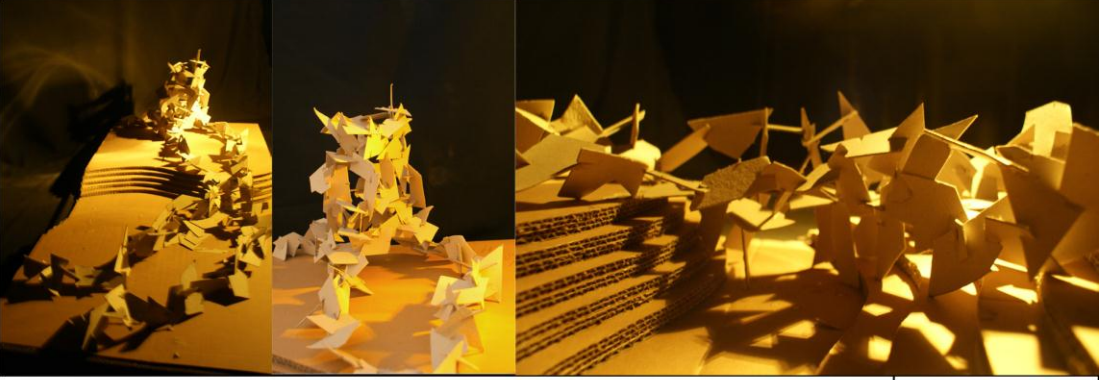
F1

F2

F3

F4

F5

Şekil 3.12. Birleşik Çalışma Tasarımları

3.2. Uygulamaların Ses Kaydı ve Fotoğraflama Yöntemiyle İncelenmesi

Bu bölümde genel değerlendirilmesi yapılan on iki tasarım çalışmasından en spesifik olan üç tanesi(Boşluk, Gezinti Duvarı ve Yeraltı Kulesi) seçilerek bunların detaylı incelemesi yapılmaktadır. Bu noktada stüdyodaki ses ve video kayıtları üzerinden fotoğraflama yöntemiyle bir konu için stüdyonun tüm süreci anlatılmaya çalışılmıştır.

3.2.1. Örnek model olarak “boşluk” kavramına ait sürecin incelenmesi

- Teorik bölüm;

Boşluk kavramını tartışmak için önce “teori” kavramıyla konuya giriş yapılmıştır. Teori kavramı, gündelik hayatta kullandığımız araçları var eden kuramlar ve onların etkileri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır (Tablo 3.16.).

Tablo 3.16. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 2. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
28 Eylül 2010, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ(M.U), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
M.U: Teori ne zaman geçerliliğini yitirir? Ö: Yanlışlandığı zaman. M.U: Kuantum teorisi ve izafiyet teorisi, bunlar hala neden sürüyor? M.U: Kanun olamadılar, ancak teori olarak yaşarlılıklarını sürdürüyorlar. Günümüzde kullandığımız bilgisayarlar, telefonlar, radyo, internet vb. bu iki teorinin zihnimizde yarattığı ve sonrasında gündelik hayatta kullanılmaya başlayan durumlardır. Örneğin, Newton Fiziği. Newton Fiziği ile televizyon yapabilir misiniz? Mümkün mü böyle bir şey? Ama diğer tarafta teori dediğimiz olgularla iletişim araçlarımızı yapabiliyoruz. Demek ki “teoriler” o kadar da yabana atılacak şeyler değilmiş. M.U: Toplum olarak “teoriyi boşver, sen bana gerçekleri söyle” gibi söylemlerimiz vardır”.	

Teori ve teorinin gündelik hayattaki karşılığı üzerine yapılan konuşmalardan sonra boşluk ve teori kavramları kıyaslanarak tartışma devam etmiştir. Sonrasında konuyu açmak için boşluk ve ona bağlı kavramlarla ilgili sorular sorulmuştur (Tablo 3.17.).

Tablo 3.17. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 'boşluk' tartışmaları 3. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
28 Eylül 2010, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ(M.U), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
M.U: Teori de bir boşluk mu o zaman? Boşluğu kavrayabiliriz. Bir kavrayıştır boşluk. Peki, Boşluğu nasıl kavriyoruz? Boşluğun tezahürü nedir? Boşluk kendini göstermez, ama bize boşlukta olduğunu söyleten bir şey vardır. Nedir o? Boşluğu dolduran şeyler. Nedir onlar? Boşluğun büyüklüğü var mı? Peki, büyüklüğü olan bir şeye ihtiyacımız var mı bizim? Ancak büyüklük aracılığıyla mı ilişki kurabiliyoruz? Büyüklük olmasa gözümüzde bir şeyler canlanmaz mı?"	

Teori bölümünde öğrencilerde sürece sorularıyla dâhil olmuşlardır. Burada yürütücülerin doğrudan bir tanım yapmaktan kaçınarak, problemleri öğrencilerle beraber yeniden keşfetmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Şekil 3.13. Teorik Bölümde Stüdyo Ortamı (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Öğrencilerle karşılaşılan ilk ders olması nedeniyle tartışmaların odak noktası olan "kavram" meselesi açıklanmaya çalışılmıştır. Kavramın bir büyüklüğü olup olmadığı, kavramı gösteren şeyin ne olduğu üzerine sorular sorulmuştur.

Kavram üzerine yapılan açılımlardan sonra kavramlar denizi olan “dil” üzerine çıkarımlarda bulunulmuştur. Böylece stüdyoda tartışmaların tek taraflı ya da tek yönlü olmadığı, problemlerin tartışmanın seyri üzerinden yön kazandığı görülmektedir (Tablo 3.18.).

Tablo 3.18. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 4. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
28 Eylül 2010, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ(M.U), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“M.U: Kavramlar bir büyüklük verirler mi bize? Yoksa kavramlar boş şeyler midir? M.U: Bir kavram söyleyin? Ö: Kalem M.U: Kalem iki şeyi vardır bir kavramı vardır bir de kendisi vardır. Kalem dediğimde bir kavramdan söz ediyorum. Bu kalem dediğimde(göstererek) artık kavram yoktur. Örneğin köpek kavramı havlamaz, köpek havlar. Köpeği havlamasından mı biliriz, kavramından mı biliriz? Ö: Kavramından. M.U: Evet, havlamasından bilemeyiz, kavramından biliriz. Yeni köpeği kendisinden bilmeyiz, kavramı bize köpeği gösteren şeydir. M.U: Ancak nesnelere yola çıktıklarında kavramlar ortaya çıkar, nesnelere çıktıklarında kavramlar kaybolur. Demek ki bu iki durum arasında gelip gidiyoruz. Yani kavramlara ihtiyacımız var, kalemi kalem olarak idrak edebilmek için kavramına ihtiyacımız var. Her şey bir kavramdır böyle baktığımızda? Yani içini boşaltıp, zihnimize bir görüntü haline getirdiğimiz işaretler dünyası var. Kalem işareti var, bardak işareti var, sürahi işareti var. Bunların hepsini biliyoruz. Bu noktada dil karşımıza çıkıyor. Dil bu unsurları bir araya getiren nedir? Hacim diyebilir miyiz? Bu parçacıklar olduğunda ancak dil oluşuyor. Dolayısıyla dil bu parçacıkların toplamı olan bir ortamdır, bir hacimdir”.</p>	

Kavram ve dil üzerine yapılan çıkarımlarla tartışmalar beslendikten sonra bu bağlamda tekrar hacim/boşluk problemi ele alınmıştır. Bu noktada “ölçek ve büyüklük” kavramları da sürece dâhil olmuştur (Tablo 3.19.).

Tablo 3.19. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 5. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
28 Eylül 2010, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ(M.U), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>M.U: Peki hacim nedir? Hacim dediğimizde neden söz ediyoruz? Hacim bir büyüklüğe sahip midir? M.U: Boşluk bir büyüklüğe sahip midir? Ö: Değildir. M.U: Evet, kavramlar büyüklüğe sahip değildir. Zihnimizde olan şeylerdir. M.U: Bir hacim söyleyin? Hacim diye bir şeyden söz edebilmek için bir büyüklüğe sahip olması gerekir mi? Nasıl tasvir edebiliriz ki? Biçimsiz bir hacim var mıdır? Bir hacim söyleyin bana. Ö: Küp M.U: Küp nedir? Daha önce bir küple karşılaştınız mı? M.U: Küp bir büyüklüğe sahip midir? Bir hacme sahip midir? M.U: Küp bir büyüklüğe sahip değildir ancak bir hacme sahiptir. Bu çok tuhaf bir durum değil midir sizce de? Küp bir kavramdır, boştur. Ancak ona bir büyüklük verdiğimizde bir şey olur Ö: Ölçü”.</p>	

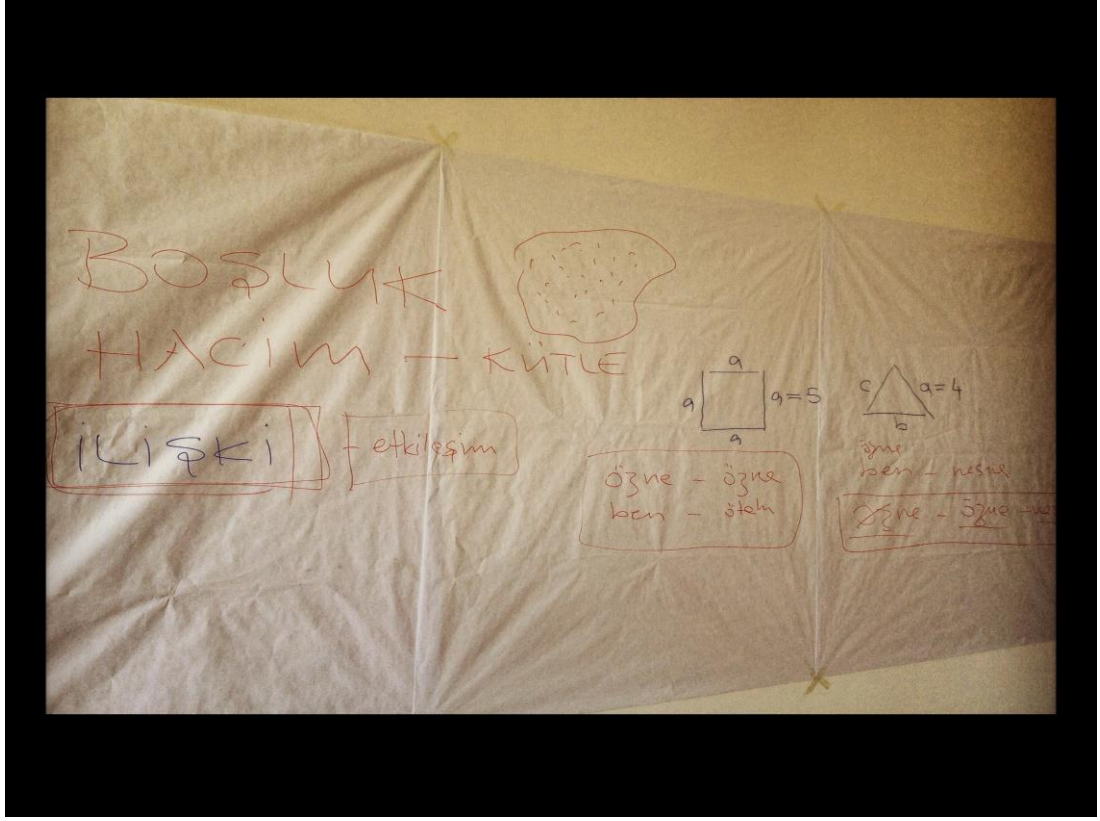
Tartışmaların sürekliliğinde ‘büyüklük’ ve ‘ölçü’ kavramları üzerinden ‘beden’ kavramı sorgulanmıştır.

Bu noktada büyüklüğün ve ölçünün kavranabilmesi için ‘beden’ ile kıyaslama gerekliliği üzerinde durulmuştur (Tablo 3.20.)

Tablo 3.20. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 6. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
28 Eylül 2010, 10:00 - 12:00	Murat Uluğ(M.U), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“M.U: Ölçü nedir? Bir küpe nasıl ölçü verilir? Kavram olmaktan çıkıp bir nesne olmaya başlayacağı duruma nasıl getirebiliriz? Ö: Kıyaslayarak M.U: Güzel, ancak neyle kıyaslayarak? Ö: Başka bir küpe M.U: Başka bir küpe büyüklük elde edebilir miyiz? Milyonlarca küp varsa hangisine göre kıyaslayabiliriz? M.U: Ölçüyü veren şey nedir? Ö: Kendime göre kıyaslarım. M.U: Benle bir şeyin arasındaki ilişkiden doğuyor diyorsun? M.U: Böyle mi oluyor gerçekten? M.U: Benim varlığım mutlak değildir, ilişkiseldir, ilişkiye bağlıdır. Bunu geri çektiğim anda bende yokum. Eğer bir kıyaslama yapıyorsak, bu kıyaslanmanın kendisi ilişkidir, ilişkiden doğuyor. Geri dönüşümlü olarak bunu geri aldığımızda geriye bir şey kalmıyor zaten. Çok başlangıçsal bir şey değil mi büyüklüğü oluşturmak. Peki, bu büyüklüğü neye göre oluştururuz? M.U: Az önce söylenen şeye göre, yani bedenimize göre”.</p>	

Boşluk kavramı tartışılırken, hacim ve kütle kavramları üzerinden kıyaslamalar yapılmaktadır. Hacim tarif edilmiş bir boşluk olabileceği, kütle için bu noktada nasıl bir büyüklükle var olduğu tartışılmaktadır (Şekil 3.14.).

Şekil 3.14. Teorik Bölümde Şematik Anlatım (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Teorik bölümün sonuna doğru geriye dönük bir değerlendirme yapılmıştır. Süreçte tartışılan konuların “mekân” kavramına kaynaklık ettiği belirtilerek bu durum açıklanmaya çalışılmıştır (Tablo 3.21.).

Tablo 3.21. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 7. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
12 Ekim 2010, 10:00 - 12:00	Kenan Güvenç(K.G), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“M.U: Evet, çok karışık bir şeyden değil, aslında hep içinde olduğumuz bir durumdan söz ediyoruz. Aslında mekândan söz ediyoruz şu an. Mekânın çok bileşik bir bünyesi olduğundan söz ediyoruz. Bir sürü yere konuya girdik çıktık. Örneğin dil, dil bu anlamda bir mekân mıdır? Diyelim ki dil bir mekândır, o zaman mekân dediğimizde neyden söz ediyoruz? Müthiş ve çok karmaşık bir örgüden bahsediyoruz. Boşluk, hacim, dil, ben, o, öteki, özne, eşya... Değil mi? Bir sürü şeyden, bir sürü şeyin bir aradalığından, bileşik bir bünyeden bahsediyoruz.</p> <p>Mekân dediğimiz şey oldukça karmaşık bir örgüdür. Tekil olarak burada fiziki anlamda çerçevesizmiş şey olarak tarif edemiyoruz. Olsa olsa bir hacimdir diyebiliyoruz. Bu hacmin gösterdiği şey de zihinde kurduğumuz şey onun boşluğunu tarif ediyor. Yani kendisini görmesem bile kavram olarak o boşluğu üretebiliyoruz”.</p>	

Teorik bölümün sonunda öğrencilerin tartışmalara katılımının, düşünme ve sorgulamanın önemli olduğu vurgusu yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin daha önceki alışkanlıklarının, düşünme biçimlerinin ve problemleri ele alış biçimlerinin tasarım eğitimi aracılığıyla değişebileceğinden ve bu değişimin öğrencilerde yaratacağı kırılımın kişisel gelişimleri için ne kadar önemli olduğundan bahsedilmiştir.

Tablo 3.22. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 8. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
12 Ekim 2010, 10:00 - 12:00	Kenan Güvenç(K.G), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“M.U: Evet, biraz dinlenmeye bırakalım burada konuşulan şeyleri. İlkten çok dâhil olsanız da sonradan pek katılmamaya başladınız. Neden kaynaklandı? Ö: Söyledikleriniz üzerine düşünüyoruz. M.U: Evet, “düşünmeye” başladınız. Çok emindiniz ama yavaş yavaş sorgulamaya başladınız. Her söylenen şeyin üzerine, her bir doğrunun üzerine yeniden kafa yormamız gerekiyor. Bize ezberletilmiş şeylerle bir daha karşılaşmaya çalışıyoruz. Kendi yaşantımızla, inandığımız şeylerle, emin olduğumuz şeylerle. Bunu yapmadan zaten gerçek karşılaşmaları sağlayamayız. Artık kırmak zorundayız. Bunu nasıl kıracaksınız? Kişisel olarak kıracaksınız kuşkusuz. Biz sadece size araclarını göstereceğiz. Fakat kırıp kırmadığınızı da tam olarak bilemeyiz. Belki yaptığınız tasarımların değişim serüveni üzerinden okuyabiliriz. Yani bir kırılmaya uğramamız gerektiği çok açık. Öyle mi? Yoksa bunların hepsini zaten biliyor muydunuz? Bizde böyle düşünüyorduk diyorsanız, zaten sorun yok. Evet, yine bunlar üzerine tartışmaya devam edeceğiz. Öğleden sonra bir çalışma yapacağız. Konuştuk ya bir şeyler, temsiliyetten söz ettik örneğin. Her halde fragmanları hatırlıyorsunuz. Bu meseleleri konuşacağız, doğal olarak da elimizdeki bilgilerle başlıyoruz. Çok daha karmaşık noktalara doğru gidebileceğimiz kadar gideceğiz. Mekânı anlamak oldukça zor bir iştir. Mekânı anlayıp, ondan sonra onu bir daha yeniden üretmek çok daha zordur. Ne demek bu yeniden üretmek? Yapılmış olan şeyin izini sürerek yapılmamış olan şeyi üretmek. Bunu nasıl yapacağız? Burası tasarım atölyesi. Yeni olan bir şeyleri arayan bir laboratuvar diyebiliriz. Dolayısıyla yapılmamış olanı, yapılmış olana ait bilgilerle, deneyimlerle, karşılaşmalarla arayacağız. Kuşkusuz hepimiz için bir keşif olacaktır. Bizim avantajımız ameliyat laboratuvarı olmamız, ameliyat kötü geçince ölmüyoruz, ama kendimizi kötü hissediyoruz. Uzun bir zaman kendinizi kötü de hissetmeyeceksiniz. Hocanın olumsuz eleştirilerinden dolayı kötü hissedebilirsiniz. Ama kendinizin tasarımcı olarak belirttiği asıl an kendinizi yaptığınız şey itibari ile kötü hissettiğiniz andır. Yaptığım şey çok kötü, yapmak istediğim şeyi bir türlü beceremiyorum dediğiniz anda tasarımcı olarak belirlemeye başlıyorsunuz demektir. Ondandır önce derdiniz hep hocayla olacak. Hoca ne dedi? Hoca ne diyecek? Hoca beğenmedi! Ama asıl belirti o bölgede. Yani kendi kendinizle karşılaştığınız noktadadır. İşte asıl orada başlayacaksınız. Ne zaman olur bu dersiniz; beş yıl da olur, yirmi yılda olur bazen de hiç karşılaşmazsınız. Öyle çeker gidersiniz, yaptım zannedersiniz. Ama bu karşılaşma olmadan tasarımcı olunmaz”.</p>	

Teorik bölüm bu şekilde son bulduktan sonra, yapılan tartışmalar üzerinden tasarım çalışmasının yapılacağı atölye için öğlen arası verilmiştir. Öğlen arasından sonra ise atölye çalışmasına geçilmiştir. Atölye çalışmalarına ait değerlendirme ve ses kaydı çözümlenmeleri aşağıda belirtilmektedir (Tablo 3.23.).

- Atölye;

Teori bölümünde oluşturulan kavramsal alt yapı üzerinden belirlenen problem (boşluk) öğrencilerle paylaşılmış ve nasıl pratik yapılabileceği üzerine aktarımlarda bulunulmuştur.

Tablo 3.23. KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu ‘boşluk’ tartışmaları 9. ses kayıt çözümleri

Eğitim Öğretim Yılı	Yer
2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı	Kocaeli Üniversitesi, Anıtpark Yerleşkesi
Tarih, Saat	Konuşmacılar
12 Ekim 2010, 10:00 - 12:00	Kenan Güvenç(K.G), Öğrenciler(Ö)
Ders	Konu
Mimari Tasarıma Giriş I	Boşluk
Ses Kaydı Çözümleme Metni	
<p>“Konuştuğumuz şeyler üzerine biraz pratik yapacağız. Yapacağımız şeyleri konuştuğumuz şeyler üzerinden temsil etmeye çalışacağız.</p> <p>Boşluk yapacağız, boşluk maketi yapacağız. Bizim işimiz olmayan şeyleri yapmaktır. Doluluk maketi diye bir maket türü olabilir mi? Bizim yaşantımız zorunlu bir temsiliyet değil midir? Atom gibi görmediğimiz bir şeyi temsil ediyorsak, boşluğu da yapabiliriz. Bütün tartışmaları dikkate alarak boşluk maketi yapmanızı bekliyoruz. Bu aynı zaman da onların üzerine bir daha düşünmek anlamına geliyor. Elişi yapmayacağız. Zihin becerisi göstermek zorundayız, bizim işimiz bu. El becerisini ise bunu ifade ederken göstereceğiz. Maket nasıl yapılır, mukavva nasıl kesilir gibi durumları yaparak öğreneceksiniz. Sabahki seansta konuştuğumuz şeyleri ne kadar gözden geçirebiliyorsunuz, dünyayı nasıl görüyorsunuz, anlatılan şeyleri nasıl kavriyorsunuz, bunları yaptığınız şeyler üzerinden göreceğiz. Biz boşluğa ait bütün kavramları tartıştık, alt durumları açtık, Yani temsil edebileceğimiz bir alt yapıyı oluşturduk. Şimdi kendi durumunuz burada çok önem kazanıyor.</p> <p>Elinizde mukavva var, ancak bunun dışında istediğiniz malzemeyi kullanabilirsiniz. Bu bir atölye çalışmasıdır. Birbirinizle tartışarak da çalışabilirsiniz, hocalarınızla tartışarak aynı zamanda. Atölye çalışması zaten bu anlama gelir. Çünkü bu bir sınav değildir. Zihnen gözden geçirme ortamıdır. Ancak yaptığınız şeyler aracılığıyla gözden geçirebilirsiniz. Bizim için fikirler, yapabilmeye doğru götürdüğü oranda değerlidir Çünkü biz felsefeci değil, tasarımcıyız. Düşünceler bizim için yapmaya dönüşmek zorundadır. Ama düşünmeden bir şey yapamayız, dolayısıyla sabahki tartışmalarımız bunun kaynağını oluşturmak içindi. Biz kavramları açabildiğimiz kadar açıyoruz, sonra bu nedir diye arıyoruz. Atölye yaparak arama sürecidir”.</p>	

Atölye çalışmasında öğrenci/yürütücü arasındaki bire bir karşılaşmalar ile tartışılan meseleler irdelenmeye çalışılmıştır. Bu süreçte yürütücüler öğrencilere tashih vermek yerine yeni sorular sorarak problemi beraber aramaya çalışmışlardır.

Bu tartişmalardan sonra, öğrenciler bütün verileri göz önünde bulunarak tasarımlarına son müdahalelerini yaparak süreci sonlandırmışlardır.

- Ürünler üzerinden kritik;

Bu bölümde bir önceki hafta yapılan tartişmalar ve atölye çalışmasının ardından öğrencilerin gerçekleştirdiği tasarımlar üzerine stüdyodaki herkesin katılımına açık bir değerlendirme yapılmıştır.

şekil 3.15: Stüdyoda ürünler üzerinden kritik yapılırken (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Sunumda öğrenci ilk haftadan itibaren problemi nasıl ele aldığını, tartişılan kavramlara getirdiği yorumu ve geldiği son noktayı aktarmaktadır. Bu veriler üzerinden tasarım tartişmaya açılır ve bu sürece yürütücü grubunun yanında diğer öğrenciler de dâhil olabilmektedir. Bu çok katılımlı tartişma ortamından öğrenciler kadar yürütücüler de beslenmektedir.

Bu değerlendirmeler öğrencilerin modellerini tüm sınıfa göstererek, tasarıma nasıl başladıklarını, süreç içerisinde hangi verileri değerlendirdiklerini ve hangi kavramları

ele aldıklarını anlatmışlardır. Öğrencilerin bu sunuşlarında heyecanlı oldukları gözlemlenmiştir. Ancak yürütücülerin de devreye girmesiyle karşılıklı diyalog esaslı bir süreç belirdiğinden öğrencilerin kendilerini ifade etme yetileri giderek artmıştır.

Stüdyo ortamında yürütücüler öğrenci tasarımlarına “olmuş” ya da “olmamış” gibi kesin yargılarla yaklaşmak yerine, tasarımın ne yönde gittiğine, tartışılan meselelerin ne kadar yakınında gezindiğine ait eleştirilerde bulunmuşlardır. Bu noktada öğrencilerden tasarımlarını geliştirmeye ait fikirleri kendilerinin keşfetmesi beklenmiştir. Daha öncede belirtildiği gibi bir ‘öğretme’ ya da ‘doğru-yanlış’ değerlendirmesi yapılmamış, aksine tasarımların bir ileri aşamaya taşınması için öğrencilerin tartışmalar içerisinde kendi yörüngelerini çizmeleri amaçlanmıştır.

Ürünler Üzerinden Kritik bölümünün bir diğer önemli noktası ise öğrencilerin diğer öğrenci çalışmaları hakkında eleştirel bakış kazanmalarınıdır. Bu bağlamda stüdyo ortamının tek bir ürün üzerine söz söyleme yeri değil, birçok tasarımın bir biriyle kıyaslanarak ‘karşılaşmaların’ sürece ait belirleyiciliği ön plana çıkarılmıştır. Bu noktada yürütücülerde ikili veya üçlü kıyaslarla tasarımlar üzerine değerlendirmeler yaparak hangi çalışmanın verilen problemin neresinde durduğuna ait çıkarımlarda bulunmuşlardır.

Bahsedilen bu diyaloglara ait ses kayıt çözümleri EK A’da verilmiştir.

Stüdyodaki tartışmalar sonrasında, öğrenciler tasarımları üzerinden eleştiri aldıktan sonra projelerini gözden geçirmeleri ve tartışmalara göre yeniden yorumları için ürünler üzerinden kritik bölümünden sonra ikinci bir atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma tasarımları sonuç ürüne götüren eleştirilerin ve müdahalelerin yapıldığı son atölye çalışmasıdır. Stüdyodaki kritikler üzerinden yürütücüler ve öğrenciler tekrar karşılaşırlar. Bu karşılaşmalarda tasarımlar artık sonuç ürüne doğru evrilmeye başlamıştır.

Sonuç olarak İlk hafta belirlenen üst başlık ve buna bağlı olarak tartışılan kavramların karşılığı birinci atölyede aranmaya başlanmıştır. Bir sonraki hafta bu bağlamda geliştirilen çalışmalar ortak bir şekilde eleştirilmiştir. Bu eleştirilerden sonra tekrar atölyesi gerçekleştirilmektedir. Bu süreçten sonra öğrencilere, tasarımlarına son müdahaleleri ve sonuç ürüne ulaşmaları için bir haftalık zaman dilimi daha verilmiştir. Bu süreç sonunda öğrenciler tasarımlarını teslim etmiş ve yürütücü grubu kendi içerisinde tek tek bütün tasarımlar üzerine tartışarak değerlendirmelerini ve not belirlemelerini yapmışlardır.

3.2.2. Stüdyoda yıllara göre gözlenen farklılıklar

KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu'na ait tezde ele alınan model 2005/2006 Eğitim Öğretim Yılı ile başlamıştır. Bu noktada daha önce bahsedilen kavramsal çerçeve genel olarak korunmaktadır. Bu bağlamda her eğitim öğretim yılında benzer kavramsal başlıkların tartışıldığı ve benzer tasarım problemlerinin araştırıldığı söylenebilir. Ancak bu benzerliğin tartışmaların içeriğine ve elde edilen sonuç ürünlerin tipolojisine yansımadağı görülmüştür. Her yıl belirlenmiş üst başlıkların tartışılması sırasında beliren kavramlar değişmektedir. Bu kavramlar aracılığıyla üst başlık ve aranan tema aynı olmasına rağmen içerik ve tartışmalar değişkenlik göstermektedir. Bu durumu bir derede iki kez yıkanmaz söylemiyle ilişkilendirebiliriz. Ancak farkı sadece derenin aynı dere olmaması değil, öznenin de aynı özne olmamasından gelmektedir. Yürütücüler her yıl farklı ortamlar, farklı tartışmalar mimarlık alanına ait sürekli değişen ve gelişen gündem aracılığıyla kendilerini geliştirmektedirler. Bu değişimin öğrenciler açısından da benzer olduğu söylenebilir. Hızla ilerleyen teknoloji ve bilgiye erişilebilirlik ile öğrencilerin farklı kültür ve coğrafyalardan izler taşıması ve bunun stüdyo ortamında belirmesi bu duruma örnek gösterilebilir.

Yukarıdaki tartışmalar bağlamında, stüdyoda teori ve atölye ortamlarının her yeni öğretim yılında farklılık gösterdiği açıklanmıştır. Bu noktada bahsedilen farklılıklar sonuç ürünlere de yansımaktadır. Tartışmaya açılan üst başlığın ve çözümlenmesi gereken tasarım probleminin her yıl aynı olmasına rağmen elde edilen sonuçlar ciddi anlamda farklılık göstermektedir. Sonuç ürün tipolojilerinin yıllara (2008/2009-2012/2013 eğitim öğretim yılları) göre dönüşümüne ait görseller aşağıda örneklendirilmiştir.

MODELLEMELER - 2008/2009 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SOKAK ÇALIŞMALARI

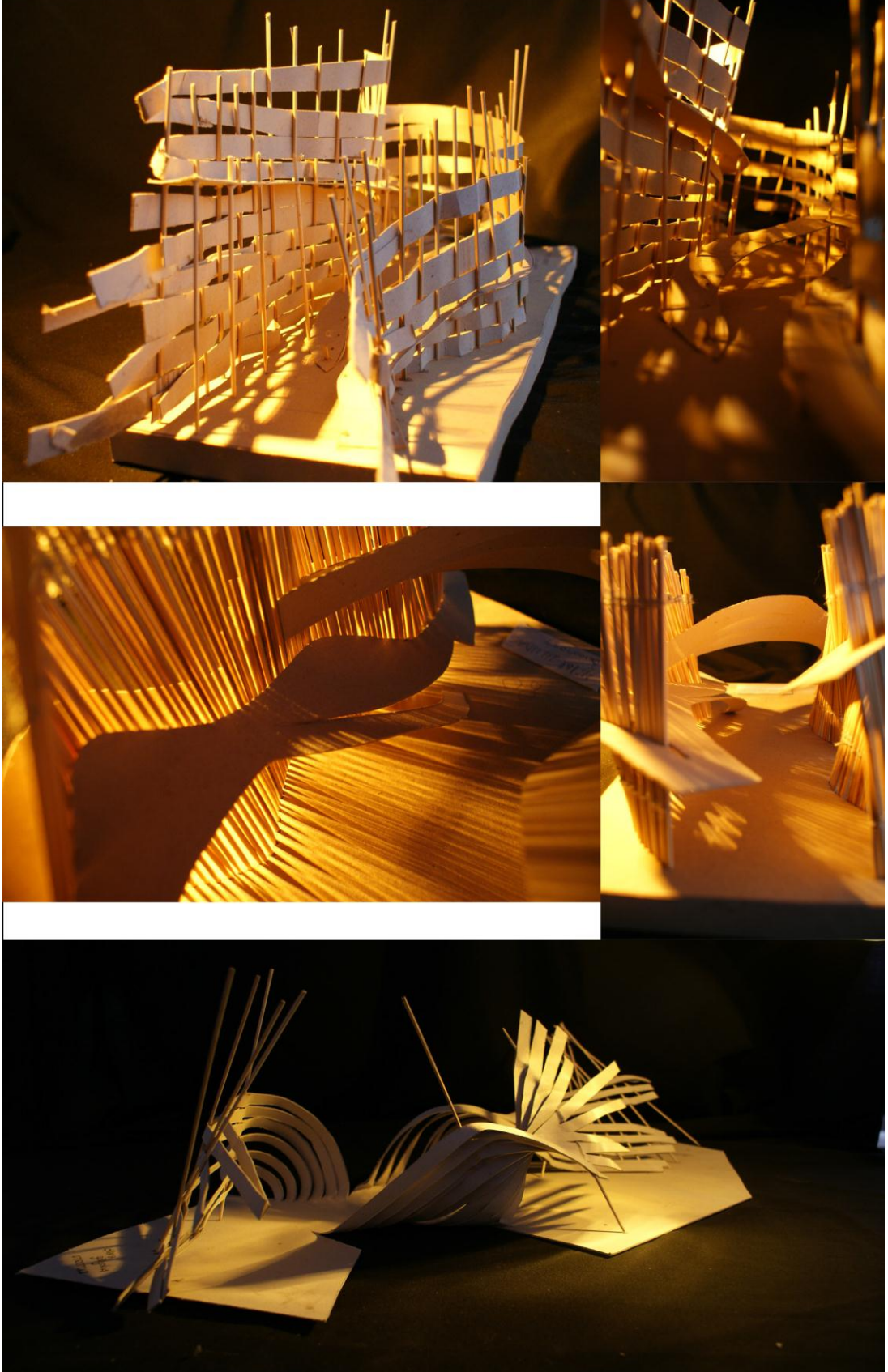
Şekil 3.16. 2008/2009 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları

MODELLEMELER - 2009/2010 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SOKAK ÇALIŞMALARI

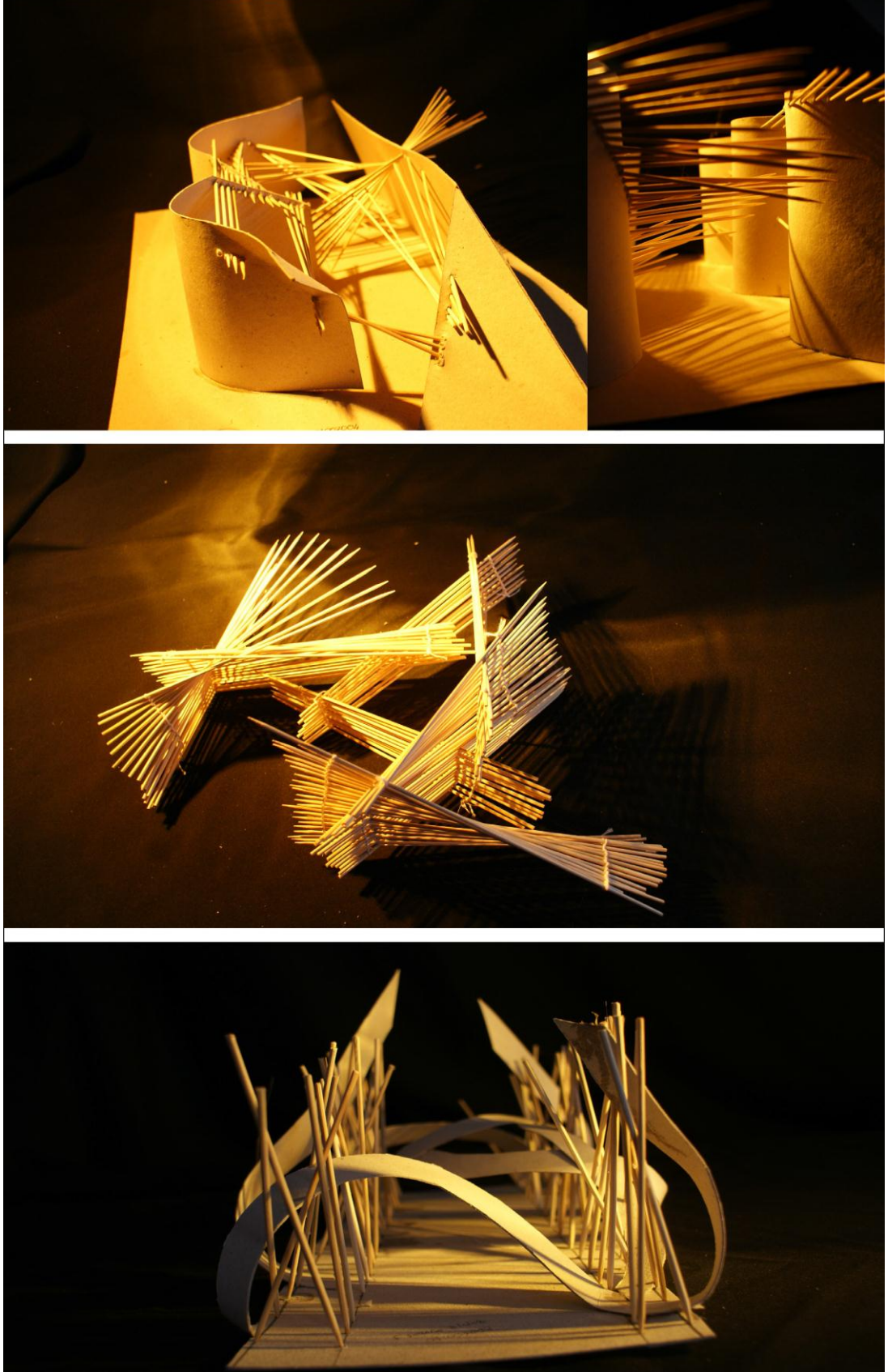
Şekil 3.17. 2009/2010 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları

MODELLEMELER - 2010/2011 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SOKAK ÇALIŞMALARI

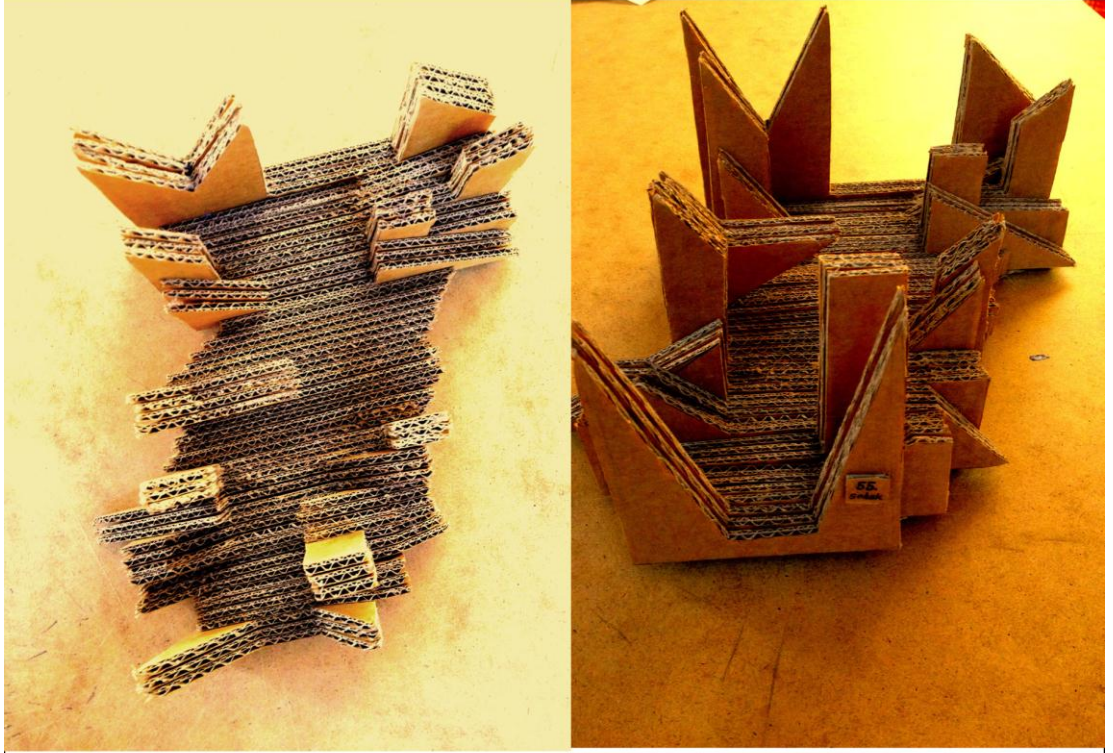
Şekil 3.18. 2010/2011 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları

MODELLEMELER - 2011/2012 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SOKAK ÇALIŞMALARI

Şekil 3.19. 2011/2012 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları

MODELLEMELER - 2012/2013 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SOKAK ÇALIŞMALARI

Şekil 3.20. 2012/2013 Eğitim Öğretim Yılı Sokak Çalışmaları

3.2.3. Öğrenci/Yürütücü sayısı farklılığının sürece ve sonuç ürünlere etkisi

Daha öncede bahsedildiği gibi mimarim tasarım eğitimi anlatım değil tartışma odaklı bir eğitim ortamıdır. Bu bağlamda mimari tasarım stüdyosunun tek bir eğitmenin ders boyunca bir anlatım yaptığı ve öğrencilerin bu anlatımlar üzerinden sınındığı bir ortam olmadığı açıktır. Teori, atölye, ürünler üzerinden kritik gibi bölümlerden oluşan KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu da bu bağlamda çok katılımlı bir ortam olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla bu çok katılımlı olarak ifade edilen ortamda öğrenciler ve yürütücüler arasında sürekli bire bir diyaloglar kurulmaktadır. Ancak bir yürütücünün en verimli şekilde öğrencilerle iletişim kurabilmesi için gereken zaman aralığı kısıtlıdır. Bu nedenle öğrenci sayısına oranla yürütücü sayısının yeterli olması gerekmektedir. Bu gereklilik bir stüdyo gününde tüm öğrencilerle iletişim kurabilmek ve yaptıkları/yapacakları tasarımlar üzerine tartışabilmek içindir. Bu değerlendirmeler ışığında, stüdyo ortamında öğrencilerle yürütücülerin daha etkili iletişim kurabilmeleri ve karşılıklı olarak bir birlerinden faydalanabilmeleri için öğrenci-yürütücü sayısı oranının sürece ve sonuç ürünlere etkisi araştırılmıştır. Bu bağlamda Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Eğitim Öğretim Yıllarına Göre Yürütücü-Öğrenci Sayısı Değişim Tablosu aşağıda gösterildiği gibidir (Tablo 3.24.).

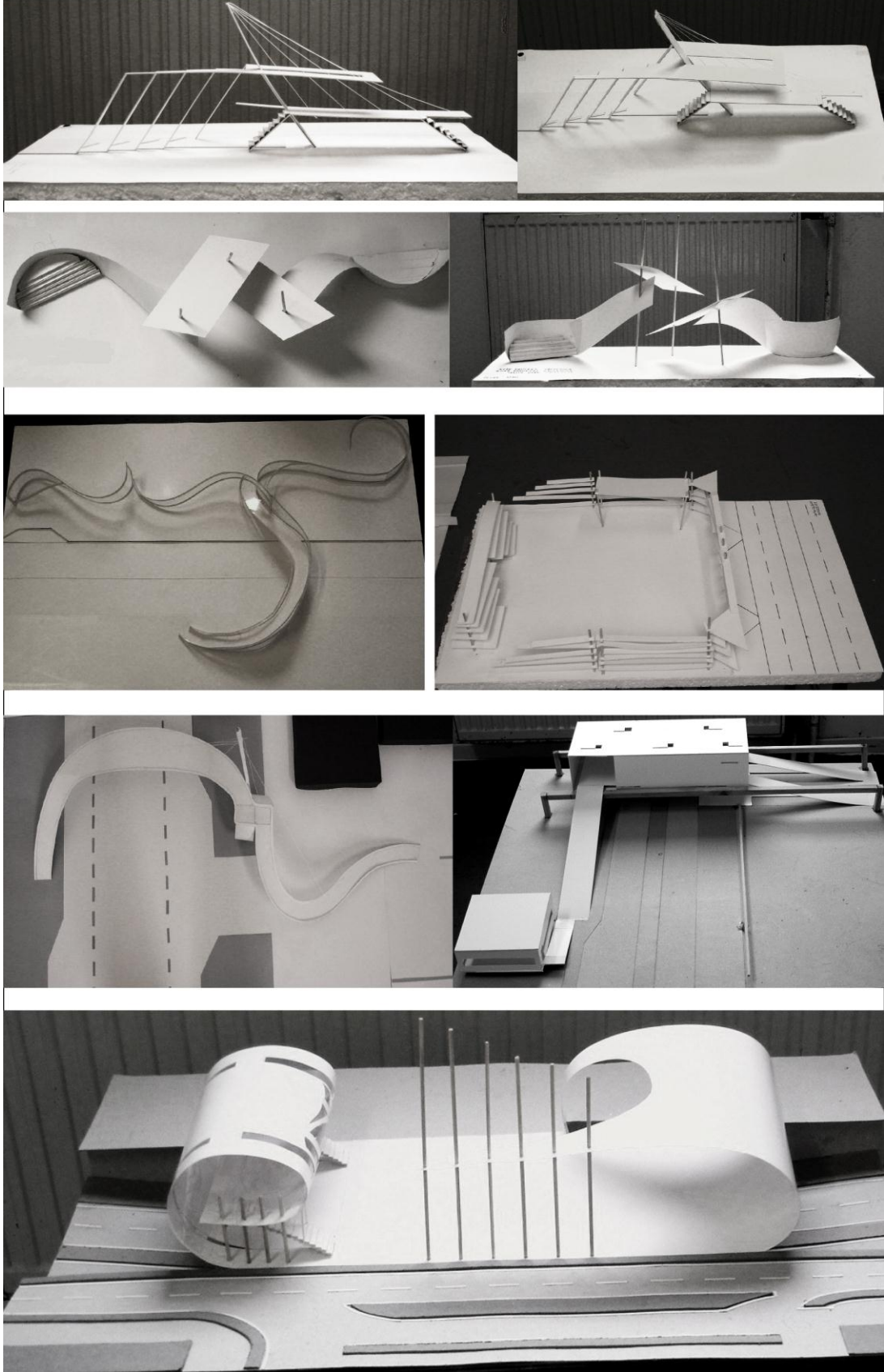
Tablo 3.24. Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu Eğitim Öğretim Yıllarına Göre Yürütücü-Öğrenci Sayısı Değişim Tablosu

Eğitim Öğretim Yılı	Yürütücü Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Sayısı/ Yürütücü Sayısı	Sınıf Not Ortalaması
2004/2005	4	30	7,50	72
2005/2006	4	41	10,25	65
2006/2007	5	53	10,60	63
2007/2008	4	57	14,25	65
2008/2009	5	58	11,60	58
2009/2010	5	60	12,00	61
2010/2011	5	63	12,60	63
2011/2012	5	72	14,40	60
2012/2013	5	76	15,20	61

Tablo 3.1’de de görüldüğü üzere 2004/2005 eğitim öğretim yılından itibaren KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosunda öğrenci sayısı her geçen gün artarken yürütücü(öğretim görevlisi ve asistanlar) sayısı genel olarak sabit kalmıştır. Tezin 3.1 başlığı olan Modelin Bütün Ürünler Üzerinden değerlendirilmesi başlığı altında 2005/2006 ile 2012/2013 eğitim öğretim yılları arasındaki sonuç ürünler incelenmiştir. Bu bağlamda modelin temellerinin atıldığı ve kavramsal çerçeveye ait ilk izlerin oluştuğu 2004/2005 eğitim öğretim yılı bu başlık altında değerlendirilerek bir kıyaslama yapılacaktır. Bu ayrımın sebebi ise KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu 2004/2005 eğitim öğretim yılında tablo 3.1’de de açıkça anlaşılacağı gibi yürütücü sayısı/öğrenci sayısı oranının en düşük olduğu, yani yürütücü başına düşen öğrenci sayısının 7,50 ile en az olduğu dönem olmasıdır.

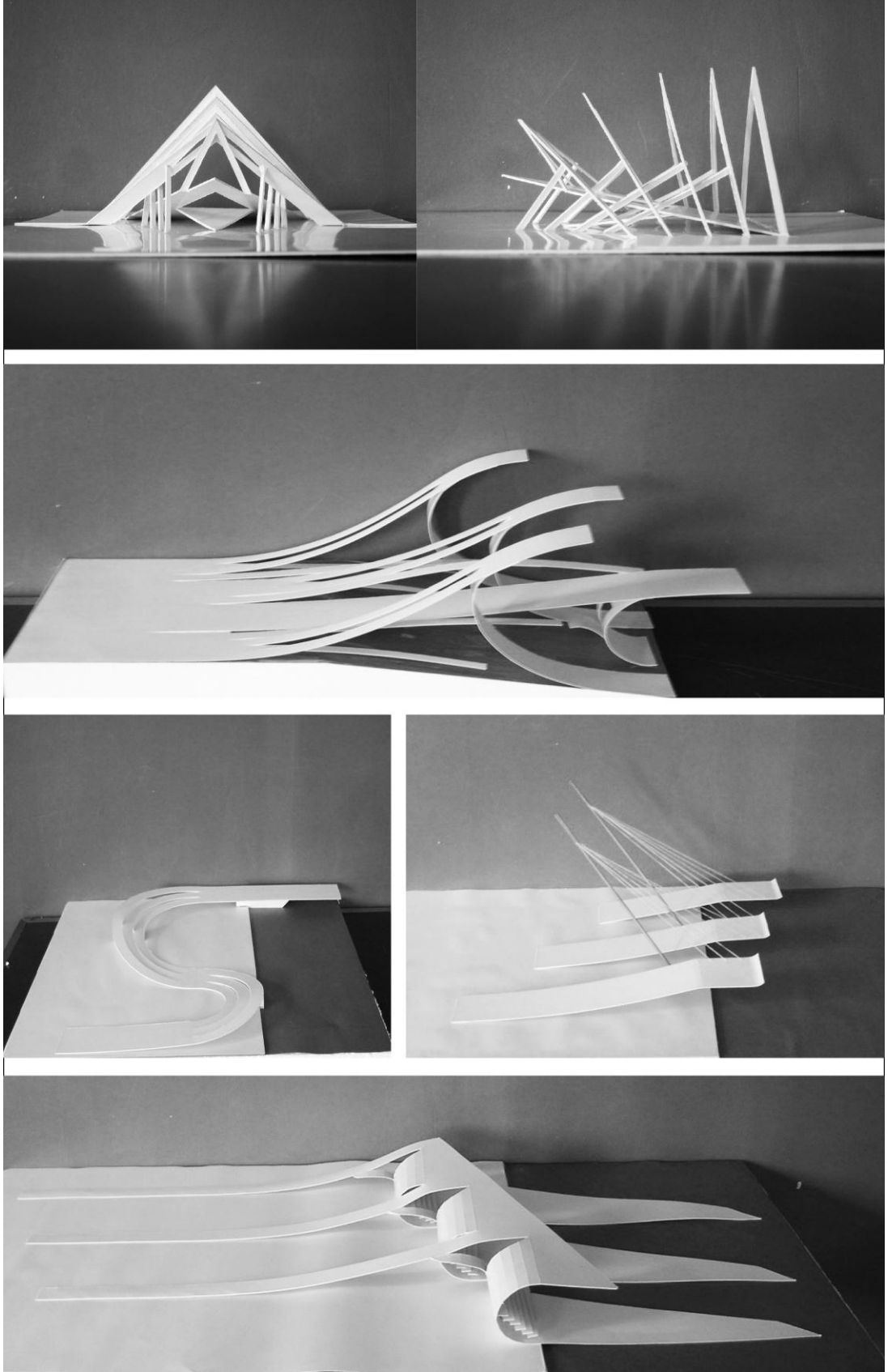
Yukarıdaki veriler ışığında 2004/2005 eğitim öğretim yılındaki süreç ve sonuç ürünlerin daha nitelikli, çok katılımlı ve etkili ifade edilmiş ürünler olduğu gözlemlenmektedir. Bu gözlemden sonra 2004/2005 eğitim öğretim yılında yürütücülerin öğrencilerle daha kolay diyalog kurabildiği, stüdyodaki her öğrenciye hem teorik tartışmalar hem de atölye esnasında ulaşabildikleri kanısına varılmıştır. Bu erişilebilirlik karşılaşmaların niteliğini artıran bir unsur olarak görülebilir. Stüdyoda belirlenen sürenin haftalık ders programından dolayı sabit olduğu düşünüldüğünde her bir öğrencinin tasarımı ya da fikirleri üzerine daha fazla söz söyleme ve tartışma olanağı bulunmaktadır. Dolayısıyla stüdyoda tartışma ve buna bağlı karşılaşmaların içerisinde kendini daha çok bulan öğrencilerin stüdyo ortamına daha kolay adapte olduğu ve sonuç ürünlere giden süreç içerisinde ortamdan daha çok beslendiklerini söylenebilir. Bu değerlendirmelere yön veren modellere ait görseller aşağıdaki gibidir.

MODELLEMELER - 2004/2005 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI - KAPI

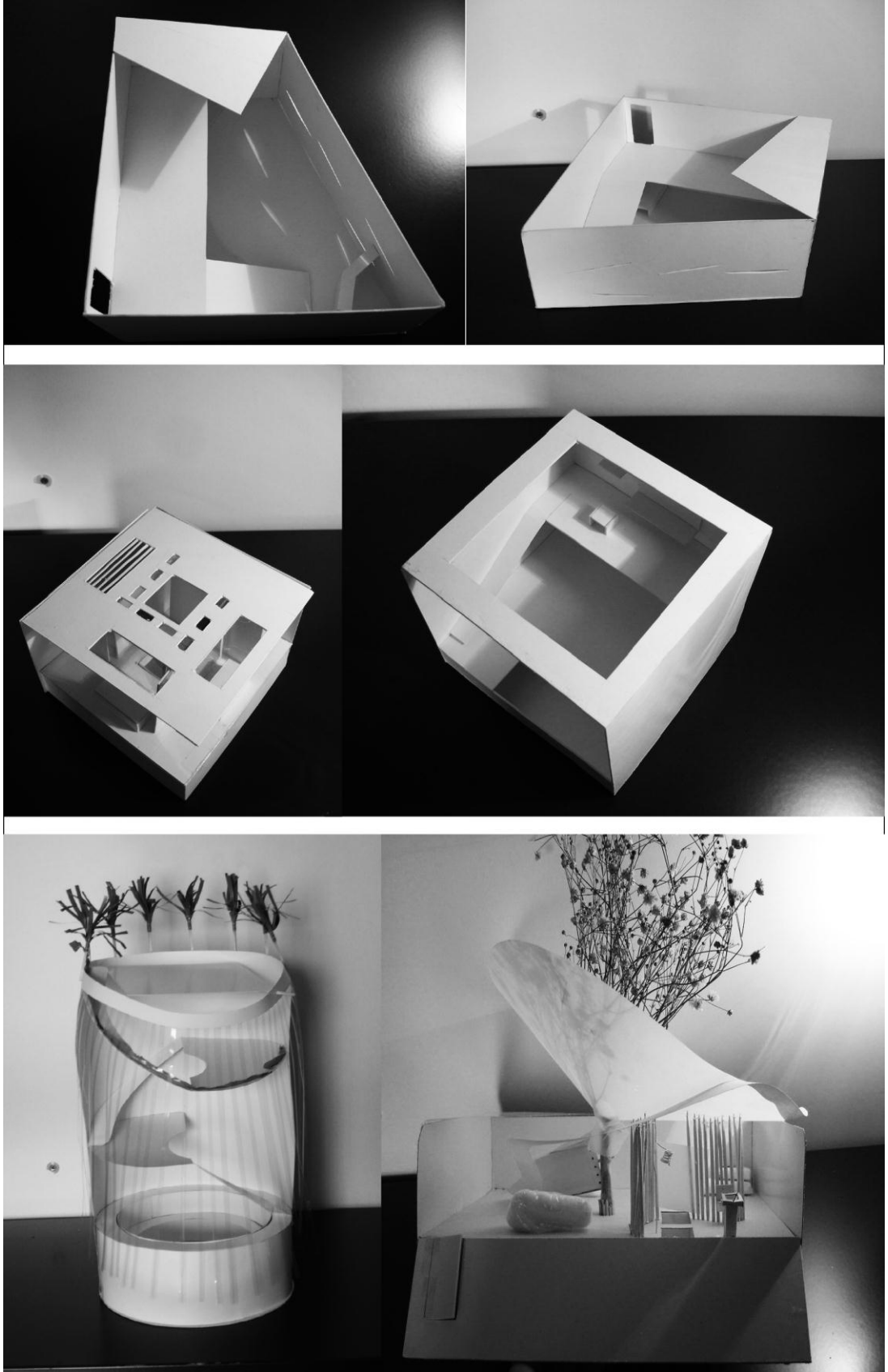
Şekil 3.21. 2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Kapı Tasarımları

MODELLEMELER - 2004/2005 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI - KIYI

Şekil 3.22. 2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Kıyı Tasarımları

MODELLEMELER - 2004/2005 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI - GÖKYÜZÜ ODASI

Şekil 3.23. 2004/2005 Eğitim Öğretim Yılı Gökyüzü Odası Tasarımlar

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

“Mimarlık Eğitiminin Mimari Tasarıma Giriş Stüdyoları Aracılığıyla İncelenmesi: Kocaeli Üniversitesi Deneyimi” konulu bu çalışmada varılan sonuçları iki yönden değerlendirmek mümkündür. Birincisi tez kapsamında yapılan kuramsal inceleme ve tartışmalardan çıkarılan sonuçlar, ikincisi ise yapılan uygulamalı çalışmadan elde edilen bulguların da katkısıyla birinci grupta yer alan sonuçlar üzerine yapılacak değerlendirmelerdir. Birinci grupta ele alınabilecek sonuçlar, ilgili bölüm başlıkları altında derlenmiş ve yapılan değerlendirmeler aktarılmıştır. Bunlara kısa bir hatırlatma niteliğinde baktığımızda;

- Mimarlık eğitimi

İlk mimarlık okulu 1671 yılında Fransa’da kurulan Royal Academy of Architecture’dan bu yana endüstrinin de ortaya çıkışıyla mimarlık eğitimi sürekli gelişim ve değişim göstermiştir. Bu bağlamda mimarlığın meslek olmaktan öte bir alan olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Giderek pekişen bu durum mimarların güncel mimarlık pratiklerini takip ederek uygulama ezberi kazanmalarının ötesinde, sürekli yeni düşünme biçimleri üreten, sorgulayan ve bilgiyi tartışılır kılan entelektüel zihinler olarak var olmaları gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

- Türkiye’de Mimarlık Eğitiminde İlk Yıl ve Mimari Tasarım Stüdyosu

Türkiye’de ilk yıl mimarlık eğitimi, ezber ve tekrara dayalı ilköğretim ve lise ortamından sorgulama ve yaratıcı düşünce sistemini amaçlayan yüksekokul programına geçiş aşamasıdır.

Bu anlamda ilk yıl mimarlık eğitimi ve mimari tasarım stüdyosunun mimarlık eğitimindeki yeri oldukça önemlidir. Çünkü mimarlık eğitiminin ilk karşılaşmaları burada yaşanmaktadır ve öğrencinin mimarlık hayatının temelleri bu ortamda atılmaktadır.

- Mimari Tasarım Stüdyosunda Deneysellik, Yaratıcı Düşünce ve Tasarım Süreci

Mimarlık eğitiminin temelinde deneme ve sorgulama süreci bulunmaktadır. Özellikle tasarım stüdyoları özelinde öğretim üyeleri ile öğrenciler arasında sürekli bir tartışma ve bilgiyi sorgulayarak yeniden üretme çabası ön plandadır. Bu karşılıklı eleştiri ve

deneysellik stüdyo ortamının özgürleştirici gücünü göstermektedir. Doğru diye bir şeyin olmadığı, bilginin ortak bir kabulden ibaret olduğu, bilgiyi öğrenmenin değil, nasıl yeniden üretileceğinin araştırmasının öğrenci ve yürütücünün beraber yapması gerekliliği oldukça önemlidir.

Deneysel stüdyoda yürütücüler mekân ya da nesnenin tasarımına yönelik bir beklentiden ziyade tasarımın sürecine ait izleri ve deneyimleri aramaktadırlar. Sürecin saklı durum ve kurgusu tasarımı bir mimarlık konusu olmaktan çok problem yaratma ve karşılaşılan problemlere her defasında yeni bir çözüm üretme alanı olarak görünmektedir. Yalnızca belirli bir soruna olası çözümler üretmez, ama sorunu genel mimarlık kavramlarıyla açıklar. Bu nedenle mimari tasarıma giriş Stüdyosu tasarımı deneyerek tecrübe etme ortamı sunmaktadır.

Uygulamalı çalışmanın öznesi olan KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu incelendiğinde 'tasarım' düşüncesine ait bir deneyim alanı ya da laboratuvarı olarak değerlendirilebilir. Bilgiyi öğretmek üzerine kurmuş bir sistemde yetişmiş öğrencilerin tasarım eğitimiyle karşılaştıkları ilk ortam olan mimari tasarıma giriş stüdyolarının bilgi kavramını nasıl ele aldıkları önem kazanmaktadır.

Bu noktada KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu bilgiyi ya da bilginin nasıl keşfedileceğini öğreten değil bilgiyi yeniden üretmeyi deneyen bir ortam olarak görülebilir. Bu ilk karşılaşmanın öğrencilerde şaşkınlık ya da çaresizlik duygusu yarattığı düşünülmektedir. Çünkü öğrenciler kazanılmış bir refleks olarak kendilerine bir takım bilgilerin verilmesini ve sonrasında bu bilgilerin sınanmasını beklemektedirler. Bu beklentinin karşılıksız çıkması öğrencide başlangıçta bir bulanıklık yaratmasına rağmen zamanla, öğrenmenin yeni türden karşılaşmalar ve deneyimler aracılığıyla keşfedeceği bir durum olduğunun kavrandığı gözlemlenmektedir. Bu sürecin nasıl işlediği 'modelin içeriği' ve 'modelin yöntemi' başlıkları altında belirtildiği gibi 'karşılaşmalar' üzerinden gerçekleşmektedir. Teori bölümünde belirlenen üst başlığa bağlı yapılan tartışmalar her ne kadar yürütücü ağırlıklı görülse de kesin yargılara varılmaması ve karşılıklı soru cevaplarla kavramların yeniden sorgulanması stüdyonun bilgi aktarım alanı değil bilgiyi sorgulama ve yeniden çok katılımlı olarak üretme ortamı olduğunu göstermektedir. Bu durumun bir diğer göstergesi ise atölye ortamıdır. Atölyenin teori kısmında tartışılan kavramlar üzerinden yeni sorular ve problem alanlarını yarattığı ve öğrencilerle yürütücüler arasında bire bir diyalogların kurularak bu problemlere yeni bakış ve cevapların arandığı bir laboratuvar olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda birçok farklı ortam ve kültürden gelen öğrencilerin birbirleriyle ve atölye yürütücüleri ile olan karşılaşmalarının ortamdaki her birey için besleyici olduğu düşünülebilir. Sonuç ürün olarak beklenen bir tipoloji olmadığı, her öğrenci soruna kendi bilgi birikimi ve deneyimleri aracılığıyla yeniden yorum getirmekte ve başka bir durumu aradığı görülmektedir. Bu durumun her öğretim yılında benzer kavramların tartışılmasına ve benzer tasarım problemlerinin belirlenmesine rağmen atölyenin her bireyinin farklı sonuçlar ortaya çıkarmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Tezde elde edilen sonuçlar üzerinden KOÜ Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu'nun boyutu daha somut ifade edilirse Stüdyonun;

- Mimarlık eğitiminin ilk karşılaşmalarının gerçekleştiği ortam olması nedeniyle mimarlık eğitiminin orijini ve temeli olduğu,
- Mimari tasarıma özgü temel kavramları bir arada kullanabilme yetisi kazandırdığı,
- Mimari tasarıma özgü temel kavramları sorgulama ve yeniden yorumlama yeteneği kazandırdığı,
- Mimari tasarıma özgü fikirlerin üç boyutlu modeller üzerinden ifade edebilme yetisi kazandırdığı,
- Mimari tasarıma özgü problemlere karşı yaratıcı düşünce ve çözüm önerileri getirebilme yetisi kazandırdığı,
- Büyük ölçüde deneysel olduğu görülmüştür.

Bu bağlamda stüdyonun 'sonuç' değil 'süreç' odaklı olduğu düşünülmektedir.

- Stüdyonun öğretme ve öğrenme değil deneyimleme odaklı olduğu,
- Tasarım fikri üzerine araştırma ve geliştirme ortamı olduğu,
- Düşüncenin gelişimini desteklediği,
- Mimari proje üretilen değil tasarım üzerine deney yapılan bir laboratuvar olduğu,
- Öğrenci-yürütücü arasında tek taraflı değil karşılıklı bir paylaşım ortamı olduğu,
- Eleştirel olduğu, tariflenmiş bir sonuç hedeflemediği görülmüştür.

Bu bağlamda Stüdyonun bilgi üzerine kurulu değil, bilgi-sezgi-kavrama durumlarıyla yorumlayıcı bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, MTG Stüdyosunun "mimarlık mesleğine" ait yetkinlik kazandırmak yerine, tasarımı bir "alan" olarak görerek yeni düşünme biçimleri üzerine deneyler yaptığı görülmektedir. Bu bağlamda stüdyonun uzlaşma karşıtı ve tepkisel olduğu açıktır.

Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosunun mimari proje üretilen değil tasarım üzerine deney yapılan bir laboratuvar olduğu ve buna ait sonuçların paylaşıldığı bu çalışma ile Mimarlık eğitiminin geneline ait beliren bazı "sorular" şöyledir;

- Yapısı gereği karmaşık, bağımsız ve uzlaşma karşıtı olması gereken "üniversitenin" anlayışını sosyal bir kalıp olan mimarlık mesleğinin talepleri üzerine kurması, başka bir deyişle mimarlık mesleği ile uzlaşması "mimarlık alanının" geleceği için bir "sorun" değil midir?
- Mimarlık eğitiminin yoğunlaşması gereken yer, bir uygulama kalıbı olan "proje" mi, yoksa bir kırılma ve karşılaşma anı olan "tasarım" mı olmalıdır?
- Karşılaşmalar ve deneyimlere ait yapılan değerlendirmeler ışığında, mimarlık eğitiminin temel sorunu yıllardır tartışılan "eğitim süresi" midir, yoksa öğretim üyelerinin sayısal ve niteliksel yetersizliği ve/veya stüdyodaki öğrenci sayısının fazlalığı mıdır?

Bu bağlamda mimarlık bir sosyalizasyon süreci olduğu için meslek olarak addedilir ve toplumsal yaşantının parçalarından biridir. Üniversite ise tarihsel olarak, akli özgürleştirme olanağı olarak kullanır ve sosyal olanın daha ilerisinde olmak durumundadır.

Bu anlamda mimarlık eğitimi, 'tasarım' ve 'mimarlık işi' arasındaki ayrımı türdeş gibi göstermeksizin yeniden değerlendirmeli ve stratejisini sosyal olanın daha fazla üzerine kurmalıdır. Özetle mimarlık eğitimi her zaman açık uçlu ve çok kutuplu olmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] Yürekli F., Yürekli H., Eğitim, Editörler: Yürekli F., Yürekli H., *Mimarlık: Bir Entelektüel Enerji Alanı*, 1. Baskı, Yapı Yayın, İstanbul, 45-47, 2004.
- [2] Kahvecioğlu N. P., Mimari Tasarım Eğitiminde Bilgi ve Yaratıcılık Etkileşimi, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2001,112217.
- [3] Draper J., The Ecole des Beaux-Arts and the Architectural Profession in the United States: The case of Jhon Galen Howard, Editors: Kostof S., *The Architect*, 2nd ed., Oxford University Press, New York, 209-237, 1977.
- [4] Conrads U., *Programs and Manifestoes on 20th Century Architecture*, 3th ed., The MIT Press, Cambridge, 1980.
- [5] Dostoğlu N., Mimarlık eğitiminde ilk yıl mimari tasarım stüdyosu: Uludağ Üniversitesi örneği, Editörler: Gökmen H., Süer D., *Mimarlık eğitiminde tasarım stüdyolarına farklı yaklaşımlar*, 1. Baskı, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları, İzmir, 46-52, 2003.
- [6] Erzen J. N., Eğitim Estetik Süreç Olarak Yorumu ve Mimarlık Eğitimi, ODTÜ *Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1976, 2, 175-185.
- [7] Higgot A., Teaching First Year: What Do They Need To Know?, Editors: Hardy A., Teymur N., *Architectural History and the Studio*, 4th ed., Question Press, London, 181-186, 1996.
- [8] Psarra S., How is Creative Design Possible?, *FIDE Proceedings*, İstanbul, Turkey, 14-16 Ekim 1998.
- [9] Yürekli F., Sokrat ve Mimarlık Eğitimi, *Yapı Dergisi*, 1997, 182, 20-21.
- [10] Çağlar N., Aksu A., Mimari Tasarım Eğitimi Söylemleri 1: Manifesto, *Mimarist Dergisi*, 2011, 41, 61-66.

EKLER

EK – A: Boşluk Ses Kayıtları¹

Evet, şimdi şöyle bir seçilmiş biraz tesadüfi yani şimdi niye benimkini seçmedi diye kimsenin içinde ukde kalmasin. Şimdilik bunların üzerine kaba bir seçim yaptık. Konuşacağız. Genel olarak kritiklerimiz şöyle oluyor. Bir tane ürün tartışacaksa onun sahibi niye bu meseleyi böyle ele aldığına dair açıklama yapıyor yapıyor. Bu önemlidir. Önce yapan insan fikrini söyler. Bizim onun üzerine anlamadığımız durumları netleştirir. Varsa bizim önyargılarımız o önyargıyı kırar ya da pekiştirir. Evet, İsteyen varsa şu masadakilerden biri hemen gelsin.

Ö: Hocam ben gelmek istiyorum. Ben bir zihinsel anafor yaratmaya çalıştım. Aklımda ilk önce anafor olarak düşündüm daha sonra karşılaşmalar, zaman, mekân bunları düşündüğümüz için de zihinsel anafor oluşturmaya çalıştım. Bir nesneyle karşılaştığımız zaman onu kafamızda oluşturuyoruz o arada ki süre zamanı belirliyor. Mekân zihindir Sonuç olarak zihinsel anafor oluşturdum. Benim kafamdaki boşluk, yani derslerde hep tartışırken savunduğum şey zihnimizdeki boşluktur. Burada da bunu anlatmaya çalıştım.

M.U: Evet başka isteyen?

Ö: Ben boşluğun sınırlandırılması üzerine gittim. Mesela şuan bana göre gördüğümüz her şey boşluktur. Sadece biz bunlara duvar adını verdiğimiz birimlerle sınırlandırıyoruz. Ve bunu içinde ki insanların hareketine göre uyarlıyoruz. Mesela şunları bir mekân şeklinde düşünürsek; düşeyde yatay şekilde sınırlandırsak boşluğu yani daha küçük ebatta biriyle karşılaştırdığımız zaman hacim denen bir ölçü ortaya çıkıyor bana göre. Aynı zamanda hacim de bir boşluktur. Sadece karşılaştırma sonucu ona bir ölçüt verilir diye düşündüm ama mesela yağmurun yağma eylemini gerçekleştirdiği zamanı düşünürsek bana göre insanlar koruma amacı güderek bu mekânı yani boşluğu sınırlandırmıştır. Boşluk her zaman vardır sadece sınırlandırmıştır.

M.U: Bakayım yaptığın şeyi bir göster. Bunlardan tartışma yapacağız önce bir toplama yapalım. Bir daha söylediğin şeyleri konuşacağız ve tartışacağız. Başka var mı?

Ö: O benim ilk aklıma gelen şeydi boşluk bana göre dallanıp budaklanan ve artan bir şeydi. Sonra biraz araştırma yaptım sonrada bu geldi aklıma.

M.U: Peki tartışırız ne yapmak istediğini. Başka?

Ö: Bu makette iki renk kullandım bu iki renk derste konuştuğumuz özne ve nesne ilişkisini anlatmak içindi. İki farklı yerlerden bir yerlerde özne var nesne var bunların tanımlanabilmesi için birbirleriyle karşılaşp yani şu iki rengi aldım. Onlar varlar ama tanımlanabilmeleri için özne ve nesne olarak dillendirilebilmeleri için karşılaşma yaşamaları gerekiyor. Bu karşılaşmayı şu kısımda belirttim ve özne ve nesnenin karşılaşmasıyla bir mekânın oluştuğunu göstermek istedim. Bu mekânı özne ve nesneyle birlikte çerçeveledim. O karşılaşmaya olan ana kadar bir zaman geçmiştir. Zamanı da böylece göstermek istedim. Bir de bu aslında maketinin bütününde ki o iskelet boşluğu kafamda böldüğümü düşündüm. Özne ve nesneyi yok ektiğimde renkleri sildiğimde ve bu kafamda ki çizgileri de sildiğim de elimde sadece bir boşluk kaldığını söylemek istedim.

¹ Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, 24 Eylül 2011 tarihli ses kaydı çözümlenmeleridir.

Şekil A.1. Öğrenci Tasarımını Anlatırken 1 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Ö: Ben boşluk dediğimizde aklımıza gelen kelimelerden yola çıktım. Mesela siyah, şekilsizlik, askıda olma hali, bir de özne-nesne ilişkisinin belirsizliği. Bu kelimeleri sembolleştirerek anlatmaya çalıştım. Şekilsizliği en iyi anlatabileceğim şeyin cam olduğunu düşündüm. Çünkü kırıldığında belirsiz şekilleri alabiliyordu. Yani benim şekillendirmeme gerek yoktu. Daha sonra siyahlığı ele aldım. Zemin hissini yok etmek için zemini siyah yaptım. Yani içeri doğru aldığını anlatmaya çalıştım. Askı da olma halini de gördüğümüz gibi camlarla tutturdum. Belki uzakta olanlar görmüyordur o camları sadece siyah cisimleri görüyordur. Camları siyaha boyamamın nedeni de yansıtıcılık etkisini arttırmaktı.

Y.K: Şöyle tutunca anlıyoruz. (şekil A2)

Şekil A.2. Öğrenci Tasarımını Anlatırken 2 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

M.U: Evet, senin söylediklerin üzerinden yavaş yavaş tartışmayı başlatalım. Yapma biçimin üzerine bir şeyler söyleyeyim. Şekilsiz, çok şekilli, ya da rastlantısal biçimler elde etme yöntemin oldukça iyi. Camın kırılıyor olması onu başka bir biçimlenmeye ya da biçimsizleşmeye itiyor, o nedenle bu iyi bir seçim. Renk konusunda da olumlu düşünüyorum. Ancak bak bu da bir cam ve keskin bir biçime sahip. Bunu biçimsiz kılan şey ne o zaman? Camın şeffaflığı mı? Öyle mi düşünüyorsun?

Ö: Yani onu görmeyecek

M.U: bunda ki sonuçla buradaki aynı değil. Bu kesin biçimlenmiş aynı malzeme renkleri farklı

Ö: Onu zaten özel olarak kestirdim ben.

M.U: İşte onu diyorum ben de! Niye mesela bu biçimsizlik üzerinden sonuca gitmeye çalışmadın demek istiyorum. İlk çıkış noktan çok güçlü. İyi bir şey keşfetmişsin, ama o rastlantısallığı burada yeniden kurmak yerine boyadığın camları çok keskin bir düzene kavuşturmuşsun. Ancak senin başlangıç ve çıkış noktan bunun biçimsizliği üzerine. Dolayısıyla burada hafif bir tutarsızlık var gibi. Direk bunların biçimsizliği üzerine çalışmanı yoğunlaştırabilirdin. Onların oluşturduğu bir araya gelişinden tekrar bu dediğin şeylerin tamamı olabilirdi diye düşünüyorum. Öyle değil mi?

Şekil A.3. Öğrenci Tasarımını Anlatırken 3 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

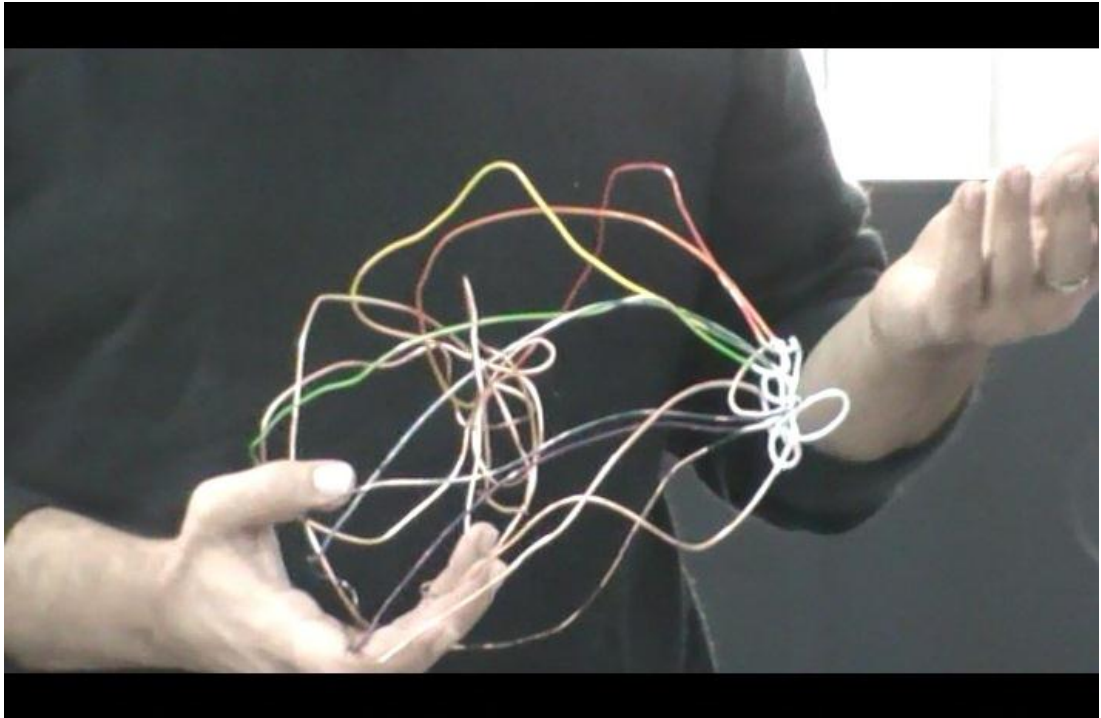
Ö: Evet anladım problemi.

M.U: Bu kadar zorlamaya da gerek yoktu bir daha bunları kestirip yapıştırmışsın. Bunları bir araya getirme teknikleri falan hep zor değil mi? Arka taraf ortaya çıkıyor. Hafiften yapma biçimlerinizi de bahsetmeye başladım sadece hani senin seçimin çıkış noktan anlattığın şeyler güçlü. Aynı şey bunda da saklı çıkış noktada o biçimsiz düzeni kuruyor olman. Oradan başlıyor olman çok iyi. Ama sadece bunu bir deneyim ve çok keskin bir sonuç doğuruyor. Birden bire bunların bir araya gelişi çok rijit bir sonuç doğuruyor. Sırf bunların kendisinden sonuca gitseydin o karmaşık hani boşluk diye tarif ettiğimiz ortamı bir şekilde yeniden ifade edebilecek bir soyutlama gücüne ulaşabilecekti belki de. Öyle denenmeye değer.

Ö: Peki hocam bunları düzeltecek miyim şimdi?

M.U: Onları konuşuruz ne yapacağımıza dair sadece şimdi kritik yapıyoruz. Karşımızda siz fikrinizi anlatıyorsunuz. Bunun karşısında biz bir şey söylüyoruz. Bunlar çok güzel yargılar.

Ö: Evet. Farklı renkteki telleri biçimsiz kullanmaya çalıştım. Başlangıç ve bitiş noktasının bir farkı olmadığını hepsinin bir döngü içinde olduğunu ve renklerle bir şeyleri temsil etmeye çalıştım. Burada ki beyaz renk aslında özneyi temsil ediyor. Aynı zaman da beyaz kırılmadan hiçbir ışık ortaya çıkamaz. Hani her renk aslında beyazın içindedir. Özne de aynı şekilde bir şeyleri keşfedilmediği sürece ortaya çıkmaz. Renkler kırıldıktan sonra kendi temalarını bulmuşlardır. Bunlar sonlanmayan katman katman özneye içerik sonucunda birleşerek bazı şekiller almışlardır.

Şekil A.4. Yürütücü Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 1 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

M.U: Budur diyorsun bize

Ö: öyle diyorum. Hani boşluk yere atsanız da nasıl tutarsanız tutun nereden bakarsanız bakın aynı şekilde aslında biraz heyecanlandım söyleyeceklerimi de unuttum.

M.U: Hatırladıkça söylersin. "Sen bunun neresindesin? Senin bunu yapma amacın nedir? Senin elin nerede burada ?" diye sorayım o zaman. Senin yapma gücün nerede? Sen neredesin?

Ö: Ben beyazın içindeyim hocam.

M.U: Hayır o senin temsiliyetin, o değilsin sen. Sen bu yaptığın şeysin aslında değil mi? Yani nasıl ortaya çıktı böyle bir şey? Bunu yaparken sen vardın zaten. Bu ona bir şekilde sindirilmiş bir şey olmalı. Yani sen beyaz olarak temsil edilemezsin orada.

Ö: Bu tellerden kendimi bulduğum bir şey olabilir.

M.U: Mesela bunu sen yapan şey en önemli ne olabilir? Beyaz falan olamaz. Değil mi? Şöyle baktığımızda onlardan olan farklılığı olabilir. Sana olan değil mi ? bak onlardan bir farkın var senin hiç kimsenin yaptığı şey gibi bir şey yapmamışsın. O zaman kendinden söz ediyorsan sen burada bunu yapan bunu biçimlendirensin değil mi? Beyaz olamazsın yani. Beyazın olması da bir sebeptir.

Şekil A.5. Yürütücü (Murat Uluğ) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 2 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Ö: Beyazın içinde her şey vardır renk kırıldıktan sonra ortaya çıkar.

M.U: Ama zaten uzayda kırılma noktası değil mi? Bunu yaptın ne ortaya çıktı?

Ö: Tamam. Her şey kendi rengini bir şekilde buluyor. Burada boyanmayan yerlerde var. İçinde halkalar var değişik şekiller var.

M.U: Niye kendini beyazlık olarak anlatıyorsun?

Ö: hani özne açısından baktığımızda

M.U: Peki sen bunun içine yedirilmiş bir şey misin? Nasıl belirliyorsun sen bunu? Sen busun zaten diyorum bak toplam olarak. Bunun anlatım biçimi sensin.

Ö: Evet

M.U: Diğerlerinden ayıran şey de bu bunun haslığı. Diğerlerine benzemiyor oluşu. Bu yeterli değil mi senin için?

Ö: Yeterli

M.U: İlle de kendin buradan mı temsil etmen gerekiyor? Hayır. Bunu anlamaya çalışıyorum. Yaptığımız şeyin kendisi anlatılan şeyleri bir daha yoğuruyoruz. Meseleye bir daha bakıyoruz. Bu anlatılan şeyin kendisini ben yaptım diyebilirsin ama biz de şunu diyoruz sen buradaki yapma farklılığının, sen olan şey onun diğerlerine benzemiyor oluşu. Diğerlerinden ayıran şeydir aslında. Değil mi?

Ö: Özne olarak söylediğim için böyle bir şey oldu sanırım.

M.U: Bak burada bu yapma biçimi olarak çıktığında bu ürün olarak değil mi? Hâlbuki ürün olarak senin sunduğun bir şey. Beyaz benim dediğin de bu birazcık biyoloji ödevine benziyor. Öyle değil mi? Bir temsiliyet üstleniyor ve bu durumu bir şeyle anlatmaya çalışıyoruz. Bu yeterli olmuyor. Yani senin yaptığın şey diğerlerinden farkını bir şekilde oluşturamıyor. O güze sahip değil sence. O yüzden bir de burada kendini tarif etmeye çalışıyorsun.

Ö: Ben insanım sadece bir şey yapan özne olduğu için onu orada söyledim.

M.U: Senin dışında bir özne olabilir mi burada? senin yaptığın şeyin dışında? Sensin bu sen olabilirsin sadece. Ayrıca bu başka birinin temsili olsa sen neredesin diye sorarız. Öyle değil mi? böyle bir şeyle nasıl başka birini temsil ediyor olabilir. Değil mi? bu durum genel bir problem de onun için bu birden bire ama bu bir soyutlama aslına bakarsan. Bir gücü var bunun bir yapma gücü var. Bir farklılık oluşturuyor. Ama ayrıca bir problem yeri var. Bunun üzerinden bir açılım yapmamız lazım. Meseleyi biraz daha tartışmaya açmamız gerekiyor.

Ö: Aslında biraz heyecanlandım.

M.U: Heyecan böyle konuşa konuşa geçer. Oturarak geçmez. Konuşacaksınız hepiniz. Bizde çok heyecanlandık hala heyecanlanıyoruz. Burada olmasa bile başka ortamlarda sürekli çıkıyoruz değil mi? Onun için olabilir heyecan sizi vazgeçirmesin yeter. Evet başka?

Ö: Boşluk benim için sonsuzluğu ifade ediyor. Bu sonsuzluğu da ancak hani kendime göre bir boşluk yapma gereği duydum ve hani çerçeveledim. Yani bu benim için bir boşluk oldu. Makete dönebilmek için böyle bir şey yapma gereği duydum. Daha sonra siyahla hani boşluğu siyahlıkla temsil ettim. Siyahlık böyle bir hani bilememek sonsuzluğu görememek anlamında diye düşündüm. Ve burada bir hareketlilik var. İki cismin karşılaşma anından bahsetmek istedim. Hani karşılaşmadan bahsediyorduk o yüzden hani karşılaşmayı da koymak istedim. Öyle yani.

Şekil A.6. Öğrenci Tasarımını Anlatırken 4 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

M.U: Peki tamam devam et.

Ö: Ben nesnelerin görülebilir, açıklanabilir ya da sınırlandırılabilir olmadığını düşündüm. O yüzden çöp işlerle önce bir iskelet yapıp boşluğu göremememiz durumunu asetatlarla, şeffaf bir şeyle temsil ettim. Bizim bulunduğumuz ortam her yer aslında boşluktur ama nesnelerin karşılaşmasıyla bu boşluk ortaya çıkar. Bu nedenle yaptığım boşluk içerisine iki nesneyi koyarak, onları karşılaştırarak boşluğu açıklamaya çalıştım.

M.U: Peki ortamında iki tane nesne var ya onu oluşturan şey nereden geldi ? Nasıl biçimlendirdin? Mesela bir arkadaşın yapma yönteminden bahsetti. İlk çıkan cam, camın kırılmasıyla biçimsizlik ilkesinden kaynaklanan bir şey yaptı. Sen bunu nasıl tanımlıyorsun?

Ö: Belli bir şeye dayanarak değil de zihnimde böyle bir şey oluştu ona göre özellikle böyle bir şey yapmak amacıyla değildim.

M.U: Anladım. Ama zaten içinde ki o iki şey olmadan da kendisi bir durumu anlatıyor. Kendisi bir kütle aslında içini gösteren bir kütle gibi davranıyoruz. Öyle değil mi? Kendi kesinleşmemiş senin tarafından senin tarafından kesinleştirilmiş bir büyüklüğü sahip şuan. İçinde ki şeyler o o büyüklük ile ilgili bir kıyaslama doğrultusunda mı yapıldı? Yoksa?

Ö: Hayır

Y.K: Üç tanede olabilirdi diyorsun.

Ö: Evet olabilirdi.

M.U: Ne anlatıyor iki tanesi?

Ö: Yani birden fazla nesnenin karşılaştığı yerde boşluğun olabileceğini düşündüğüm için. Birden fazla diye düşündüm. Ama bir tanede olabilirdi.

Y.K: O zaman nasıl karşılaştıklar? Bir tane olursa?

Ö: Karşılaşamayacaklar o zaman olmaz.

M.U: Zaten şöyle bir şey var. Kesin elde ettiğimiz bir büyüklük olduğu için o nesnenin büyüklüğünün gerekçesi üzerine bir tartışma gözetebiliriz o zaman. Başka birini daha alalım.

Ö: Ben boşluğun sınırsız olduğunu ifade etmek için fanus kullandım. Bu şekilde. Aynı şekilde boşluğun sınırlandırılmayarak içine döndüğünü ifade ettim. Farklı iki cisim kullandım ama aynı şekilde hani kıyaslamadan bahsedersiniz diye. Ayna kullanmamın nedeni de özne-nesne ilişkisi.

Şekil A.7. Öğrenci Tasarımını Anlatırken 5 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Y.K: Ayna nerede?

Ö: en altta. Be nedenle en altında da ayna kullandım.

Y.K: Özne-nesne nasıl oluyor aynayla?

Ö: Benim kendi yansıma ile cismi görmem ya da aynı cismin yansımasını görmemle oluyor.

Y.K: Nesneyle nesne karşılaştı. Bir de aynayla karşılaştı nesne. Sonra?

Ö: Aynayı özne olarak düşündüm.

Y.K: Nasıl düşündün onu? Ayna bir nesne oldu bir özne oldu.

K.G: Dünyayı köşeli hale getirmenin yolu yani bu. Bir şey söyleyeceğim şimdi size. Ödev gerçekleşmiş mi sizce?

Şekil A.8 Yürütücü (Kenan Güvenç) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 3 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Şimdi gerçekleşiyor mu?

Şekil A.9. Yürütücü (Kenan Güvenç) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 4 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

K.G: Böyle oluyor mu? Kendisine soralım.

Ö: Hayır.

K.G: Olmuyor. Peki. Burada onun olmasını sağlayan şey nedir? Şurada bizim orada var oldukları halde olmadığını varsaydığımız ipler ve sliken, tamam şöyle göstereyim, görüyor musun? Bunlar var mı orada? Var. Maddi olarak var. Ödevi gerçekleştiriyorlar mı? Gerçekleştiriyorlar. Ama onları biz yok varsayıyoruz. Öyle değil mi?

M.U: Şunu mesela anlatır mısın?

Şekil A.10. Yürütücü (Kenan Güvenç) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 5 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

K.G: Şu ipler varlar mı? Varlar. Ben kesersem bunu ödev olacak mı? Olmayacak. Ama ben bunu yok sayıyorum. Var ve yok sayıyorum. Yani şu, esasında şu, onların varlıklarını başta oldukları neden yok sayılan bir şey esasında. Anlatabiliyor muyum meseleyi? Bu bir sorun. Çok temel bir sorun.

Şekil A.11. Yürütücü (Kenan Güvenç) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 6 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

K.G: Biz burada esasında karşılaştığımız şey, boşluğu bütün olanakların olanaklılığı olarak görmek. Onu şekle dökebilmek yetisine sahip olduğumuz konusundaki kibirden kaynaklanıyor. Yani sorun temelde insani olarak buradan kaynaklanıyor. Ama başka akli meseleleri var. Bir de şunlara bakalım mesela. Bir de şöyle bir sorun var bunlarda. Şimdi boşluk şuralarda bir yerde ya öyle değil mi? Bir etkileşim içerisinde fakat bunların mezhepleri sahih eskilerin deyişiyile... Soyları belirsiz. Yani bunlar oluşmadılar mı? Bunlar bir şekilde zamanın bir yerinde oluşular bunlar. Öyle değil mi? Ama onların oluşma biçimleri, oluşmaktansa oluşma süreçlerinin kendisi, yani bunların oluşmak üzere etkileyen koşullar her nelerse onlar daha sonra etkileşime girdiklerinde yok sayılıyorlar. Yani bunlar var olan şeyler, daha sonra onların bir başka şeyle karşılaştıklarında gerçekte yok sayılan şeyler öyle mi? Doğru mu bu? Anlatabildim mi olayı? Anlatamadıysam bunu anlatmam lazım.

Y.K: Kaç kişi anladı? Anladın mı? Bak anlatmak istiyor öndeki. Sen anladın mı? Anlatır mısın ne anladıysan. Sınamak değil ki bu. Bir de başka bir dilden bakalım nasıl anlaşılımışsın görmeye çalışalım. Yani o ayna, özne.

Ö: Normalde bunlar bu şekilde ifade ediliyor. Burada bir boşluğun olduğu söyleniyor ve burada bunların oraya çıktığı söyleniyor. Ama normalde de bunlar var zaten. Bunu anlatırken yok sayarak anlatıyorum, yani bunları da aynı şekilde, yani bir şeyleri hep olmamış gibi düşünerek anlatmaya çalışıyorum.

K.G: Evet, bu şekillenmelerinin mümkün olan bir sonu var. O şekillenmeler mümkün olan olgunluğa geldikten sonra şurada örneğin, bundan sonra onların etkileşimleri başlıyor diyorum. Tamam, bu soruyu sormamız lazım evet bu soruyu soracağız, bir kare her şeyin böyle oluşma şeyi varsa o zaman bu nerede durdurulacak diye soracağız meseleyi. Bu soruyu sakla tamam mı? Bir başka şey şu, ayna hiçbir zaman bir tasarımın konusu olamaz, hiçbir zaman. Çünkü ayna, ancak bir şeyin üzerinde yansıttığı görüntüden sonra var olanı şey yapar, kanıtlar. Yani o, başka bir şey içindir. Kendisinde yansıttığı şey içindir ayna. Ona adanmıştır. Kendisinin bir varlığı vardır. Yani ben bunu şöyle elimde tuttuğum bir şey olarak söylüyorum. Herhangi bir şey yüklenmemiş vaziyette ona. Anlam yüklenmemiş. Eğer ben varlığı başka bir şeyde ancak, başka bir şey üzerinde yansıttığımda ancak doğrulanıyorsa, o zaman yoktur demektir.

M.U: Yani soyutlamanın kendisi tasarım olarak tezahür etmez ama soyutlama tasarımın arkasındaki bütün olayı oluşturan ortamdır. Yani o yoksa zaten tasarımı da neyin üzerine kuracaksın ki. Bir şeyin birinci dereceden taklidi olarak gelir karşımıza. Eğer aynen benim bedenime ait bir şeyi üreteceksen, ancak kendin bir çıkarım ile soyutlama yaparsın. Yani edinimin kendisi de soyutlamadır. O zaman bedenim onun üzerinden bir daha üretilir. Artık o araçsallık aracılığıyla maddi olan şey üretilir. Ama soyutlamanın araçsallığı yoksa şekiller kendilerini bir daha tekrar ederler. Yani böyle bir ek yapayım veya burada bir karşıtlık varsa bir daha tartışalım. Burada çok iyi bir örnek var bence, bu bir soyutlama mı? Bu nedir?

Şekil A.12. Yürütücü (Murat Uluğ) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 7 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Tam anlamıyla zihni soyutlamadır. Ama bunun kendisini nasıl gerçekleştirdin. Bu karşımıza aynen böyle çıksaydı, öyle değil mi? Boşluğa ait çok kişisel bir müdahale var burada. Kendisi de çok iyi anlattı. Bir soyutlamaya ait bir anın nasıl bir belirti olarak ortaya çıktığını görebiliyoruz. Müdahale, buna ait ve artık maddileşiyor. Kendimize has olan bir aralığı tespit ediyoruz. Artık bu müdahalede de bunun büyüklüğünün ne olduğunu sorgulamıyoruz. Sınırsız bir büyüklüğe doğru gidebiliyor. Bunu çoğaltabiliyorum zihnimde. Onun için araçsal bir şey kullanıyoruz ama karşımıza bu olduğu gibi gelseydi, o soyutlamanın kendisi hiçbir şeye dönüşmeden kendi araçsal bölgesinde kalacaktı. Yani dönüşüme uğramamış olacaktı. Bu müdahalenin kendisinin çok yerinde olduğunu düşünüyorum.

Hepsi için aynı şeyi söyleyemem tabi ki. Bazen temsiliyette illüzyonlar vardır. İllüzyonun kendisi de tasarımsal olarak üretilmiş olan bir şeydir. Mesela tiyatrodaki sahneyi oluştururken orada oynayacağımız rolün kendisinin ortamını aynı zamanda sahneleriz. Çok önemli bir şeydir. Geçici bir şeydir. Yani şu anda zaten buna yakın bir şeylerle uğraşıyoruz. O nedenle siyahın kendisi, bir yokluk bildirir, değil mi? Beyazın kendisi bir varlık bildirirken siyahın kendisi yokluk bildirir. Yani bu tür şeyler illüzyondur. İllüzyonların kendisi bir tasarım çıktısıdır ve onu geliştirecek bu tür şeyleri bir araya getirerek illüzyon yaşatılır. Bunun en güzel örneği Nobel'dir. Yani çok iyi bir tasarımcıdır. Ama bizim sahip olduğumuz dünyada bu başka bir varlıktır. Örneğin şu somut olan şeye bakalım.

Şekil A.13. Yürütücü (Murat Uluğ) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 8 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Neden bizim tartışmaya çalıştığımız problemden bizi tamamen uzaklaştıran bir çalışma diyorum ben buna? Niye? Mesela buna böyle bir başlangıçta ikisini kıyasladığımız zaman bu bizi ona yaklaştıran bir şey, buysa tamamen ondan uzaklaştıran bir şey.

Ö: Hocam aslında bunu yaşadığımız anda sınırlandırılmış boşluk olarak düşündüm bunu yaparken. Yani bir mağaradan tutun şu an yaşadığımız eve kadar aynı sınırlandırılmış boşluk ama sadece çevresi değişik, o şekilde düşündüm. Buna bir yaşama boşluğu diyebiliriz mesela.

M.U: Yani şurası benim evim.

Ö: Yani, o şekilde evet.

M.U: Yani bu nedenle bir tasarım olmaktan çok, bu bir araya getirme gibi görünüyor. Bu daha çok bir ödeve benziyor, değil mi? Mesela lisede verilen bir probleme bir cevap. Örneğin bu taş, taşın kendisi gerçek bir şey. Burada ise senin evin, temsili olan bir şeydir. Öyle değil mi? İkisi arasındaki, gerçek olanla temsili olan arasındaki çatışmadan bir şeyler götürebilirdin, yani hakiki materyallerle senin evin arasındaki, arakesitle ne olduğunu belirtebilirdin. Belki bu tartışmayı bize yaptırabilirdin diye söylüyorum. Yani hepsinin bir araya gelmesi, bizi ne konuşmamız gerektiğinden uzaklaştırıyor.

Ö: Hocam ben evden somutladım. Yani daha anlatıcı olsun diye.

M.U: Ama emin olduğunu bilmiyoruz. Yani oradaki bölgede...

Ö: Aslında ev değil hocam, yaşadığımız yaşama boşluğu diye düşündüm. Sınırlı değil yani.

M.U: Ama yaşama boşluğu diye tarif ettiğin şey, en iyi bildiğimiz şeyin ev olduğundan söz ediyoruz.

Ö: Aynen öyle.

M.U: Yani niye bu kadar eminiz ki biz. Ev, bizim boşluk diye tarif ettiğimiz şey mi, yoksa arkamızdaki en güvenli bölge mi? Alan mı? Noktasal bir şey mi? Yani hayatımızdaki en dolu şey mi?. Hani bir sürece tabi kendimizi tutup bir yere doğru gitmeye çalışıyoruz. Bu, biliyormuş gibi yapıyor baştan. Bunların hepsi tarif edilmiş, her şey tamamlanmış ama kendisi soru yumağı, hani karşımıza tasarım olarak değil de, belirlenmiş, tarif edilmiş dünyanın temsiliyeti gibi çıkıyor ve hakiki olanla temsili olan da birbirine karışmış. Buna baktığım zaman ilişkilenebiliyoruz. Hani bunun oluşturduğu kaynak var, bir gücü var bu çalışmanın, kendine has bir yapma tarzı var. Kaplumbağalar, arabalar, insanlar hani bu bir temsiliyet tasarımdan çok. Diğer ise bir tasarım. Bunda ise dış dünyada olan şeylerin mizansel bir aktarım aktarımı var. Yapmaya çalıştıkları, kullandıkları parçalar, unsurlar çok farklı olmasına rağmen. Ama şu ikisini ayrı kişiden çıkmış olması enteresan, çok farklı bir çalışma bu. Kopuyor ondan. Başka bir şey anlatıyor. Anlatmaya çalışıyor. Yani bir şey anlatmak için çok uğraşiyor. Ama bu dünyada bildiğin şeyleri hazır olarak kullanıp, hiçbir tasarımsal olarak, değil mi bunda bir çaba var. Tasarımsal olarak anlatmaya çalıştığım şey bu yumak çok belirsiz. Ama anlatma arzularıyla dolu. Bu anlattığını düşünüyorum. Anlattın bitti bu iş. Hâlbuki tasarım kendi belirsizliğinde daha fazla ilişki kurabileceğin bir şey. İlişki kurmaya davet ediyor beni bu. Hemen bakıyorum bunun kendisine anlayamıyor olabilirim ama onun bir önemi yok. Ama kendine has bir şey, bir tavır anlatmaya çalışıyor. Oralarda bununla ilişki kurmaya çalışıyor. Ben bunu olumsuz olarak söylemiyorum, olabilir hani zihnimizin ait olduğu bir sürü gölge var. Niye olmuş bu? Çok belirgin. Tasarım iyidir ya da kötüdür başka bir şey ancak burası bir tasarım atölyesi bu kesin. Burada onu tartışacağız. Bu tasarımın girdilerinin ne olduğuna ait bir yumak var. Bu aynı zamanda çatışmalarla dolu bir boşluk, bir ortam tasarım dünyasında. Mesela şu iki şey arasında tasarımın belirgin yüzünü görebiliyoruz değil mi?

Şekil A.14. Yürütücü (Murat Uluğ) Tasarım Üzerine Kritik Yaparken 9 (fotoğraf-Emre Demirtaş)

Bak Şu iki Şey arasında benim hangisine doğru yaklaŐtıęımda belirdeğim çok aŐikâr görünüyor. Çok açık, kendine has bir Şeyi var, bunun bir evi var. Biri var bunun arkasında bunu görüyorum. Bir Şeye de benzemiyor. Ama bir Şey olmaya çalışıyor.(soldaki fotoğraf). Buyle değil(sağdaki fotoğraf).

EK- B: Beden-Nesne-Tabure Ses Kayıtları¹

M.U: Günümüzde mimarlığın yanında iç mimarlıkta türedi. Artık insanlar bir mimarın iç mimar mı yoksa mimar mı olduğunu sorguluyor. Yani mimarlık günümüzde yetersiz bir terim olmuştur. Geçmişe baktığımızda 250 yıl öncesinde inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi, şehir ve bölge planlamacı, iç mimar ve endüstri tasarımcısı yoktu. Ama mimarlık vardı. Mimarlık çok bereketli bir ana. Tüm bu meslekleri kapsayan bir meslek grubuydu. Tabii inşaat mühendisliği mimarlığın içinden doğmadı. Ama mimarlık inşaat mühendisliği yaptı. Kendi bünyesinde o dönemki mimarların çoğu çok iyi bir inşaat mühendisiydi, çok iyi bir makine mühendisiydi (tesisat konusunda). Elektriğin keşfi henüz gerçekleşmediği için elektrik mühendisliğinden bahsedemeyiz. Elektriğin keşfinden sonra dünya aslında elektriğin hâkimiyeti altına girdi. Elektrik olmasaydı şuan kullandığımız birçok teknolojik alet olmayacak ve teknoloji bu kadar gelişmişte olmayacaktı. 1950 yıllarında Değirmendere de sular musluklardan akıyor hamamlar kullanılıyor. Elektrikte yokmuş gece lambaları yerine de el fenerleri kullanılıyor.

Uygarıkların çoğu 3 alana bağlıdır. Bunlar hukuk, tıp ve mimarlıktır. Yani toplumsal düzen, insanın kendi yaşantısını devam ettiriyor olması ve mekânsal örgütlenme. Bunların 3'ü olmadan uygarlıklar kurulamaz. Uygarlık bu üçlünün bir arada olmasında oluşur. Biri yoksa örneğin; hukuk çok iyi ama mimarlığımız zayıf diye bir şey yoktur. Ya hepsi var ya da hiçbiri yoktur. Bu üç alan berraklaştığı zaman toplumsal hayatta kristalize oluyor. Bu üç alandan sadece birine bakarak diğerleri hakkında da bilgi edinebiliriz.

Mimarlık aslında boşluğu organize etmekte diyebiliriz. Mimarlar o boşluğu önce örgütlerler sonra kullanırlar. Ama o boşluğun alt parçaları da vardır. Örneğin ölçek.

Ölçek nedir? Ölçeğin kaynağı nedir? Daha önce duymuşsunuzdur? Duymayan var mı? Duyduysanız o zaman bir fikir beyan etmenizi istiyorum. Bir şeyler desin birisi?

Öğrenci: Boyut ve büyüklük belirtme.

M.U: Peki kaynağı nedir? Nereden belirir.

Ö: Karşılaştırma mı?

M.U: Evet, ölçek bir tür kıyaslamadır. Peki, neyin kıyaslamasıdır?

Ö: Boyutun kıyaslaması mı?

M.U: Hangi boyutun? Boyut nereden oluşur, neyin boyutu?

Ö: İnsan ve cisim.

M.U: Evet yaklaştık. Ancak, insan dediğimiz şey aslında bir kavram. Ölçek için insana ait bir durumu belirlememiz lazım. Çünkü çok somut bir şeyden bahsediyoruz. Öyle değil mi? İnsan dediğimiz zaman çok insanlık, onur, haysiyet gibi manevi şeyler de devreye giriyor. Biz ölçekte bundan söz etmiyoruz. O zaman insana ait çok somut bir durumdan bahsediyoruz. O boyutu oluşturan somut şey nedir? İnsanın neyidir?

¹ Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, 16 Ekim 2012 tarihli ses kaydı çözümlemeleridir.

Ö: Hacim.

M.U: Bedeni. Öyle değil mi? Çok temel bir şey bedenimiz. Daha da yeryüzünde tutunabileceğimiz ve bütün bağlarımızı kurabileceğimiz daha alt bir unsur yok. Başka bir başlangıçta yok. Sadece mimarlık yapmıyor bunu, mimarlıkta dışında da insanın ürettiği her şeyin merkezinde bu var. Bütün ölçekleri oluşturan da bedenin kıyaslamasından ve ilişkilerinden doğuyor. Dersin başında da belirttik bu durumu. Boşluğu anlamlandırabilmemiz için bedenin devreye girmesi gerekti. Beden olduktan sonra mekândan söz edebiliriz. Ondan önce sadece tekil kavramlardan söz edebiliyoruz. Boşluğu algıya bilmek için bir takım büyüklükler kullanılır. Büyüklükler duruma bağlı ölçeklerle oluşur. Yani kalıplara göre değişir. Örneğin; Japonlar 60x900cm mekânlar yapabiliyorlar. Mimarlıktan beklenen toplum açıkça talep etmese de mekânsal kaliteyi yükseltmektir. Mekânsal kalitenin yükselmesi toplumsal yaşantıyı geliştiren bir olgudur. Düzenlenmiş mekânların bütün ilişkileri organize etme ve örgütlenme gibi bir gücü vardır. Aynı zamanda kontrol mekanizmasını kurar. Mekânda ki boşluğun büyüklüğü değişebilen bir olgudur. Bu boşluğu organize eden parçalar vardır. Bir takım araçlar mekânı organize etmemize yardımcı olabilirler. İnsanların bu araçlarla sınırsız ilişkileri vardır. Bunların en temel hali masa sandalyelerdir. Bütün mekânsal ilişkiler bunun üzerine kurulmuştur. Ama asıl olan bu mekânsal parçalar değil mekânın kendisidir. Boşluk ya da zemin mekânsal parçaları oluşturabilir.

Mekânın bir üst ölçek büyüklüklerini anlayabilmek için alt parça ilişkilerini kurmak gerekir. Beden ve ölçek temel birer kavramdır. Bunlara en tabii alan endüstriyel tasarımıdır. Çünkü endüstriyel tasarımıda her şey insan bedenin bir parçası olarak türer. Mimarlık ve içmimarlık ise dolaylı, yansımali olarak ilgilenir. Mimarlık mobilya tasarımcısı değildir. Fakat bütün bir mekân organize edildiği için bütün bu alt parçalarla ilgilenilir. Çünkü bedenin bir parçasıdır. Bunun yüzünden bu parçalara olan hâkimiyet aracılığıyla ancak bir üst ölçek mekânsal ilişkileri daha büyük rahatlığıyla örgütlenebilir. Yani bir şehre ait bir fikrimiz olduğu gibi bir kahve fincanına ait düşüncelerimiz de vardır. Yani mimarlık, bir kahve fincanının büyüklüğüyle bir kent arasındaki büyüklükler arasında gider gelir. Planlamayla bir ilişkisi vardır. Ama bu planlama değildir. Kent mimarlığın işidir. Kentin direk mekânsal ilişkileri ile o büyüklüklerle ilişkileri düşünülür. Bir bina, apartman veya küçük bir yapıyı oluştururken bütün o kent ilişkileri içinde onu yeniden üretmeye ve kavramaya çalışırız. Kent yoksa aslında mimarlıkta hemen görüntü kaybeder. Edimsel olarak yapmaya yönelik bütün enerjisini yitirir. Bütün yapma meşrutiyetini ve enerjisini kentten alır. Kent yoksa açıkça mimarlıkta yoktur.

Endüstri tasarımcısı bu ölçeklere bir şekilde tanımlayamaz. Çünkü endüstri tasarımcısı hep bedene yakın olduğu için o ilişkiler arasında kavrayışını geliştirir. Bir endüstri tasarımcısı, mimarı tasarım yapamaz. Ama mimarlık doğal haliyle bu parçaları da içerir. Yani mimarlığın işi kahve fincanıyla da ilişkilidir. Bunu mimarlığın dışında tutamayız. Bedene ait tasarlanmış, tasarlanabilecek ve kullandığımız her şey mimarlığa yakın durur. Bunun sebebiyle tüm ilgiyi mekân oluşumuna değil bu tür objelere ve kullandığımız tüm eşyalara yoğunlaştırmamız gerekir. Böyle düşünüldüğünde en temel eylemimiz oturmaktır. Belirli bir zaman aralığı, oturma biçimimiz ve o eşyayı ilgilendirir. Eylem ve eşyayla kurduğumuz ilişkinin türüne bağlı olarak biçimlenir. Örneğin; sandalye, koltuk, tabure gibi eşyalar biçimlenirken eylemler ve zaman farklılıkları göz önünde bulundurulur. Mesela tabure çok zamanlı, çok ilişkili ve yönsüzdür.

Kendimiz ve bedenimizle ilgili olan uyartıları akli hale, hedefli bir strateji olarak geleceğe yönelik üretilemez. Çünkü beden bir hapishanedir. Hafızamız ise

hapishanenin gardiyandır. Hiçbir şey yapmamıza engel olmaz. Hatırladığınız her şeyi sayıklamanızı sağlar. Özgürlük öncelikle zihninizdeki o gardiyanı yok etmemizle oluşacaktır. Hafıza sıfırlanmalıdır. Bu yönetsel bir şeydir. İleriki yıllarda bu karşımıza çıktığında hatırladıklarımızın birçoğunun yanlış olduğunu gösterir bizlere. Mimarlıkla beraber yaşam pratiğinin de oluşmasını sağlar. Bunların birbiri ile bütünleştiği zaman mimarlık için süreç bulunmuş olur.

Bütün mimarlar tasarımcı olmazlar. Mimarların aldığı tüm eğitimler hangi alanda olursa olsun ister şantiyede olsun, ister yöneticilik olsun bu alan mutlaka kullanılacaktır. Tasarım yapılmaya da düşünme sistematüğini yeniden pratik halinde kullanılmayacağı anlamına gelmez. Konu sadece iyi bir tasarımcı olmak değil, aynı zamanda iyi bir yönetici olmaktır. İyi bir organizatör olmak buna bağlıdır. Eskiden şantiye şefleri inşaat mühendisleriydi, artık ağırlıklı olarak mimarlardır. Kimse artık inşaat mühendislerini tercih etmiyor çünkü çok daha esnek ve her şeye daha çok hâkim şekilde yetişiyor mimarlar. Makine tesisatları, elektrik tesisatları tasarlamazlar belki ama ilişkilerini çok iyi organize ederler. Çünkü ilişkileri mimarlar kurar o merkezde. Yani inşaat mühendisiyle, makine mühendisini yöneten mimarlardır.

Peki, var mı sorunuz yoksa konuyu paylaşalım sizlerle.

Stüdyoda yapılan tartışmalar ışığında mukavva kullanılarak katlanabilir, taşınabilir, hızlı kurulabilir bir "tabure" tasarımı istiyoruz. Yani elimize aldığımızda hafif olmalı, hemen kurulabilir, sağlam, kullandıktan sonra kolay katlanabilir ve taşınabilir olmalı. Beklentimiz budur.

EK – C: ‘Gezinti Duvarı’ Ses Kayıtları¹

Murat Uluğ: Bu bünye, kendi bünyemizi düşünün. Kapsam bu. Adı bu, zaten bu değil mi beden dediğimiz şey bileşenleriyle, kapsam bu. Ama bu kapsam nasıl oluşabiliyor? Kendi varlığını ve yaşarlılığını nasıl sürdürebiliyor? Ancak dış koşullar aracılığıyla değil mi? Ancak bunu sürdürebilir hale getiriyor. İşte buna da bağlam diyoruz. Oluşmuş, benim oluşturduğum kapsamın bağlı olduğu ortam. Ancak o ortam aracılığıyla o kapsam ya da kapsam kendi yaşarlılığını sürdürebiliyor. Eğer o kapsam yoksa ona da bağlam diyoruz. Bu ilişkinin kendi başına bir anlamı olmuyor. Yani o dış koşullarla kapsam arasında bir bağ kurulmadan ya da onun dış koşullara verdiği direnç ve tepki oluşmadan ya da o birliktelik oluşmadan bana göre süreç tamamlanmıyor. Kendimizi ona göre tamamlıyoruz. O aslında kıyafetlerimiz, bir yönüyle baktığımız zaman kış koşullarına göre değiştiriyoruz değil mi? Kapsam, kendi kapsamımız dış koşullara bağlı olarak yeniden şekillenmeye başlıyor. Palto giyiyor, atkı takıyoruz. Ve ona ait başka bağlamlar da oluşuyor, yani dış koşulları oluşturan başka faktörler de var. Ne var deseler; toplumsal faktörler var. O kıyafeti seçerken başka koşulları da dikkate alıyoruz. Bu da bir tür bağlam, yani bizim sahip olduğumuz bağlam aslında tek bir bağlam değil bağlamlar zinciri aslına bakarsanız. Bunlardan şu veya bu bağlam ya da bağlam dizisinde bazı unsurlar çok öne çıkar, bazıları geri plandadır. Yani gözlükle değil mi? Gözlüğü neden takarız biz?

Ö: Göremediğimiz için, görmek için

M.U: Neyi? Gözlüğü bir kapsam için değil sadece aslında bir bağlam için takarız biz değil mi? Mesela köpekler takmazlar, niye, taksalar iyi mi olur acaba? Biz gözlüğü kapsam nedeniyle mi takarız bağlam nedeniyle mi takarız diye bir soru sorayım.

Ö: Bilmiyorum.

M.U: Bağlama ait bir irade oluşmadan kapsam harekete geçmez, yani kapsamın tamamlayıcısı olan şey, kapsamı tamamlayan şey dışarıdan gelen uyarılardır. Gözlüğü oluşturan şey bu nedenle kapsamdaki eksiklik değil kapsamdaki eksikliğin dışarıyla kurduğu ilişkidir. Yani dışarıyı olmasa, dışarıya ait uyarılar olmasa hiçbir şekilde gözlük beliremez. Daha da önemlisi, bir kolye diyelim, gözlük sonuçta bir eksikliği gideriyor, bir kapsamla bir bağlamla ilişkiye girmek üzere. Peki, kolyenin belirleyicisi olan şey ne, yani onun bağlamı ne? O zaman, eğer bunu diyorsak her bir içinde bulunduğumuz durumun ya da bizimle, bedenimizle ilişkiye geçmiş her durumun bir bağlamı var diyoruz. Kolyenin bağlamı ne olabilir? Yani kapsamla ilişkisi çok zayıf görünüyor. Zayıf mı? Eğer bir ihtiyaç tarif ediyorsa kapsam, aynı zamanda gözlük bir ihtiyacı gideriyor ama kolye hangi ihtiyacı gideriyor? Nerdeyse tamamen bağlam gibi gözüktüyor yani bize bağlı kapsam gibi şekilleniyor olmasına rağmen aslında bağlamın oluşturduğu bir şey. Pür bağlam diyebilir miyiz? Mesela küpe, ya da süs eşyaları tamamen bağlama mı bağlı yoksa kapsama mı bağlı? Kolyeyi niye takarız?

Ö: Her ikisine de bağlı olabilir.

M.U: Gözlüğü neden taktığımız belli ama daha dikkatli kafa yordüğümüz zaman aslında belirleyicisinin bizim dışarıyla olan ilişkimize bağlı olduğunu anlarız yani aslında bağlam nedeniyle oluşuyor. Hâlbuki ilk başta bir yanılsama hemen ihtiyaçtan dolayı olduğu için gözlüğün direk kapsamla ilgili olduğunu düşünüyoruz, öyle değil

¹ Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, 4 Aralık 2012 tarihli ses kaydı çözümleneleridir.

mi? Gözümüzdeki göz bozukluğu nedeniyle onu taktığımızı düşünüyoruz ama onu taktığımız şey aslında bağlam. Göz bozukluğu bir uyarı sadece, bir oluşum sadece ama bağlam olmasa hiçbir şekilde açığa çıkacak bir oluşum değil.

Onu öyle sürdürebilsek o bulanık görüntünün çok da bir önemi olmaz, bağlamla o tür bir bağımız olmasa. Şimdi gözlüğü attık bir kenara. Süs eşyalarına baktığımızda onların belirtileri ne, yani kapsama mı bağlılar? Gözlükle kıyaslayarak yine bize bağlı, bedenimize bağlı bir şeyle kıyaslıyoruz, bizden kaynaklanan, kapsamdan kaynaklanan bir gerekçeyle. Kapsama mı bağlıdır kolye yüzük? Hangi ihtiyacı giderirler? Yoksa direk bağlamın oluşturduğu unsurlar mıdır? Yani yüzük, kolye dediğimiz zaman doğaya ait, dış koşullara ait, hava koşulları, iklim koşulları, bunlara ait hiçbir şey gözüküyor onlarda. Yüzükte ya da kolyede bunlara ait en ufak bir belirti yok, onlarda var mı? Üşüdük, güneşten korunduk değil mi? Gölge istedik? Bunlarla ilgili hiçbir şey yok. Ama bir bağlamı var o zaman bunun. Yani bağlamı olmayan hiçbir unsur beliremiyor insanda, değişimli? Direk bağlama bağlıyız çünkü biz, hangi bağlamda, zaman bu, doğa değil, doğa mı? İnsanın topluluk oluyor olmasından kaynaklanıyor olan bir şey. Direk benden kaynaklanan bir şey değil, o toplulukla kurduğum ilişkiler demek ki, o da bir bağlam öyle değil mi? Ortak yaşamın kendisi de bir bağlamı oluşturuyor. Çok güçlü bir bağlam üstelik toplum dediğimiz şey, önce topluluksal bir yaşam. Toplulukla toplum arasındaki fark ne? Topluluk sayısal olarak ya da karşımızda olan büyüklüğü itibarıyla algılayabildiğimiz bir büyüklük, yani toplum bileşenleri üst üste gelmiş çok karmaşık ve aslında bütün olarak algılayamadığımız bir oluşum, algılayamıyoruz. Ama algılayamadığımız bir şeyden çok net bir şekilde bahsedebiliyoruz toplum diye değil mi? Türk toplumu dediğimiz zaman ne anlıyorsunuz? Türkiye toplumu ya da neyse işte yeni tabirle, toplumu gören var mı içinizde? Görünmüyor kendisi bunu konuşmuştuk değil mi? Bütün kendini göstermez diye. Bu bağlama bağlı olarak tercihlerimiz oluşuyor. Kıyafetlerimiz de bir bağlama bağlı ona bağlı olarak aslında bizim kapsamımızla ilgili bir mesele değil. Değil mi? Mesela, burada bağlama bağlı bir sürü form var, hiçbirimizin kıyafeti öbürünü tutmuyor. Ona rağmen bir bağlam var ortada. Sadece buraya bağlı bir bağlam mı o zaman, yoksa sıçramalı daha yaygın bir bağlam mı? Yani sadece kendi toplumsal yapımızdan kaynaklanmayan çok daha geniş bir bünyenin oluşturduğu bir bağlam mı, buna mı dâhiliz, aynı zamanda böyle bir şey var mı? Böyle mi, değil mi?

Bence öyle. Evet, bu kıyafetlerimizin büyük bir bölümü bizim tarafımızdan tasarlanmıyor. Tasarımından söz ediyorum üretiminden değil. Kumaşlar burada yapılıyor olabilir ama çok büyük bir bölümü dışarıda tasarlanıp geliyor. Daha yaygın bir biçimde, Türkiye’de Türk tasarımcılar da olabilir, bu durumu değiştirmez. Bunların büyük bölümü yurtdışında yaşıyor zaten. Böyle olunca bizim bağlı olduğumuz bağlam ne kadar bizim? O zaman diyelim ki biz de bir tasarımcıyız. Geri dönüşümlü olarak baktığımızda bizim bu bağlamın tamamına hakim oluyor olmamız lazım. Olabildiğince var olan bu bağlamın bütün bileşenlerine en ince ayrıntılarına kadar dahil olmamız ve kavriyor olmamız lazım çünkü biz ancak onlarla bu ilişkilerimizi geliştirerek geri dönüşümlü üretim yapabiliyor olacağız. Yani her tasarım aslında bu bağlamın bizim tarafımızdan yeniden anlaşılması ve müdahale edilmesidir.

Bağlam olduğu gibi aynı kalıplarla tekrarlanmaz, bağlama müdahale de edilebilir. Bu ne demek? Önümüzde duran mesele çok yaygın bir mesele, sadece kendi toplumsal yaşantımız aracılığıyla keşfedebiliriz. Yeryüzünün tamamına yönelik olarak bütün bileşenlerle ilişki kurmamızı gerektiren bir şey var. Ne kadar parça var bu bağlamın içinde, o kadar çok bileşen var ki. Sanat, bilim diye kabaca belirlediğimiz dışında siyaset ve din diye bir şey var. Bileşenlere bakınız ne kadar çok. Bunların her biri ayrı bir vaka ancak biz tasarımcı olarak bunların her biriyle ilişkilerimizi geliştirmek ve kavramak zorundayız. Bu da yetmiyor, bu bir yönü bir de ne dedik diğer dış koşullar. Doğa, güneş, yağmur, rüzgâr bunlarla ilgili bütün şeyleri

de aynı zamanda kavriyor olmamız lazım. Yani iki tane mesele var; toplumsal dediğimiz ki, onu bileşenleri çok daha karmaşık, bir de doğa. Hep bu iki şeyle karşı karşıyayız. Hep bu iki şey aracılığıyla çalışmalarımızı yaparız. Bu iki şey olmasa ki bağlam bileşik hale geldiğinde katmanları iyice belirsiz hale gelebiliyor. Neyi ne zaman hangi ağırlıkta kullanacağımız işte bizim tavrımıza bağlı. Hiçbir şeyi eş zamanlı olarak aynı oranda ağırlıklı olarak kullanamayız. Bazen şu ağırlıklıdır, işte o da bizim tavrımızdır. Niye onu seçeriz neden o ağırlığı belirleriz? Önümüzdeki meseleyle aynı zamanda ilişkilendirerek bunu yaparız. Yine de bu bizim müdahalemizdir. Yani toplumsal olanın içinde hangisiyle daha ağırlıklı ilişki kuracağımız, hangi parça, bazen siyasal sitemdir bazen sanattır bazen dindir. Bazen herhangi bir şekilde bir politik yapılanmadır. Bunların tamamıyla ilişki kurarız ama bunlardan biri bir anda daha fazla ön plana çıkabilir. Bazen de güneş bizim için çok belirleyicidir. Olumlu ya da olumsuz bazen isteriz bazen istemeyiz. Yağmur çok belirleyicidir, değil mi? Bazen onu isteriz, bazen istemeyiz. İstedığımız durumlar da vardır. Neyini isteriz? Örneğin sesini isteyebiliriz zaman zaman, değil mi? Görüntüsünü isteyebiliriz. Yüzeyde oluşturduğu onun somut görüntüsünü damlacıkların nasıl güneş ışığının bir anda çıktuktan sonra değiştiğini ancak yüzeydeki etkileriyle anlayabiliriz, onu da yağmur yapar. Çamur, doğal koşullar, doğada var olan her türlü parçanın kendisi bizim aynı zamanda ilişki kuracağımız o bağlamın parçalarıdır. Bazen metafor olarak kurarız, yani mecazi anlamda zihnimizde kurduğumuz bir başlangıç noktasıdır. Mesela bir ev yapacağız dağın başında, nedir metaforumuz? Kartal yuvası; onu tekrarlamayız ne yaparız onu zihnimizde kurduğumuz bir benzetme amacıyla ancak bir başlangıcı oluşturabiliriz. Sonra oradan geliştiririz. Başlangıç noktası olur ama sonlandırdığımız noktanın onunla çok da bir alakası olmayabilir. Ya da Santiago Calatrava diye bir mimar var. Kartal gibi bir havaalanı yaptı. Neden uçuşa hazır bekleyen bir kartalı birinci dereceden temsil etmektense soyutladı. Dışarıdaki herhangi bir unsuru, aynen o biçimiyle büyüklüklerini değiştirerek kullanmak. Genel olarak çok makbul değildir bu tekrarlar, ama bunların üzerine bir başlangıç noktası oluşturup bir daha yorumlamak, dönüştürmek neredeyse karşımızdaki o bileşenlerin göremeyecek hale gelmesi en makbul olanıdır. Karışımlar lezzetlidir, en büyük lezzetler karışımın içindeki ayırt edilemezlikten oluşur. Bir bakarız içinde ne olduğunu anlayamayız. İçindeki tuz miktarını çok net anlıyorsanız o lezzetten yoksun bir şeydir. Lezzet duygusunu en fazla uyandıran şeylerden biri olduğu için önümüze gelen her şeye tuz ekeriz önce, tuz olup olmadığına bakmada. Genellikle böyle bir alışkanlık vardır. Çünkü tuz lezzeti tahrik eder, en lezzetsiz şeyleri bile yenebilir hale getirebilir. Şimdi böyle bakınca da bu iki şey bizim için bundan sonraki yaşantımızda, yani kapsam dediğimiz şey bizim oluşturacağımız şeylerin içindeki alt parçalardır. Konstrüksiyon, konfigürasyon ve program dedik; bu üçlü kapsamı oluşturuyor. Bünye bunlardan oluşuyor. Bu bileşenlerden biri yoksa mutlaka bu kapsamda bir eksiklik vardır. Kapsam bu üç şey aracılığıyla oluşuyor. Peki, bu üç şey aracılığıyla neye bağlı olarak oluşuyor? Bağlama bağlı olarak oluşuyor yani bağlam yoksa bu bünyenin oluşma ihtimali yok. Kısaca, bir şeyle ilişkilendirerek ancak o bünyeyi oluşturabiliyoruz. Gereçlerini oluşturan şey bağlam, bağlamın ta kendisidir. Bugünkü konuşmamızda bahsettiğimiz meseleler önümüzdeki dönemde konuşmaya devam edilecek ve yaygın hale gelecek. Bizim gezinti duvarımız vardı ya bir kapsamı vardı aslına bakarsanız. Bir bağlam oluşturamıştık onun için biz. Çalışmalarımızı yönetsel olarak yürüttüğümüz için eğitimde böyle aksaklıklar ve eksiklikler meşrudur. Yani eksik başlayıp tamamlamak için o tamamlamayı ve eksikliği kavrayabilmemiz için bazı şeyleri analiz ederiz ve eksiltiriz. Eksik parçalarla yol alırız. Şimdi onu tamamlayacağımız eksikliği keşfetmemiz lazım. Neydi o zaman gezinti duvarındaki eksiklik; bağlamdı. Çünkü geziyoruz ama neyle hangi ortamda ilişki kurduğumuz belli değil. Böyle olunca da bir eksiklik var o bünyede demekti, zaten siz de onu hissettiniz. Güzergâh oluşturuyoruz ama güzergâhlar anlamsız.

İlişki kurduğumuz şeylerde bir kopukluk var. Gerekçelenemiyorduk neden; o ilişki kurduğumuz şey karşımızda yoktu ya da öyle bir ortamın içinde değildik zaten. Sadece bir soyutlamaydı. Şimdi bir ortam içinde tekrar bu gezinti duvarını oluşturacağız. Programımız yani kapsamımız yine gezinti duvarı olacak ancak bu sefer bir ortam içinde oluşturacağız bunu. Artık bunu size verilen haritalardan ya da planlardan okumayı öğrenip onu modellemeye başlayacaksınız. Bugün, bu ders buna başlayacağız. Size bu ders bir harita vereceğiz burada bütün unsurlar yazılı üzerinde eğimler belli. Bunun içinde bir gezinti duvarı oluşturacağız. Hâkim rüzgâr, göl ağzı, kayalık, ağaç, bütün eğimler vs. gibi her şey belirlenmiş. Artık bir ortamımız var bizim için doğal bir ortam bu. Buna bağlı olarak gezinti duvarımızı şekillendireceğiz. Karşımızda olan şeye dikkat ederek çevresiyle ilişkilerine bakarak, bu duvarın kendi bünyesinin bu ortamda hangisiyle daha fazla ilişki kuracağı sizin tarafınızdan belirlenecek ya da yorumlanacak.

EK – D: ‘Yeraltı Kulesi’ Ses Kayıtları¹

M.U: Kuramsal olarak onları zihnimizde bir araya getirişinden oluştuğumuz sadece kavramsal bir büyüklüktür. Asla kendisini deneyimleyemeyeceğimiz bir şeydir. Deneyimlerimiz de zaten büyüklük değildir ve fragmanlardan oluşur.

K.G: Bu onun güzelliği zaten.

M.U: Asla oluşamayacağımız bir şey. Etkilerinden hissedebileceğimiz ama asla kendisini göremeyeceğimiz bir şey. Onun için zihinsel olarak ancak kurabiliriz ve ancak öyle ilişki kurabiliriz. İşte anlatılmaya çalışılan da sürekli bu. Hani büyüklüğü kavranabilir ama aynı zamanda deneyimlenebilir bir şey olmasını bekliyor herkes. Bunu yapamayız. Zaten hayatı mümkün kılan da budur. İnsanın bütün gelişimleri onun hayatı kavramasında kendi görülmez bölgelerle ilişki kurmasında bu bütünü görebilme çabasıdır. Bütünü görebilme çabası, bunun hani görünmezliğini kronik hale getiriyor. Ama biz yine de görmeye çalışıyoruz, bütünü bütün olarak algılamaya çalışıyoruz bunun mümkün olmadığını bile bile. Bazılarınız bilmiyor yani algılanabilir zannediyor bütünü. Yani mesela şu parçanın kendisini bir bütün olarak algılıyor. Evet, bir fragman hani fragmanlar arasındaki ilişkilerin sürekliliğini zihninizde resmedebiliyoruz sadece, bunu yapabiliyoruz, kavranabilir bir şey. Evet, bütün meselesi başından beri bütün insanın parça - bütün, bütün - parça ilişkisinin başından beri en fazla tehdit ettiği konu, hala da bitmiyor.

M.U: Ondan da önce Aristo'dan başlamış. Yunan hepsinin temelini atmış, Yunanın tartışmadığı konu yok, onlar da dâhil.

K.G: Bir üzerine tartışıyorlar.

M.U: Ama bak bir üzerine tartıştığı zaman bunların hiçbirini bulamayacak. Yani biz bire direk olarak anlayışımız değişiyor. Bakın atomun Yunanın atom üzerinde bir fikri var, hani atom direk kavram olarak atomu kullanıyor. En küçük parça diyor ne olduğunu bilmiyor. Atom keşfedileli ne kadar zaman oldu biliyor musunuz?

Ö: Biliyoruz.

M.U: Geçen yüzyılın şeyi ya atom hakikaten, yani yeni bulunmuş bir şey bu kadar yani Einstein ile atom gerçekten o zaman.

K.G: Varlığı kanıtlanmış.

M.U: Varlığı kanıtlanmış bir şey. Kavramsal olarak var ama hep tartışılıp duruyor atom, hani bu bir sürü şey aynı zamanda onunla birlikte değil mi çok yeni bir şey. 20. yüzyıl her şeyin maddeleştiği bir dünya.

K.G: Ama idraki iki bin yıl civarında.

M.U: Tabi çok eski.

K.G: Democritos'a göre.

M.U: Atomdan bahsediliyor, en küçük parça diye bir şeyden bahsediliyor ama bu bizim bildiğimiz atom değil kavramsal olarak üzerine konuşulan bir şey. Hani

¹ Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, 15 Nisan 2012 tarihli ses kaydı çözümlenmeleridir.

atomun, gerçek atomun ne olduğu çok yeni bir şey ve o nedenle hala parçalarına ayrılıyor şimdi hangi parçayı inceliyor bilmiyorum.

K.G: Olmayan parçaları inceliyor.

M.U: Artık olmayanlara bakıyor.

K.G: Galakside olmayanlara bakıyor.

M.U: Tabi elektron, nötron falan hikâye artık onlarla kimse ilgilenmiyor bir kere. Fakat şeylere bakıyorlar yani bu konuda sırf. Mesela elektron üzerine çalışılmaya başlanabilir belki.

K.G: Biz göremeyeceğiz onun için mutluyum yani.

M.U: Yani beni çok da ilgilendirmediği için, benim mutluluğum hiç bozulmadı. Yani atomun parçalanması da beni çok etkilemedi . Japon olmadığım için tabi yani , buralarda olmadığı için böyle düşünüyorum .

K.G: Japonlarda pek etkilenmişe benzemiyor.

M.U: Yanlış yere attılar. Buralara atsalar daha iyi sonuç verebilirdi belki. Evet arkadaşlar şimdi biz yeni bir konu verelim mi? Bunu, konuştuğumuz bu tartışmalar kapsamında bir daha ele alacağız ve artık hani ele alma biçiminin ne olduğu üzerine artık herhâlde bir kavrayış geliştiriyorsunuz. Herhalde bütün arıyorsunuz değil mi? Ne demek olduğunu biliyorsunuz artık, olmayan bir şey arıyorsunuz.

K.G: Sizin bu şey zorluğunuzu anlıyoruz esasında, bunu herkes adına konuşabilirim. Yani bir türlü şu adamları, hatunları tatmin edecek şeyi ortaya koyamama gibi bir sorun tabi ki var yani, bunun farkında olmadığımızı da zannetmeyin ama bu açıktır ki bunu hiçbir zaman yapamayacaksınız.

M.U: Ama ona yaklaşacaksınız yani yakınlaşıp, uzaklaşacaksınız.

K.G: Zaten bu barınıyorsa bundan şüphe duymamız lazım. Yani orda insanlar siz de, daha sonra size geçecek bir bilgiyi insanlar kendilerinde hapsediyorlar demektir size geçtiği anda da şey yapıyor demektir yani. Bunların sonuçlarını garanti altına alabiliyorsak aramızda bir ilişki değil, bir iletişim var demektir yani. O yüzden bunun bir tür böyle bizi gelecek hakkında ümitten düşürecek şeyler olmaksızın, güçlendirecek bir şeyler olduğuna kendimizi inandırırsak iyi olur diye düşünüyorum.

M.U: Evet yeni çalışma tamamını verelim mi? Bu çalışmalar getiriyoruz önümüzdeki ders teslim ediyoruz yeni çalışacağımız şey de yeraltı kulesi.

Ö: Yeraltı, hocam?

M.U: Yeraltı kulesi evet.

Ö: Kulesi?

M.U: Kulesi evet. Tabi bunun sadece şöyle bir açılımını yapacağız. Bilmediğimiz bölgelerde gezinmek. Hani bir şeyleri zihnen ancak geliştirebileceğimiz. Yeraltı kulesi dediğimizde burada bildiğimiz argümanlar hangileri sizce?

Ö: Yeraltı.

M.U: Başka?

Ö: Kule.

M.U: Evet yani burada bir tane ayrılma var sonuçta. Ama bunu yan yana getirdiğimizde şaşırdınız hani yeraltı kulesi dediğimizde. Parçaladığımız da sorun yok. Yeraltı, kule. Demek ki bu ikisini ayrıştırarak, hani her iki durumu kendi içinde, bu ikisini nasıl bileşik hale getireceğiz. Yani bunun ortamını oluşturacağız. Kule nedir? Yani onun hem durumsal olarak hem de kavramsal olarak bir açılımını yapmamız gerekiyor. İkincisi yeraltı ne? Bu iki durumu, bir de yeraltı kulesi diyoruz yani. Bu iki durumu birleştirerek, bir tür negatif kurmuş olacağız ya da negasyon oluşturacağız. Bir tür olumsuzlama ya da tersine çevirme mi diyelim? Tersine çevirme çok doğru bir biçim. Bir tür negatif ilişki kurmak zorundayız, bunları yapabilmemiz için. Yani bu kavramın içini boşalttığımız kadar, o kavramı aynı zamanda tersine çevireceğiz. Bir tanesi mevcut duruyor, yani iki tane kavram var karşılaştığımız. Kule en azından paradigmatik olarak ya da mimarlığın neredeyse paradigmatik hale geldiği bir şey. Yoğunlaşma ya da mimarlığın paradigması bile diyebiliriz kuleye. Kuleden başlıyor mimarlık diyebiliriz. Bunu ileride tartışırız. Ama kavramsal ya da en azından gözünüzde bir görüntü olarak mutlaka bir kule var öyle değil mi ya da internetten şimdi girersiniz kule diye. Yani kule karşınıza çıkacaktır bir sürü. Yeraltı kulesi de çıkarsa sorun yok yani oradaki cevaplardan bir şeyler getirirsiniz ama çıkmıyorsa sorun var.

K.G: İnternette şöyle arayın tabanına bir bilye koyduğunuzda külahına doğru düşen.

Ö: Külahına doğru düşen mi?

K.G: Tabanına bir bilye koyduğunuzda külahına doğru düşen kule.

Ö: Ters bir şey.

M.U: Hacı yatmaz.

Ö: Ters bir şey.

K.G: Yok sakın yazmayın bunu.

M.U: Anlaşıldı mı? Yani bak yeraltı kulesi diyoruz, bir tane şey için. Yeraltı ve kule. Bakacaksınız, bu tutumun üzerine bir şey bulacaksınız. Şu anda, hani biliyorsunuz bunu bir daha konuşacağız. Sadece şunu anlamaya çalışıyoruz. Bu tartışmalar aynı zamanda yeni verilmiş bir problemden nasıl ilişki kurabileceğimizi keşfetmemizi sağlıyor. Bu bütün meselesi, av avcı meselesi spesifik bir konu. Yeni bir problem verildiğinde, sizde nasıl bir dönüşüme uğruyor yani onu nasıl ele alıyorsunuz. Zaten problemler böyle zincirlenebilecek. Yoksa av avcı diye bir problem yok. Yeraltı kulesi diye bir şey yok. Ama yeraltı kulesi ve av avcı meselesi, sizin mimarlık yaşantınızda, aynı zamanda zihni genişlemenizin sürekli patlamalarının kaynağı olarak kalacaktır.

Bu kadar. Direk oradan birinci dereceden bir şey üretemezsiniz zaten. Hiç birimiz de böyle bir şey yapamayız. Bakın mesela ben çok yoğun bir tasarım sürecine girdiğimde, görüntüleri çekerim. Okumaya başlarım. En olmadık şeyleri okumaya başlarım. Bütün zihni şeylerimi değiştiririm ve bütün tasarım şeyim değişir. Çünkü görüntüler felç edicidir ve kendilerini tekrar ettirirler, birine tutkuyla bağlanırsanız. Ama sizin okuduğunuz şeyler sizin dünyanızla ilgili ve önünüze bir problem geldiğinde, o dünyayla okuduğunuz şeylerin etkisiyle onun arasında mutlaka ama

mutlaka yeni bir şey bulabilirsiniz. Zaten ondan önce maddi dünyada görüntüler var. Gündelik olandan sıyrılıp bunu yaparım demek istiyorum özelleşmiş bir şey yaparsam ve her zaman da sonuç verir her zaman. Yani çok dehşet şeyler olmasa bile mutlaka bir farklılığı vardır o ele alışın ve istemeden yaparsınız. Onun için zorlamanız gerek. Mesela zorlayıcı metinler alın elinize. Tüm dünyanızı kolaylaştırmayın. Magazin metinlerinin dönüştürücü hiçbir rolü olmaz, istediğiniz kadar okuyun. Ama o metinlerden sonra magazini başka türlü okumaya başlayabilirsiniz hayatınızda. Sizin hayatınızı nasıl etkilediğini, onlarla ilişkileriniz değişir bunu demek istiyorum. Ya çok uçta şunu söyleyeyim oturun Hegel okumaya çalışın. Alın elinize Hegel ' in bir metnini, hiç fark etmez, okumaya çalışın. Ne yazıyor burada diye okumaya çalışın. Anlamayacaksınız. Yirmi kere okuyacaksınız anlamayacaksınız. Ama sorun sizde, Hegel ' de değil. Siz sorunun Hegel ' de olduğunu düşüneceksiniz, böyle saçmalık olur mu diye muhtemelen hemen. Çünkü bir de çoğunluk var ya , ' hiçbirimiz anlamadık ' . Hiçbiriniz anlamayacaksınız. Hegel haksız düşünebiliyor musunuz? Çoğunluk haklı olduğunuz anlamına gelmez. Çoğu kez çoğunluk haksızdır. Ayrıca hak diye de bir şey yoktur. Sadece kafa talepleri vardır. Onun için çoğunluk politikacıların argümanıdır. Onun üzerine kurar argümanlarını. Bize göre geçerli değildir. Çoğunluk fikri, çoğunlukla olan ilişkilerimiz, kalabalık hani onun niceliği üzerine bir şey kurabiliriz. Ne ister çoğunluk? Çok nitelikli bir şey istediğini gördünüz mü çoğunluğun? Dokuzuncu senfoni isteriz diye ayaklanan biri mesela... ' İsterim, isterim, dokuzuncu senfoni isterim. ' Televizyon isteriz diye ayaklanan bir halk gördünüz mü? Televizyonu şimdi elinden alsanız ayaklanır mı? Ama ister mi? 'Televizyon isteriz, televizyon isteriz. ' Mesela ' Müslüm baba isteriz'. Kendi hayatından bir şeydir bu. Ayaklanıyor, ihtilal var ' Biz Müslüm babayı istiyoruz'. Yok, böyle bir şey. Onun için çoğunluğun haklılığı argümanı, tasarımda asla geçerli bir argüman değil. Halk bir şey istemez bir kere. Ona, sunulmuş olan şeyler arasında tercih yaptırılır, onun isteğiymiş gibi yaptırılır. Her zaman da kitleleştirilir. Her durum karşısında bu yeni ortaya çıkan bir şey değil ayrıca, her zaman böyledir. O kitleleştirilerek her zaman paralize edilir, her zaman. İhtilaller de böyledir. Kitleleşmeden, bir kitle haline gelmeden ihtilal falan yapamazsınız. Özelleşmiş hiçbir şey yoktur. Sadece bir şey karşıtı örgütlersiniz ve aynılaştırırsınız. İçine girin farklılaşma olunca zaten adımlar karışır, herkes yıkılmaya başlar . Aynılaşmak zorundadır. Çünkü kitle bir örnektir. Evet buna ihtiyacı olan var tabi, ihtilal yaparsanız buna ihtiyacınız var. Ama tasarım yaparsanız, tam tersi . Karşınıza almanız gereken ve hayatınızdan uzak tutmanız gereken bir şey. Ne kadar? Politikacının besin kaynağı, bizim için düşman. Çünkü aynılaştırmaya çalışıyor gençliği. Bunun halk düşmanlığıyla falan alakası yok. Bakın, kitlelerin ve kalabalıkların toplumsal hayatın içinde nasıl yer aldığıyla alakalı bir şey. Bunun için de şunu yaparsınız, politika şöyle bir sanat; onun yaşantısını nitelikli olarak nasıl yükseltirim. Asıl kavga bu olmalı, hani çıkarlar değil de. Yunan ' dan beri kavga budur politika . Poli nedir?

Ö: Çok.

M.U: Tik? Yüz. Çok yüzlülük. Politik deriz o zaman ne demek o? Herifin yüzü yok kimin karşısına nasıl çıkacağı belli değil, değil mi yani politikacıya bak. Hakikaten de öyledir politikacılar.

Y: Siyaset?

M.U: Politikacı onun öznesidir. Yani siyaset daha geniş bir şey. Oradan politikalar üretirsiniz. Siyaset ve politika aynı yani. Siyaset Arapça bildiğim kadarıyla, politika yunanca. Oradan geliyor bir farklılık. Oradan çok yüzlülük üretiyorsun. Aslında siyaset dediğin o. Onun için bak Yunan ' da demokrasi var. Çokluklu bir şey

üretiyorsun. Bizimki aslında politika değil, öyle değil mi? Mimik, tek bir tane mimik var, hep aynı surat. Birinin suratını görüyoruz sürekli. Anladık mı problemi? Anlamış olduğunuzu umut ediyorum. Anlaşılmayacak bir şey yok çünkü. Aslında deneysel olarak arayacağınız bir şey. Zihnen ve deneysel olarak. Artık başka da bir şey yok, yine de soru sorabilirsiniz tabi bununla ilgili.

Kritik

Y. K: Nasıl yani? O zaman uçurumsa niye bu peki? Yani eğer bu yüzeyi değilse, bunun yüzeyi böyleyse? Böyle mi yani bunun yüzeyi? Kapalı bir yüzeyi?

Ö: Hayır değil.

Y. K: Buradan mı alıyor ışığı?

Ö: Hayır buradan alıyor. Bunu böyle yapıştırdım yani ama aslında açık hocam. Burası böyle değil ama yapıştırmak istedim yani.

Y. K: Çok kafam karıştı yani bilmiyorum.

Ö: Hocam burası böyle değil ama yapıştırmak istedim. Bilmiyorum neden.

M. U: Burası böyle değilse nasıl? Hangi tahlilde işlememiz gerekiyor? Bu değil.

Ö: Hocam sökerek fark ettim yapıştırmamın saçma olduğunu.

M. U: Tamam ama bu değil?

Ö: Ama yaparken yapıştırmam gerektiğini düşündüm.

M. U: Tamam şimdi yeni durumu konuşalım. Bak değişti. Bunun farkı nedir?

Y. K: Sence?

Ö: Hocam ben kulenin yeraltı olduğunu düşünerek, hani normal kuleyi düşündüm önce. Derinlik olması lazım.

M.U: Evet tamam bu biçimi kesit olarak göstermek için kullandığın bir yöntem.

Ö: Işığın olması gerek. Üçüncü sınıflara sordum, yeraltı kulesinin ne olduğunu.

M. U: Onlar sana yanlış anlatmış.

Ö: Çünkü onlar ışık önemli dediler. Işığın girmesi gerek dediler.

M.U: Zaten belliydi, bir yerden bir şey almışsınız.

Ö: Ondan sonra yönlendirerek katmanlı olsun...

M.U: Benim ona bir şeyim yok. Bu bir gelenektir. Hani problem geçmişe döndüğünde, döner sorarsınız. Sonuçta biz söyleyeceğiz yani onlar değilse bile? Olmuş bunun bir önemi yok. Ama nasıl kullandığınız önemli. Yani yine onların sana söylemiş olduğu şeyi formülleyerek bir kalıp oluşturuyorsun. Hani sana ait bir tasarıma işlemek yerine, onların sana söylemiş olduğu şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyorsun, yani ne yaparsam gider diye. Sorun buradan kaynaklanıyor. Diğer

çalışmaların ve tartışmaların sürekliliğine bir daha bakarsan, sanıyorum başka türlü görebileceksin. Yani bunun burada belirtisi buysa, tamam. Bu yaptığın şey bu kadardır.

Y.K: Ama orada da çok fazla bir açıklık var.

M.U: Yöntemsel olarak sadece içerideki kesiti görmek için kullandığın bir boşluk mu yoksa burası yüzey mi diyorsun? Yüzeysel bu bir kütle. Yani bir de ışığın etkileri çok homojen olmuş kütlelerin üstünde ki.

Y.K: Bu çok homojen.

M.U: Işık yok aydınlık var.

Y. K: Evet diğeri öyle değil mesela.

M. U: Öyle değil mi?

Y.K: Fark edebiliyor musun bu durumu? Çünkü orda hem onu yapıp, hem ona bilmem ne koyup sonra bir de vardı orda bir şey vardı bir. Tamam, peki.

Y.K: Sende üçüncü sınıflarla konuştun mu?

Ö: Ben mi?

Y.K: Evet.

Ö: Yok hocam.

Y.K: Doğru söyle.

Ö: Sadece ikinci sınıflara hangi malzemeyi kullanırsak daha doğru olur diye sordum.

M. U: Fark etmez tabi konuşabilirsiniz.

Y.K: Bununda benzeri vardı da suçlamak gibi olmasın.

Ö: Hayır hocam ben hiç görmedim. Şimdi ben ışığın kademelenmesini kullanmaya çalıştım. Mesela burada tam aydınlık bölge oluşuyor.

Ö: Geriye doğru gidildiğinde aynı şekilde. Burada da iki uçta aydınlık bölgeler oluyor.

Y.K: Boyu kadar maket yapmış. Kendi boyu kadar maket yapmış.

Ö: Bir de mesela şu kısımda eğimi kullandım. Hani ışığın yüzey alanını arttırıp, onu aşağıya doğru indikçe daha az bir alana düşmesini sağlamak istedim. Daha sonra mesela içeride hareket ettiğinde, bu kısım yerin altında olduğu için tamamen karanlık oluyor. Ama mesela şuradaki aralıklarla buradaki aralıklar bir değil. Mesela buradaki aralıklar daha fazla, buradakiler daha küçük. O şekilde oluyor. Aşağıya doğru indikçe, aydınlıktan karanlığa daha sonra tekrar aydınlığa geçiliyor.

Y. K: Hani bunun içi nerede? Görüyor muyuz?

Ö: İçini gösteremedim hocam.

Y.K: Neden gösteremedin?

Ö: Bilmiyorum nasıl yapacağımı bilemedim.

M.U: Ya bu sadece programı daha önceden kurgulanmış bir kütle gibi duruyor. Yani bir şeye ulaşmış. Aşırı müdahale etmişsin ve bence? Kaybolmuş. Sadece şu ışıkla aydınlatmayla aşırı karanlık etkilerden, bir şeye doğru ulaşıyoruz. Yani bana bu işaret ediyor. Ama bu işaretler aşırılaştırılmış. İşaretsel güç dışında, tasarımsal olarak, hani yeraltı kulesine doğru götüren bir şey yok. Bunlar çünkü kuleleşiyolar kendi başlarına. Öyle değil mi? Hani negatif kule gibi davranıyorlar, böyle tersine çevirdik mi? Hani şunun keskin aydınlatma gücüyle, şunun içindeki zorunlu, tabut karanlığı arasında ben ancak zihinsel olarak bir şey bulabiliyorum yeraltı kulesi adına. Ama çok aşırılaştırdığı için yapıyorsun bunu. Mesela şuradaki aydınlatmayı ışığın etkileriyle, buradaki karanlığı da bununla ilişkiye geçirebilmeliydin. Mesela şu bölge yok aslına bakarsan. Hani şu iki şey arasında ne var? Bir geçiş var, öyle mi? kuruyorsun bunlar onun işareti mi?

Ö: Evet ışığa doğru.

M.U: E tamam şu ara bölge kayboluyor. Yani şu aydınlatmanın gücünden kaynaklanan, gündüz ışık mı oluşuyor burada? Nedir?

Ö: Evet.

M. U: E ama bu bir varsayım değil mi?

Y.K: Açıp bakıp bunu sende görebilirdin. Bunu neden denemedin ki?

M. U: Evet yani.

Y.K: Yani bir tarafı kapatıp, gece mesela buna ışık vererek içeride ne görüyor, bütün o gölgeyi filan kendin gözlemleyebilirdin yani değil mi ? Deney yapıyoruz burada aslında bir taraftan yani. Şunun bir yüzünü kaplayıp böyle simetrik yapacağına değil mi, aç ışığı ver. Karanlık bir ortamda bir yeri kapat. Nasıl bir şey oluyor gölgelerine bak. Nasıl örgütlerim de. Tekrar müdahale et, bir daha değiştir öyle değil mi? Bitmiş bir şey yani burada.

M.U: Yani kule benim karşıma bir paket olarak çıkar .

E.K: Evet.

M. U: Bu zaten onunla değil sonuçta, bu programatik olarak dışarıyla kurduğun ilişkinin aracı olarak kullanılır. Ya da bir dış obje olarak karşımızda baştan belirir. Hâlbuki yeraltı kulesi dediğimiz şey zorunlu bir deneyselliği içerir. Hani en büyük parçayı kesip çek etmemiz gerekir. Yani ancak o andaki değil mi? Bizim bulunduğumuz durumları çoğaltarak o? Karşılaşıp devam edebiliriz. Burada bir duruma indirgenmiş. Yani çalışmışsın, eline sağlık. İş yapmışsın yani orada sorun yok.

Y.K: Değiştireceksin değil mi?

Ö: Evet.

Y.K: Hocam öndeki gelse ya, şu açık renk? Sağdaki evet.

M. U: Gelsin Deniz.

Y. K: Deniz evet başlayabilirsin.

Ö: Bende az öncekiyle aynı şeyi yaptığımı fark ettim aslında. Hani biraz önce sizin de dediğiniz gibi, içeriği görmedim bende, sadece üst taraftan bakmayı düşündüm. Çift taraflı yaptım, hani iki taraftan da alsın diye ışığı.

M. U: Dehliz olmuş biraz.

Ö: Evet.

Y. K: Ama yine de ikisinin arasında bir fark var. Yani şunların, bunların kendi içinde ışığı farklı örgütleyeceğini filan şey yapabiliyoruz. Oda tepede yapmış aynı şekli diyorsun öyle mi?

Ö: Evet.

M. U: Evet burada mimarileştirilmiş bir durum var. Işığın, ben burada böyle bir kaynak oluşturuyorum ama kaynak olarak etkilerinden aldıkları bir şey yok .

Y.K: Evet.

Ö: Doğru bunu zaten dışarı almadım.

M. U: Sadece ampul gibi davranıyor burada.

Ö: Yok, ışık şey yapmadım zaten ama o en alt dipte hani bir içeriye girdiğimizde dışarıyı da bir görme... Orada toprağı...

M. U: Dışarıyı diye bir yer yok ki.

Y. K: Hangi dışarıyı?

Ö: Yok toprağı, topraktaki yani bazı... Ne bileyim.

M. U: Yüzeyin kendisi toprak. Sadece o toprağın, camdan derinliğini nasıl görebilirim ki ben?

Ö: Yok derinlik değil hocam. En alt baya aşağı indiğimizi düşününce o farklı şeyler mesela su birikintileri olabilir. Ne bileyim hani camda farklı şeyler görebiliriz?

M. U: Yüzeyin kendisi orda eğer derin bir boşluk yoksa bu boşluk olarak devam eder zaten. Ya camla kapatırsın bu boşluğu ya da camın arkasında zaten bunun olduğu katmanın kendisi vardır, görüntüsü olarak. Suysa sudur o. Camla ifade etmezsin. Su var dersin hani. Peki, yani bir daha şey yapmayalım.

Ö: Anladım hocam.

M. U: Çünkü senin için söylemiyorum. Burada var mı ekstra konuşulmasını istediğiniz bir şey. Bu yeter.

Y. K: Şu ne hocam? Çok şeffaf olan bir şey var. O ne?

M. U: Bu da yüzey saçaklanması.

Y.K: Evet.

M.U: Değil mi? Az önceki zemin örgütlenmesi, bu da bir yüzey örgütlenmesi. Hani şuradan etkilerini alan öyle değil mi? Hani öyle bir çalışma olmuş. Çok başarılı.

Y.K: İşinin konuşulmasını isteyen var mı? Tamam hangisi? Gel. Bence çok verimli bir ders oldu bu.

Ö: Ya ben birçok derste bunu fark ettim. Düşüncemin her zaman doğru anlaşıldığını ama ifade ediş şeklimin yanlış olduğuna karar verdim. Burada ben bir şey düşündüm.

M. U: Sorun bizden kaynaklanıyormuş.

Ö: Hayır ben kendimi maketimde ifade edemiyorum.

M. U: Tamam ben sadece abarttım. Hayır, sen düşünce biçiminin doğru olduğunu, kendi yaptığın şeyin doğru olduğunu ama ifade edişinin yanlış olduğunu söylemedin mi? Yanlış mı anladım?

Ö: Hayır ben doğru anlıyorum, düşüncem doğru ama makete dökemiyorum.

M.U: Dökemiyorsun anladım.

Ö: İfade şeklim yanlış.

M.U: Ama zaten sorunda bu. Bir roman yazsan, bir düşün bakalım. Yüzde yüz doğrudur ama Orhan Pamuk yazınca doğrudur. Onun için uğraşyoruz biz yani çok doğal bir şey dediğin bendede geçerli hala. Bazen tam olmuyor evet.

Ö: Ben yeraltı kulesi dendiğinde ilk aklıma gelen ışığın etkileri oldu. Gölge, ışık, farklı sunumlarla hani orayı aydınlatabilir miyiz diye düşündüm. İlk olarak kendi bünyesinden gelen böyle yüzey ve her açıyla ışığı alabilen olarak düşündüm. Daha sonrasında bunu hani eğer sadece bunu kullansaydım, farklı açılardan gelişini sağlayabilecektim ama böyle bir şeffaflık koyarak aralara.

M.U: Evet.

Ö: Böyle işte.

M.U: Ama bak şu bir aydınlatma elemanı, şunlarda katmanlar öyle değil mi?

Ö: Ya bunun aslında şey diye düşündüm ben bunu. Hani sadece farklı açılarda vererek ışığın açıklarını düşünmüş olayım dedim. Ama farklı şeffaflıklarda verebilmek için böyle bir şey koymam gerektiğini düşündüm.

M.U: Ama farklı şeffaflıklarda değil. Sen şöyle bir bölgede yoğun bir aydınlatma yapıyorsun.

Ö: İşte ama onu şu aralıklarda kullanmam gerektiğini fark ettim. Böyle kendi aralarında...

M. U: Ama bu aydınlatmanın kendisi bak şurada olacak, ışığın etkilerinin önüne geçecektir. Ancak bu yine kütle olmaktan kurtulamazdı. Ama şöyle ışığın etkilerinin güçlendiği bir kütle de olabilir. Yani şu katmanların böyle gelir gelir sıkışır, birbirine

değdiği noktada tek bir aralık haline geldiğinde ancak ışık belirir. Böyle bunu açtıkça artık bir aydınlatma haline geliyor. Yani bu yüzey alttaki ortamı aydınlatacak bir yüzey. Hâlbuki ışığın etkilerini aramalıyız. Zeminin örgütlenmesiyle yeniden, zemin aracıyla onun yeniden örgütlenmesiyle oluşmuş bir kütle. Onun için birkaç katmanıyla meseleye çok cevap vermiyor, tartışmalardan uzaklaşıyor.

Ö: Yani aslında burada ışığın etkilerini kullanma amacım hani buralarda kullansam daha farklı bir amaca yönelik olabilirdi. Ama bu bölge içinde kullanmam beni yanlış yönlendirmiş.

M. U: İşte aydınlatma amaçlı. Yani şu pencere ne yapıyorsa buda onu yapıyor öyle değil mi? Bak perdeleri kapattığımız zaman ışığın etkileri gözlenmeye başlıyor öyle değil mi?

EK – E : ‘Ders Üzerine Genel Tartışma’ Ses Kayıtları¹

Kenan Güvenç(K.G): Ama daha sonra giderek bunların karmaşıklaşp daha sizin soyut saydığınız düzlemlere doğru bir eksen izlemesi sizi bu konuda daha mı derse tutulmuş kılacaktı veya tasarıma?

Öğrenci(Ö): Ben bunun başarılı olmayacağını düşünüyorum. Hepimiz baştan beri söylüyoruz, biz belli hukuklardan buraya geldik, bir anda kavramlardan çıkıp çok değişik düşünemiyoruz. Bir anda çok farklı düşünemiyoruz diye düşünüyorum.

Ö: Hocam kendi adıma şunu fark ettim; burada bir konuşma, tartışma yaptığımız zaman benim bunu idrak etmem en az 2 haftamı alıyor. Diyorum ki bu böyle olmayacaktı böyle olacaktı. Burada bir tartışmayı yaptıktan hemen sonra atölye çalışması yapıyoruz ama onu anlayıp da atölye çalışmasına aktarmak benim adıma zor oluyor. Ancak iki hafta sonra aynı şeyleri düşündüğüm zaman “a demek ki bu böyleymiş” diyorum. Sizin anlattığınız şeyler aslında bir birikim işi bence. Bizim onu hemen o gün anlamamız mantıklı değil. Benim anlamam kendi adıma 2 hafta sürüyor, bazı şeylerin oturması zaman alıyor

K.G: O 2 haftada ne yapılıyor? Yani O oturma sürecinde neler cereyan ediyor ki bu iki haftalık süre belirliyor?

Ö: Ben kendi adıma diyeyim, bir şeyler oturuyor. Sonraki iki hafta içerisinde de iki ders işliyoruz, o gün bir çalışma yapıyoruz, bakıyoruz, tekrar onun üzerinden konuşuyoruz, hatalarımızı anlıyoruz, doğruyu bulmamız o süreyi buluyor.

K.G: Hayır şunu soruyorum o iki haftada, iki hafta diyorsun ya, ne tekrar ediliyor da bunlar sende kristalize olmaya başlıyor?

Ö: Mesela tabure örneğiyle anlatayım; bize tabureden bahsettiğiniz zaman tartışma esnasında “demek ki üstüne oturabileceğiz, sağlam olacak” diye düşündük. Siz de söylediniz bunlar değil diye, ama biz o anda öyle düşündük. Murat hoca da o zaman “bunların hepsi kutu olmuş” demişti. O anda onu anlayamadık ama bir sonraki hafta düşündük “evet bunlar gerçekten kutu olmuş” dedik.

K.G: Ama bu söylediğinde bir çelişki yok mu, o gün...

Ö: Ne demek istediğinizi anlayamadık.

K.G: Tamam anlayamadınız ama size tabure diye bir ödev verdik. Yani o gün verildi o ödev ama. Onunla uğraşmaya başladınız.

Ö: Biz o gün yaptık ama. Biz siz onu konuştuğunuz gün yaptık hatta hani denedik dışarıda Yeşim hoca falan vardı.

K.G: Tamam. O iki haftalık sürede size anlatılmış olan konu üzerinden verilmiş ödevi yaparsanız süreç iyi geçmiş oluyor

Ö: Dediğim benim, bu ödevler bir hafta iki hafta belki de bir ay sonra tekrar istenebilirdi ya da o gün belki o ödev verilmeyebilir ama tartışma daha fazla

¹ Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimari Tasarıma Giriş Stüdyosu, 20 Aralık 2011 tarihli ses kaydı çözümleneleridir.

olabilirdi. Bir ay sonra o ödev istenebilirdi. Hemen o gün değil belki ama daha fazla tartışma yaptıktan sonra. Benim kavramam geç, zaman açısından

Ö: Konuşulanlara göre basit kalıyor da bu. Mesela, siz zemin maketi yapın diyorsunuz. Yapıştırıcı kullanmadan yapacağız, biz nasıl yapıştırıcı kullanmadan mukavvayı kullanabiliriz diye düşünüyoruz. Zemin maketini düşünmüyoruz da mukavvayı nasıl kullanabilirim diye düşünüyoruz. O da bir sorun bence. Bir de bahane değil ama temel tasarım dersi var biliyorsunuz. Belki haftanın 3 gününü alıyor. Çalışmaları bizim 3 günümüzü alıyor. Sanki en önemli dersimiz oymuş gibi. Zaten bir günümüz okulda geçiyor onun için, onun ödevlerini yetiştirmeye çalışıyoruz.

Yeşim Kösten: Niye onu aynı ciddiyetsizlikle yapmıyorsunuz da bunları ciddiyetsizce yapabiliyorsunuz ben onu anlamadım.

K.G: Onu ben cevaplayayım, çünkü orda zaten bilindik şeyler var.

Ö: Hocam bu derste mesela biz daha çok uğraşarak değil de düşünerek zaman harcıyoruz. Bu ödevi yapamayınca diğer ödevi yapayım diyoruz. Rahat olmayınca kafan düşünemiyorsun.

K.G: O yapılabilir bir şey.

Ö: Onu yapayım da en son düşünürüm.

Ö: Hiç olmazsa bir korku oluyor yetiştiremeyeceğim, rahat düşünemiyorum.

Ö: Hocam hiç ödevimiz olmasa sadece bir haftalık düşünme süremiz olsa bence çok iyi işler çıkabilir.

Ö: Mesela ben kendi adıma söylüyorum; 7'de eve gidiyorum, saat 5'e doğru bir iş çıkarıyorum. Düşünüyorum, düşünüyorum sabah saat 5'e doğru çıkarıyorum.

Ö: Ancak onun maketini yapmak 1 saatini almıyor.

Ö: 10 dakikamızı almıyor düşünce geldiği zaman ama gelmeyince de olmuyor. En aşağı sabah 4'e kadar düşünüyorum fikir gelmiyor bir şey bulamıyorum. O zaman da zaten bir şey keseyim de uğraşayım, belki ondan bir şey çıkar diye yapıyoruz. Sınırlayamıyoruz çünkü sınırlayamayınca da devamlı bir şeyler kesiyoruz bir şeyler oluyor mu acaba diye.

Ö: Geçen hafta yine bu konuyla ilgili bir maket yaptık benim maketimi eleştirilmedi. Üzerine bir eleştiri yapıldığında daha iyi bir iş çıkıyor. Ama çok kalabalık olduğumuz için hepimizin maketi her hafta eleştirilmiyor. Sadece seçilenler ile kendine güvenenler koyuyor, onlar eleştiriliyor. Ama benim maketimde ne yanlış ben onu çözemediğim için bir dahaki hafta yine ona benzer bir şey yapıyorum. Aklımızda sadece o uyandırdığı için benzer bir şey çıkıyor.

Ö: Her hafta yaptığımız maket şurası şöyle burası böyle diye eleştirilse bence daha iyi işler çıkabilirdi.

K.G: Tamam bu, ben de kişisel olarak bu kalabalığı önemli bir etken, büyük sorunlardan bir tanesi olarak düşünüyorum. Bu var işte. O zaman biz de bunun

farkına varıp bir şeyler yapmak için çabalıyoruz. Yetersiz kalabilir. Ama sizin de bu süreci kolaylaştırdığınızı söyleyemem. Bu kalabalığı daha çok arada kaybolmak için kullandığınızı düşünüyorum. Ne yazık ki, böyle bir şey var. Kendiniz hakkında endişeleriniz esas bu süreci belirleyici hale gelemedi tam tersine işte bu ortamdan bir şekilde yararlanmaya dönüştüğünü düşünüyorum, çok üzgünüm, ama böyle olduğunu düşünüyorum. Ben hala sınıfta inanın 5-6 kişinin ismini biliyorum. Diğerlerini bilmiyorum, çok üzgünüm. Özür dilerim. Ben de kaç yıldır hocalık yapıyorum ilk iki ay içerisinde, bir buçuk ay içerisinde bütün sınıfı tanırdım. Özellikle tanırdım. Bu iş bunu gerektirdiği için. Ama ben sizi tanımıyorum hala bana selam verdiğinde dışarıda bu sınıfta olup olmadığını kafamda tartıştığım insanlar var. Onu biliyorum ama bu böyleydi ve bunu sürekli ikaz ettik biz. Bunun karşısında sizin daha fazla bu işlerde bulunmanız gerekiyordu. Bu kalabalık meselesini aşabilmemiz daha doğrusu biraz daha olumlu hale getirebilmemiz için sizin biraz daha çaba göstermeniz gerekiyordu bu olmadı. Mesela ön sıralarda oturanlar, en arkadakiler size bir şey söylemiyorum ama bu bir rotasyon şekli bunun değişmesi gerekir şu kalıp hiç değişmedi ya da çok az değişti. Hep bakıyorum ilk sıradaki insanlar değişmedi. En arkadakiler en arkada en öndekiler önde kaldılar örneğin.

Ö: Hocam, peki şöyle bir çözüm üretebilir miyiz mesela? Biz çok kalabalığız ya grup işine dönüştürürsek çalışmalarımızı şöyle bir avantaj olur; daha az kişi ortaya çıktığı için herkesin işi üzerine konuşulur. Hem de mesela benim grup arkadaşım var ya ben ders çalışmazsam o bana bozulur o çalışmazsa ben ona bozulurum. Yani iyi bir şekilde iki fikir bir araya gelir. Her şekilde ikisi çalışır.

Ö: Sorumluluk hissi oluyor. Ben bu ödevi yapmayayım bir şey olmaz değil de benim grup arkadaşım da bundan not alacak ben bunu yapmalıyım diye bir sorumluluk hissi de oluyor.

Murat Uluğ: Ben ve diğer hocalarınız sizi dinliyoruz bu konuda.

Ö: Hocam bir de ben kendi adıma şöyle düşünüyorum; bu maketler alakalı birçok şeyi içinde barındırıyor, ben bunları tek tek düşünebiliyorum. Bunların hepsine tek tek bir şeyler yapabiliyorum. Ama hepsini toplayıp bir makette gösteremiyorum. Yani parçadan bütüne gidemiyorum. Onlar parça parça kalıyorlar.

K.G: Bunu sen nasıl değerlendirirsin? Bunun sebebi ne sence?

Ö: Hocam zaten bunun sebebi bende bitiyor benle alakalı bir şey.

K.G: Sen bunu gözlemledin mi peki? Ya bu süreci?

Ö: Bu makette bunu çok yaşıyorum. Gerçekten çok yaşıyorum. Tamam diyoruz ki burası bu işe yarıyor, bunu buluyoruz. Ama onu bütün makete dönüştürürken onu nereye koyacağımı bulamıyorum ben. Ya da diyorum ki, bu bir yere kadar geçerli bir yerden sonra geçerliliğini kaybediyor. Ben bunu nasıl geçerli yapabilirim? Bir yere kadar geliyorum ondan sonra devam ettiremiyorum.

K.G: Siz anlatın ne anladınız da neye göre yaptınız?

Ö: Aslında biz nar örneğinden yola çıktık, katmanlaşmasından. Bir bütüne dışarıdan baktığımız zaman bir bütün gibi ama yakınlaştığımız zaman farklı farklı şeyleri bir arada görebileceğimiz bir şey diye düşündük.

K.G: Filiz? Bunu grup olarak yapmadınız mı? Peki, birlikte duran şey neydi burada sizce? Bir fikir mi?

Ö: Hocam biz baya tartıştık.

K.G: Büşra, Sena?

Y.K: Kim? Hep en önde oturanlar.

M.U: Kesinlikle var onlar, buradaki bütün karşılaşmaları görüyorlardı ve duyuyorlardı.

K.G: Şule, Ayşegül? Evet, arkaya doğru gittikçe öyle oluyor. Siz ortak olarak nasıl ürettiniz bunu, ne ilham verdi size?

Ö: Algılardan yola çıkmaya çalıştık.

Y.K: Algılardan?

K.G: Algı ayırt edici midir yoksa bir yığın mı? Yaptığınız şeyde ayırt edici olan şey ne? Mesela burada da karmaşık bir yığın var ama onun içinde ayırt edici bir takım aralıklar bulmaya çalışıyor. Bir düzen oluşturarak, sıkıntılar var, farklı şeyler var. Sadece algıya yönelik şeylerde o şeye baktığımızda ilişki kuruyoruz. Ondan elde etmek istediğimiz bir takım görüntüler var. Katmanların oluşturduğu bir derinlik oluşturuyor değil mi? Algıya ait yanlısalar oluşuyor. Bizi bir dünyaya doğru sürüklüyor. Algıda nasıl bir ayrışma var farklı olarak neyi oluşturuyorsun orda? Benim gördüğüm sadece bir yığın, yığın, yani o elde etmek istediğiniz malzemeyi yığmışsınız. Belki, bundan sonra bir şey oluşacak. Peki, böyle bir şeyi nasıl yapabiliyorsunuz? Öyle mi algılıyor biz dünyayı? Görsel olarak seçim yapmak değil mi algı? Karmaşık bir dünya içinde gidip bir şeye doğru odaklanırsınız. Kendisine doğru çeker bizi. Öyle değil mi? Hepimizin bir eğilimi vardır görüntülere yönelik olarak doğuştan ya da sonradan, fark etmez nasıl olduğu. Ama hepimiz aynı filmi seyretmeyiz aynı gözle de bakmayız öyle değil mi? Merve, bir de kim?

Y.K: Aysun?

Ö: Geçen hafta da bir maket yapmıştık hocam, eleştirmiştiniz. O eleştirilerden yola çıktık. Orada hem ışık kırmayı kullanmaya çalıştık. Ayrıca yaklaştığımızda ayrıntıları görebileceğimiz şekilde kestik bunları.

K.G: Evet, bizim görebileceğimiz de bu kadar üzerine konuşabileceğimiz bir şey varsa bunlar. Ben başka bir şey göremiyorum, eksik çalışmalar. Bir şeyin etrafında dönmeye çalışıyor, örneğin çeperleriyle ilgili sorunları çözmemiş. Bir hafta boyunca çalışılırdı çözülebilirdi. Son ana iteleyince bir probleme yaklaşmış oluyorsun. Birinci dereceden cevap, bizi kendisine doğru sürükleyen herhangi bir şey yok.

Y.K: Bir tane tutkallı bir ekip vardı. Nerede sizin işiniz?

Ö: Hocam onu değiştirdik biz.

Y.K: Hangisi oldu? Bu mudur? Niye düzensiz bir şey oldu bu?

K.G: Son ana bırakırsanız öyle olur. Var mı milföy hamurunun ne olduğunu bilen? Milföy hamurunu biliyor musunuz? Peki, bu milföy hamuru kimin? Kaldırsana onu.

Ö: Benim.

K.G: Ne var anlatır mısın burada?

Ö: Hocam biz önceki hafta anlatılan şeylerden yola çıktık. Uzağa gidince sadece tek bir gidiş var, görebileceğimiz tek şey olarak düşündük.

K.G: Her yönden ilişki kurabileceğiz dedik. Her yönden ilişki kurabileceğiz görsel olarak.

Ö- Uzakta olunca ilişki kuramıyoruz. Ama elimize aldığımızda...

K.G- Yaklaştığımızda ne görüyoruz?

M.U- Zaten her yönden deniliyor bakın. Her konudan denilmiyor, her yönden. Bunu böyle elimde çevirdiğim vakit sabit...

Ö- Mesela uzakta olduğunda bunun içindeki ayrıntıları göremiyoruz. Ama yakına geldiğimizde şuradaki ayrıntıları görebiliyoruz. İçinde belli ayrıntılar var.

M.U- Hatta şöyle tanımlandı; bu nesne sabit bir konumda olacak, nesneyi her yönden görülebileceğiz.

K.G: İçerideki durum nesnenin çeperleri aracılığıyla algılanabilecek.

M.U: Bu uzaklık-yakınlıkla, konumla ilgili değil yönlenmelerle ilgili. Mesela bu örnekte gözüküyor, bu istenen şey mi, bunun sebebini soruyorum.

K.G-Ödevin malzemesi var sadece hocam, yani milföy hamurundan kastım o. Katman olarak malzeme hazır ama henüz bir şey yapılmamış. Mesela şeffaflığın ne anlamı var orada şimdi? Niye kullandınız? Sanki yüzeyde algılanan bir şey o. Katmanlara doğru gittikçe şeffaflık ilişki kuracağımız bir şey değil sadece yüzeyde bir parlaklık sağlıyor, bitti. Katmanlaşmanın kendisinin yarattığı bir derinlik var. Öyle değil mi? Bütün çeperlerde de o değişkenliği göreceğiz biz. Katmanlardan oluşuyor yani ve her katmanı ayrı bir şekilde ele alıyor olmamız gerek ve bir tekrar üzerine kurulu, evet. Basit tekrarların kendisi bu farklılıkların oluşmasını sağlıyor. Ama basit tekrarları bulabilmek için onlarca kere çalışmak lazım artık. Yeryüzünde böyle bir buluş yok. Bu çünkü bir ressam değildir. Ne sanatçılar ne de bilim adamları bir keresinde hemen ayaküstü geçerken buluyorlar. Kaldı ki sizin dünyanızda zaten yeri olmayan bir meseleyle uğraşıyoruz. Hiçbir şekilde çalışmadan başka dış dünyadaki görüntülere danışmadan, onların nasıl oluştukları hakkında hiç olmazsa gözlem yapmaya çalışmadan bir şeyler mümkün değil. Mesela bu dönem başından beri kaç kişi kitap okudu? Kaç kişi yeni ressamla tanıştı? Var mı? Yeni okula geldik, ondan sonra 4 tane ressam keşfettim. Bir tane keşfettim, onun görüntülerine hayranım. Onun oluşturduğu görüntülerle yatıp kalkmaya başladım diyen. Geçtim mimarı falan. Var mı öyle bir şey oluştu mu hayatınızda? Objelere takmaya başladım. Bütün dış dünyadaki nesnelere bakıyorum bunlar nasıl oluşmuşlar diye, nasıl bunu oluşturmuşlar diye. Kolunuzdaki saate başka türlü bakmayı öğrendiniz mi? Artık o alışkanlıkların bir parçası olmadan bir tasarım nesnesi olarak onunla ilişki kurmaya çalıştınız mı? Onun dünyasını edinmeye çalıştınız mı? Hiçbir şey oldu mu böyle? Ama bu değişiklik olmadan bir şey olmaz. Bunlar değişmezler. Sadece bizim

verdiğimiz ödevlerle bunlar değişmezler. Biz burada yırtıyoruz ama bir işe yaramıyor gördüğünüz gibi. Bu sizin dünyanızda o değişime yol açacak. Kendi dünyanızı kendiniz değiştireceksiniz. Kaba bir nedensellik bizim tartışmalarımız. Kaba bir nedensellik konuşturabiliriz ancak sizin üzerinizden. Ondan sonra siz onu eritemiyorsanız uçar gider. Bu sözlerin hiçbir anlamı yok size söylediğimiz şeylerin. Eğer bunların hiçbirine takılmıyorsanız ne işiniz var burada o zaman? Yani bunların hiçbiri sizin ipinize bile gelmiyorsa ne işiniz var burada o zaman? Bu etkilemiyorsa, dış dünyaya gelmiş şeylerin ne olduklarına dair herhangi bir merak oluşmamışsa ne anlamı var? Niye buradasınız? Şurada 3 tane çaba var diye değer veriyoruz bunlara. Sadece ona ait çaba var, ortaya çıkmış bir şey olduğundan değil en azından onunla ilişki kurmuş diyoruz, onun dışında buna ait bir çaba yok diyorum. Herhangi bir evrilme yok sizin dünyanızda. Sorun buradan kaynaklanıyor. Ödevi anlayıp anlayamamakla alakalı bir mesele değil bu. Sizin dünyayı görmemizle ilgilidir.

M.U- Bu isim meselesi. Makete takılmış isim görüyor musunuz? Yapılırken konulmuş vaziyette. Hiç başka bir şeye gerek yok. Yaptığınız şey eğer buysa, yani bir kâğıdı yırtıp üzerine isminizi yazıp, makete iliştiirmekse, böyle bir özen, dikkatiniz yok ise dünyaya karşı burada yaptığınız şeylerin hiçbir anlamı yok. Gerisi ne olabilir? Önce, hayatta basit şeylerin üzerinde dikkatimizi geliştirmemiz gerekiyor ki daha sonra bu hayatta, bu dünyada bulunan şeylere, yarattığınız her şeye bir saygınız ve bir mesafeniz oluşsun. Mümkün değil yoksa. Yani böyle bir kâğıt parçasına isim yazıyorsanız mümkün değil bu.

M.U- Şule ve Ayşegül? Siz ne düşünüyorsunuz? Mutlaka bir şey olması gerekir mutlaka vardır.

Ö- Bence bu tasarım sorunu bizim öğrencilik sorunlarımızdan kaynaklanıyor. Bugüne çok ödevimiz var. Bir sürü kişi bu ödevi yetiştirmeye çalışıyor. Alelaide gelişen şeyler bunlar diye düşünüyorum. O yüzden herkesten saçma sapan fikirler çıkıyor. Onu da geliştirelim, onu yapalım gibi... Bence, bu hiç birimizin gelişmediğinden değil.

Y.K- Emek eksikliği mi demek istiyorsun yani?

Ö- Evet, bence öyle.

Y.K- Bence de öyle.

Ö- Hani siz sordunuz ya bir ressama ilginiz var mı diye. Ben gittim bir tane araştırdım. Adam kör olduğu halde çok güzel perspektif çiziyor. İlgisi ve alakamız bu yönde geliyor diye düşünüyorum. Sadece öğrencilerin kendi problemlerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı maketlerimiz böyle oluyor diye düşünüyorum. Bilgi eksikliğinden değil de zaman eksikliğinden.

K.G- Birbirine çok yakın bir şey değil mi sence, bilgi eksikliği ve zaman eksikliği? Sonuçta birbirini doğurmuyor mu bunlar ya da birbirlerinin içinde değiller mi? Tamam bu böyle çok standart bir açıklama. Bunun böyle olduğunu biz de biliyoruz. Peki, ne yapabiliriz diye sormak lazım. Üstelik şunla karşı karşıyayız; sayımız çok fazla. Tasarımsal meseleyle uğraşıyoruz ama çok sıradan alelaide öğrenci psikolojisi meselesini aşamadığımız için durumların içine giremiyoruz hep birlikte, hiç olmazsa çoğunluk olarak. Çok küçük bir azınlık bu işin içine girmeye çalışıyor. Sorun bu. Yoksa tabii ki bir ortalamadır eğitim. Ama bu kadar azınlığa düşüyor olması kaygı

veriyor. Bir ortalamada, her şeyin istatistiksel önemi vardır. 60 sayısından 30 sayısının çıkıyor olması gerekir. Üzerine uğraşılmış bir şey olarak diyorum, dahiyane şeyler değil. Onu da bekleriz. Ama 2 şey diyorsun. Bilgi, tamam. İkisi eşit değil mi? Bilgi eşittir zaman. Zaman eşittir bilgi. Bilgiyi biliyoruz ama yapamıyoruz. Nasıl bir açıklamadır. İlgi duyuyoruz ama yapamıyoruz nasıl bir açıklamadır? Çok ilgi duyuyoruz bu meselelere ama yapamıyoruz.

Ö- Ama yapamıyoruz değil de, onun üstüne düşünmüyoruz. Düşünsek de ona ayıracak zamanımız yok gibi geliyor bize.

K.G- Peki düşünme de ona ayrılacak zaman değil midir?

Ö- Belki de yaptığımız sorumsuzluktan ibaret.

K.G- Onun için söylemiyorum. Herkes ilgili mi? İlgili. Peki, ilgiliyse neden üzerine yeterli zaman yok. Hiçbir şekilde ilgimizi çekmiyor mu ders? O zaman sorun yok. Bu dersin üzerine düşünmüyoruz. Düşünmeniz için bütün kaynakları veriyoruz. Hepsini seferber ediyoruz. Hiçbir yerde olmadığı kadar fazla yapıyoruz bunu. Bunun sizin düşünce dünyanızı bir şekilde uyarıyor olması lazım. Yoldan geçerken amatörce uğradığınız bir yer değil. Sizin işiniz bu; öğrenci olmak. İşiniz bu, bunu yapacaksınız. Başka hiçbir beklenti yok. Toplumsal anlamda ya da ailelerinizin, hiçbir işiniz yok başka. Başka işte çalışıyor olsanız bile o bir amatörlüktür, para kazansanız bile. O iş değil. İşten değil. Ailenize bakmak hükmü hiç yok. Bununla ilgilenmiyor olmak ahlaki sonuç doğurur. Bunların hiçbiri mesele değil. Profesyonelce öğrencisiniz. Burada olmanızı gözden geçirmeniz gerekir. Bunu yapmaya zamanımız yok, bunu yapmaya ilgimiz yok dediğinizde bu sizin sorunuz. İlgisiz bir şekilde oturuyorsunuz. Öyle değil mi? Yapışmış durumdasın. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Ne yapalım? Cem Yılmaz'ı falan mı getirelim ilginizi çekecek biri. Ne yapabiliriz? Bunlar ilgi çekmezse ne çekebilir. Bunlar sizin profesyonelce uğraş alanınız. Bunun üzerine kafa yoracaksınız. Hayatınızı zenginleştirecek bir şey olduğu da besbelli. Bunlarla olan dünyanızı zenginleştirdiğinizde dış dünyada sonuçlarını almaya başlayacaksınız bunun. İnsanların size bakışındaki değişimlerde, sizin kendi içinizde hissettiğiniz değişimlerde. Kendinle özdeş bir dünyanın anlamı olabilir mi? Hiçbir şey olmadı bana. 60 yaşına geldim hala masumum. En azından bu dönüşüm kendi içinizde. Biz sadece buna bakarak bunu anlayabiliriz. Başka türlü ilişki kuramayız sizinle, hele bu kadar kalabalık olunca. Öyle değil mi? Bu benim hatam olabilir. Ben ancak bu kadar ilgili olabileceğini düşünüyorum. Bunların hiçbiri ilgi değil, kalabalık, ilgisizlik. İlgilenilmemişler dolayısıyla. Çok da basite indirgenmiş keyifli bir meseleydi bu, eğlenceli bir mesele. Görüntü oluşturacaksınız. Ne var bu kadar ilgisiz kalacak?

Y.K- Bu deneyerek yapılabilecek bir şey zaten. Düşünülmez ki bu görüntüyü nasıl oluşturacağım? Görüntü nasıl oluşturacağım? Böyle bir şey olmaz ki. Yapar yapar bakarsın. Olmaz, bir daha bakarsın, değiştirirsin.

M.U: Evet öyle bir şey yok dünyanızda. Bir ödev bu şekilde belirecek. Bir şeyin üzerine bin kere çalışmanız lazım. Bir hafta boyunca düşünmeniz gerek. Onlarca numune deneyip, onlar arasındaki farkı bulup, beğenmeyip yırtıp atmak öbürünü yapma isteği uyandırır. Bu olmadıkça sizde bir şey olmaz arkadaşlar. Haberiniz olsun. Sonuçta büyük bir çoğunluk 60 kişisiniz. 10 kişiyle ilişki kurarsak 10 kişiyle devam ederiz, 50 kişiyi yok sayarız. Başka yapacağımız bir şey yok bizim. Bizim de bir dünyamız var. Ben kendi dünyam için özellikle birinci sınıflarla ilgileniyor olmak bir dönüşüm açıkçası. Bırakır giderim yani bana ne. Karşılıklı paylaşım olmadığı

sürece üniversite diye bir yer olmaz. Düşünün 60 kişilik bir sınıfta 50 kişinin yok sayılması çok garabet bir durum. Ancak 10 kişiyi hatırlayabiliyorum. Bir dönem de geçti, az bir zaman değil. Direkt sayıyla ilgili olup olmadığını vallahi bilmiyoruz. Sayı şunu yapıyor sizle ilgili az önce söylendi bir daha sadece vurguluyorum. Kaçıp saklanmanıza neden oluyor. 30'da yapamıyordunuz bunu. Onun içinden herkes çıkmaya başlıyordu. 30'da 15 ise, 60'da hiç olmazsa 25 olur diye düşünüyorduk. Yapılacak şey şu; oturup çalışılacak bütün gün. Katman, görüntü. Bunun üzerine görüntüler arayacaksınız. Bakınca bizi de büyülesin.

Y.K: Çok özenli çalışacaksınız.

M.U: Yiğın falan istemiyoruz. Sokakta zaten yığın var. İhtiyacımız yok bunları görmeye. Görmeye değer bir şeyler yapacaksınız. Oturup çalışacaksınız. Genellikle bu dersin stratejisi var. Ama hiç bakmayın çakarsınız. Ve biliyorsunuz çaktığınız anda önümüzdeki döneme sarkıyorsunuz. İkinci dönem derse giremiyorsunuz haberiniz olsun. Yaparız. Hiç bakmayız yaparız. Öyle bir duygumuz yok. Sınıra getirdiniz bizi. Ahlaki olarak sınıra getirdiniz. Ahlaksızlık yapamayız. 10 kişi devam edecekse 10 kişi devam edecek. Bu sizin sorunuz. Bizim sorunumuz olmaktan çıktı şu andan itibaren. Evet, adam gibi şeyler yapın. Önümüzdeki hafta nedir?

Y.K: Sınav haftası.

M.U: Bütün gün çalışılacak. Bu yapanlar geliştirecek. Zaman kaybetmeyin. Şimdi zaman çok kıymetli, bu son dersimiz. Son derse geliyorsunuz. Bu konu üzerine son kritiği yapacağız. Nasıl bir sorumsuzluk bu? Neden böyle bir şeyin sorumluluğunu bize yüklüyorsunuz ki. Çok saçma. Ben mi yapacağım bütün ödevleri? Biz mi yapacağız oturup. Kendi dünyanızdan bir şeyi bize aktarıyorsunuz. Zamanımız yok. Bizim de zamanımız yok bu kadar. Bir daha ki seneye bir daha karşılaşırız sorun yok. 120 kişi olacağız bu sefer haberiniz olsun, 1000 kişiye kadar çıkabiliriz. Amfi de yapmıyorlar sonuçta. Oturup kendi dünyanızı gözden geçirin. Bir şeyler vermeden olmaz. Anladım anlamadım ikinci görüş. Başka bir şeyiniz var mı sizin? Bir şeye yoğun emek vererek yaptığınız sürece mutlaka onun içinde bir dünya yakalarsınız. Mümkün değil böyle bir şey, böyle bir dünya mümkün değil. Bir şeyle uğraşıp da ben bunu beceremedim, ben bunu anlamıyorum demek. Çok yetenekli adamlar var, dehalar var. Ancak uğraşan herkes bir şeyin içine girebilir. Herkes girebilir bunun içine. Herkese açıktır bu dünya. Evet, birilerinin şansı daha fazla, öyle doğmuş. Onlara zaten söyleyecek bir sözümüz yok. Onların nerdeyse eğitime de ihtiyacı yok. Eğitim ortalama bir zekâya sahip herkes için geçerli olan bir şey. Ortalama bir zekâya sahip olduğunuz kesin. Sadece şu benim ilgimi çekmiyor. Oturup düşüneceksiniz benim ilgimi ne çekiyor. Çok fazla vakit kaybetmeden ilgi alanınızı değiştireceksiniz. Hayatınızın geri kalan kısmını bununla geçireceksiniz, haberiniz olsun. İnsanın yaptığı işten daha önemli bir şey yok. Ne eşi ne de ailesi. Hiçbir şey daha önemli değil. Yaptığı işten hiçbir şey daha önemli değil. Eşinizi boşarsınız, anne baba ölür. Ama iş siz gidene kadar içinize sinmiş bir şeydir. Ancak onun aracılığıyla dünyayla iletişim kurarsınız. Eşinizde sizle ancak o dünyada bir şeyiniz varsa özel seçim hakkını kazanırsınız. Bu dünya size her şeyi sunar. Yaptığınız iş size babanızın takdiri ve sevgisi dâhil olmak üzere her şeyi sunar. Anne fedakâr olduğu için fark etmez. Başarılı başarısız umurunda değildir. Ama baba öyle değil.

ÖZGEÇMİŞ

Emre Demirtaş, 1984 yılında Tokat'ta doğdu. Orta öğrenimini Turhal Anadolu Lisesinde tamamladı. 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde lisans eğitimine başlayan Demirtaş, 2008 yılında Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nden mezun oldu. Atölye ULUĞ'da 1 yıl çalıştıktan sonra Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde Misafir Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaya başladı. 2010 yılından beri Sakarya PTT Başmüdürlüğü Yapı İşleri Müdürlüğünde çalışmakta olan Demirtaş, ulusal ve uluslararası yarışmalarda ödüller aldı. Mekan tasarımı, kentsel tasarım, mimarlık eleştirisi ve kuramı konularında araştırma yapan Demirtaş, Uzay Mimarlık çalışmalarına eş zamanlı olarak dâhil olmakta, Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde Misafir Öğretim Görevliliğini de devam ettirmektedir.